

Begroting gemeente Renswoude 2024

**‘Samen voor een zelfstandig
en toekomstbestendig Renswoude’**

1	INLEIDING	4
1.1	Aanbiedingsbrief	4
1.2	Leeswijzer	7
2	HOOFDLIJNEN FINANCIËLE POSITIE.....	8
3	BELEIDSBEGROTING	11
3.1.1	Programma wonen	11
3.1.1.1	Afstemming woningaanbod op de markt.....	11
3.1.1.2	Regionale inzet wonen	12
3.1.1.3	Woon, verkoop en onderhoudsstrategie	12
3.1.1.4	Sociale huur, koop.....	12
3.1.1.5	De portefeuillestrategie Woningbedrijf is geactualiseerd	13
3.1.1.6	Inwoners van Renswoude wonen zelfstandig	13
3.1.1.7	Opvang statushouders en vluchtelingen	13
3.1.2	Programma ruimtelijke ontwikkeling & beheer	15
3.1.2.1	Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector	15
3.1.2.2	Ontwikkeling dorp en infrastructuur.....	16
3.1.2.3	Verkeersveiligheid	16
3.1.2.4	Biodiversiteit	16
3.1.2.5	Onderhoud openbare ruimte & afval.....	17
3.1.2.6	Thema Duurzaamheid (Energie/ Klimaatadaptatie/ Circulariteit/ RES)	17
3.1.2.7	Begraafplaats.....	18
3.1.3	Programma Samenleving	19
3.1.3.1	Welzijn (w.o. bibliotheek, gezondheid, sport)	20
3.1.3.2	Kunst en cultuur	21
3.1.3.3	Wet Maatschappelijke Ondersteuning.....	21
3.1.3.4	Jeugd	23
3.1.3.5	Participatie	24
3.1.4	Programma economische ontwikkeling en toerisme	26
3.1.4.1	Ontwikkeling lokale bedrijfsleven	26
3.1.4.2	Bereikbaarheid	27
3.1.4.3	Recreatie en toerisme	27
3.1.5	Programma inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie.....	28
3.1.5.1	Algemene plaatselijke verordening, Openbare orde en veiligheid, Vergunningverlening (bouw/OG en evenementen).....	29
3.1.5.2	Burgerzaken en dienstverlening.....	29
3.1.5.3	Vluchtelingen.....	30
3.1.5.4	Extern toezicht en integriteit.....	30
3.1.5.5	Huisvesting	30
3.1.6	Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien	31
3.2	Paragrafen.....	33
3.2.1	Paragraaf Lokale heffingen	33
3.2.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	38
3.2.3	Onderhoud kapitaalgoederen	44
3.2.4	Financiering	49
3.2.5	Bedrijfsvoering	53
3.2.6	Verbonden partijen	55
3.2.7	Grondbeleid.....	61
3.2.8	Paragraaf Wet open overheid	63

4	FINANCIËLE BEGROTING	64
4.1	Overzicht van baten en lasten	64
4.1.1	Overzicht van baten en lasten in meerjarig perspectief	64
4.1.2	Grondslagen van de begroting	64
4.1.3	Structureel en reëel evenwicht (provinciaal toezicht)	65
4.1.4	Overzicht per taakveld	66
4.2	Uiteenzetting van de financiële positie	67
4.2.1	Geprognosticeerde begin- en eindbalans	67
4.2.2	Investeringen.....	67
4.2.3	Reserves	69
4.2.4	Voorzieningen	71
4.2.5	EMU saldo	72
4.2.6	Incidentele baten en lasten	73
5	BIJLAGEN	73
5.1	Samenstelling bestuur.....	73
5.2	Mutaties per kadernota 2024 – 2027.....	75
5.3	Woningbedrijf Renswoude	76
5.4	Raadsbesluit.....	87

1 Inleiding

1.1 Aanbiedingsbrief

Renswoude, 3 oktober 2023

Aan de leden van de raad!

Hierbij biedt het college u ter besluitvorming de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 t/m 2027 aan.

Bestuurlijke hoofdlijnen

Voor de komende periode zijn er stevige uitdagingen. Denk bijvoorbeeld aan de woningbouw, de energie- en warmte transitie, de ontwikkeling van ons buitengebied, de ontwikkeling van de agrarische sector in relatie tot stikstof-problematiek, maar ook de almaar toenemende zorgvraag zowel op het terrein van jeugd- als ouderenzorg.

Lokale betrokkenheid

Het vertrouwen tussen inwoners en de overheid staat al jaren onder druk. Het college is trots op de korte lijnen tussen onze inwoners en de gemeente. Een zelfstandig Renswoude is de beste waarborg om het verschil voor onze inwoners te kunnen blijven maken. Denk aan de goede score die inwoners geven voor jeugdzorgverlening. Maar ook daar waar de bestaanszekerheid voor onze inwoners onder druk staat vanwege bijvoorbeeld onduidelijk landelijk of provinciaal beleid kunnen we verschil maken. Het college voert samen met omringende gemeenten een actieve lobby richting Rijk (via Foodvalley) en provincies om beleid aan te doen passen of om meer duidelijkheid en perspectief te bieden aan onze inwoners en bedrijven. Dit is juist nu extra relevant gelet op de komende formatie van het nieuwe kabinet. We zijn intussen in gesprek met ondernemers en inwoners in het buitengebied over hun uitdagingen en kansen. Wij betrekken en helpen inwoners bij de veranderingen die hen te wachten staan bijvoorbeeld als gevolg van (inter-) nationale klimaatwet- en regelgeving.

Ontwikkeling landelijk gebied

Zeker is dat de komende jaren veel gaat veranderen in onze regio. Wij hebben met elkaar bijvoorbeeld ambitieuze woningbouwplannen. Het college ziet Renswoude als een dorp met een buitengebied waar het agrarisch cultuurlandschap, in combinatie met natuur en cultuurhistorie het beeld bepalen. Renswoude biedt naar onze overtuiging een meerwaarde als de groene buffer ('de longen') tussen de stedelijke gebieden van Regio Foodvalley (Ede, Veenendaal) en de regio Amersfoort. In een sterk groeiende regio moet je tussen de stedelijke ontwikkelingen rust en ruimte creëren. Zo dragen wij bij aan een leefbare Regio Foodvalley.

De Rijksaanpak van de stikstofproblematiek zal voor het landelijk gebied van Renswoude gevolgen hebben. Het voornaamste doel van de stikstofmaatregelen is natuurherstel. Echter wanneer bedrijven stoppen vinden er ook in het kader van de ruimtelijke ordening veranderingen plaats. Naast het bieden van perspectief voor zowel blijvers als stoppers is er ook een ruimtelijk afwegingskader nodig. Er zijn handvatten nodig om ruimte te kunnen blijven bieden aan agrariërs, maar ook voor degenen die kiezen voor functieverandering. Het college zet in op het in samenspraak ontwikkelen van een ruimtelijk afwegingskader.

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Voor onze gemeentelijke organisatie betekent dit dat werkprocessen zullen veranderen. Als werkorganisatie willen we graag zoveel mogelijk aansluiten bij de huidige praktijk. Dit is ook mogelijk, omdat we al handelen in de geest van de Omgevingswet. We zullen nog stappen maken in het nog meer integraal benaderen van vraagstukken die op ons pad komen, waarbij onder andere aandacht besteed zal worden aan het thema gezondheid. Op dit moment zijn de volledige financiële gevolgen van de Omgevingswet nog niet in te schatten.

Stijgende zorgkosten

Het gebruik van zorg en ondersteuning en de uitgaven van gemeenten aan het sociaal domein stijgen door. Ook in Renswoude zien we de kosten oplopen. Behalve de kosten voor jeugdzorg stijgen ook de kosten voor maatschappelijke ondersteuning (WMO) flink. Hiernaast stijgen de kosten die samenhangen met de Participatiewet (relatief lager dan gemiddeld) ook in Renswoude. Het einde aan de groei van deze kosten aan het sociaal domein is niet in zicht, zeker in het licht van de huidige economische, maatschappelijke en demografische ontwikkelingen. Het rijk past niet structureel bij en we sluiten dan ook niet

uit, dat we de komende jaren financiële keuzes moeten maken in het sociaal domein. Wij willen de druk op maatwerk en individuele voorzieningen verminderen, door meer te investeren in laagdrempelige voorzieningen en vooral preventie. Doordat we investeren in laagdrempelige voorzieningen, verwachten we dat de druk op individuele voorzieningen afneemt.

Hervormingsagenda Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdhulp te verbeteren en financieel houdbaar te maken. De gemeente wordt verplicht bepaalde specialistische zorg regionaal in te kopen, om zo beschikbaarheid en continuïteit van zorg beter te organiseren. Om dit te kunnen zal onder andere de Jeugdhulpregio Foodvalley worden geformaliseerd in een Gemeenschappelijke Regeling. Het college ontwikkelt beleid hoe jeugdhulp beter kan worden verbonden aan aanpalende domeinen zoals onderwijs, volwassen-ggz en bestaanszekerheid.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA)

Het college heeft het Plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) vastgesteld. Het GALA bestaat uit afspraken over het bereiken van een gezonde generatie in 2040. Met het GALA werken we aan een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Dit plan is uitgewerkt in samenwerking met inwoners, vrijwilligers, samenwerkingspartners en kerken. De komende jaren (van 2023-2026) zal de gemeente dit plan samen met deze partners verder uitwerken en uitvoeren. Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Vanuit het IZA worden er vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld aan de regio's, die in 2024 ingezet gaan worden voor de uitvoering van het Regioplan.

Financiële positie

Om zelfstandig te kunnen blijven is het verstandig een aantal zaken goed voor elkaar te hebben. Zo moeten de gemeentelijke financiën een positief en toekomstbestendig beeld laten zien en de ambtelijke organisatie moet voor haar taken toegerust zijn. In de afgelopen periode is al flink geïnvesteerd in de organisatie. Het is verstandig ook de komende raadsperiode te blijven investeren. De Tweede Kamer heeft 'Financiën decentrale overheden' controversieel verklaard. De huidige onzekerheid over de omvang van de Rijksbijdragen bestaat daarmee voort en dit betekent dat ook het begroten van het meerjarenperspectief onzeker blijft.

Financieel resultaat

De begroting 2024 sluit met een positief saldo van € 475.000 (waarvan € 6.000 incidenteel). Dit betekent een structureel saldo van € 469.000 voor 2024, - € 174.000 voor 2025, € 1,5 mln. in 2026 en € 1,1 mln. in 2027. In onderstaande tabel 'Ontwikkeling begroting' geven we inzicht in de financiële doorrekening van de programmabegroting 2024.

Ontwikkeling primitieve begroting 2024

(Bedragen * € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024 - 2026	938	1.302	902	902
Mutaties kadernota 2024 en voorjaarsrapportage 2023	-212	109	-83	-30
Saldo begroting na vaststelling kadernota en voorjaarsrapportage	726	1.411	819	872
Mutaties begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	-251	-441	-133	-52
Saldo begroting na mutaties begroting 2024 en meerjaren raming 2025 - 2027	475	970	686	820
Mutaties incidentele lasten en baten	6	1.144	-818	-316
Saldo begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	469	-174	1.504	1.137

Deze begroting laat structureel een overschot zien, met uitzondering van het boekjaar 2025. Ondanks de positieve saldi zijn er, zoals hierboven geschetst, nog te veel variabele externe factoren waar we rekening mee houden. In deze begroting 2024 wordt hier tot op zekere hoogte rekening mee gehouden. Zo begroten we bewust een aantal stelposten (bijvoorbeeld prijsindexatie) om de ergste lastenverzwaringen op te vangen. We blijven streven naar een duurzaam en realistisch financieel evenwicht, zodat ook in de toekomst middelen beschikbaar blijven om nieuwe uitdagingen aan te gaan.

Geachte leden van de raad: het college nodigt u van harte uit tot behandeling van deze begroting en bijbehorende meerjarenperspectief.

Het college van burgemeester en wethouders van Renswoude,

Burgemeester,
Mw. P. Doornenbal-van der Vlist

de Secretaris,
Dhr. E.J. Jansonius

1.2 Leeswijzer

Deze begroting met bijbehorende meerjarenraming heeft o.a. een basis die ligt in de kadernota 2024. Niet alleen de kadernota, maar ook de voorjaarsrapportage 2023 en de resultaatbestemming jaarrekening 2022 zijn doorgerekend. Het **coalitieakkoord 'Samen voor een zelfstandig en toekomstbestendig Renswoude'**, het IBOR (onderhoud en investeringen), reserves en voorzieningen, de personeelsbegroting, het meerjarig investeringsplan en de gemeenschappelijke regelingen zijn doorgerekend. In deze begroting is nog niet de septembercirculaire verwerkt. Dit is simpelweg niet haalbaar, omdat deze pas na Prinsjesdag verschenen is. We verwachten overigens geen grote schommelingen in de komende circulaire, omdat met de kabinetsval, veel dossiers door de Tweede Kamer in de huidige samenstelling niet behandeld worden. De septembercirculaire wordt verwerkt via de najaarsrapportage, maar waar mogelijk wordt u hier eerder over geïnformeerd.

De begroting bestaat uit twee delen: de beleidsbegroting en de financiële begroting. De eerste bestaat uit het programmaplan en de bijbehorende paragrafen. De tweede bestaat uit een overzicht van baten en lasten met uiteenzetting van onze financiële positie. In de bijlagen worden nog een aantal losse onderdelen aangeboden, zoals de samenstelling van het bestuur, mutaties kadernota 2024 en de begroting van het Woningbedrijf.

De opbouw en een deel van de inhoud van de begroting worden door de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven. Een gemeente heeft wel enige vrijheid in het samenstellen van de begroting. Zo kiest een gemeente zelf hoeveel en welke programma's zij opneemt. De begroting 2024 is de tweede begroting die is opgesteld vanuit het Logisch Kader. De begroting 2024 geeft wederom een vernieuwing, omdat we nu de beleidsindicatoren hebben gekoppeld aan de activiteiten. Hierdoor wordt alles meer meetbaar. Beleidsindicatoren zijn een verplicht onderdeel van de beleidsbegroting. Met de beleidsindicatoren komen we onze afspraak met de Provincie dus na. Een begroting heeft als doel om vanuit een financieel perspectief de richting voor de komende jaren te bepalen. Dit wordt bereikt met een helder financieel inzicht, maar toch vooral ook een begrijpelijke beleidsbegroting. Een beleidsbegroting met een hoge informatiewaarde.

De Provincie Utrecht geeft kaders mee vanuit het toezicht regime. De begroting moet voldoen aan bepaalde zaken om voor repressief toezicht in aanmerking te blijven komen. Het belangrijkste hierbij is dat de begroting 2024 sluitend moet zijn. De begroting dient structureel en reëel in evenwicht te zijn of, als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht tot stand wordt gebracht. Met het begrip structureel evenwicht wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Reëel houdt in dat er sprake is van realistische ramingen.

De begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

- Hoofdpijnen financiële positie
- Beleidsbegroting
 - A. Programmaplan
 - B. Paragrafen
- Financiële begroting
 - A. Overzicht van baten en lasten
 - B. Uiteenzetting van de financiële positie
- Bijlagen

De gemeente Renswoude kent vooralsnog vijf programma's:

- Programma 1 Wonen
- Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer
- Programma 3 Sociaal domein
- Programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme
- Programma 5 Inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie
- Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien

2 Hoofdpijnen financiële positie

Turbulente financiële ontwikkelingen

Niet alleen in het dagelijks leven hebben we veel te maken met landelijke en lokale ontwikkelingen, ook op financieel vlak hebben we te maken met veel onzekerheid en wijzigingen die relevant zijn voor het reilen en zeilen van de gemeente. De Tweede Kamer heeft 'Financiën decentrale overheden' controversieel verklaard. Deze ontwikkeling speelt een rol bij het bepalen van de financiële mogelijkheden die de gemeente heeft. Buiten de directe invloedssfeer van de gemeente spelen er dus meerdere onzekerheden. De ontwikkelingen binnen het sociaal domein, verduurzaming, omgevingswet en de financiën decentrale overheden, zijn voorbeelden waar deze onzekerheden spelen. De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet dient met een groot hart te gebeuren, maar met oog voor de efficiency en effectiviteit ervan. Regelingen zijn vaak open-einde-regelingen en dreigen te kostbaar te worden. De gemeente heeft beperkte financiële draagkracht. Hier ligt een sleutelrol voor ons Dorpsteam.

Meerjarenraming 2025-2027

Uitgangspunt voor de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 is het financieel perspectief vanuit de programmabegroting 2023 en de mutaties uit de kadernota 2024 en de voorjaarsrapportage 2023. De autonome ontwikkelingen en diverse besluiten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. De financiële ontwikkelingen worden hieronder op hoofdlijnen toegelicht.

De begroting 2024 sluit met een positief saldo van € 475.000 (waarvan € 6.000 incidenteel). Dit betekent een structureel saldo van € 469.000 voor 2024, - € 174.000 voor 2025, € 1,5 mln. in 2026 en € 1,1 mln. in 2027. In onderstaande tabel 'Ontwikkeling begroting' geven we inzicht in de financiële doorrekening van de programmabegroting 2024. De structurele saldi zijn belangrijk voor het toezicht regime van de Provincie. Voor de verdere toelichtingen gebruiken we de totale saldi inclusief incidentele baten en lasten.

Ontwikkeling primitieve begroting 2024

(Bedragen * € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024 - 2026	938	1.302	902	902
Mutaties kadernota 2024 en voorjaarsrapportage 2023	-212	109	-83	-30
Saldo begroting na vaststelling kadernota en voorjaarsrapportage	726	1.411	819	872
Mutaties begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	-251	-441	-133	-52
Saldo begroting na mutaties begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	475	970	686	820

Ontwikkeling begroting

(Bedragen * € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
I. Basis 2024 inclusief begrotingswijzigingen	726	1.411	819	872
II. Autonome ontwikkelingen	107	108	110	146
III. Actualisatie staand beleid	-358	-549	-242	-198
Saldo begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	475	970	686	820

I. Basis 2024 inclusief begrotingswijzigingen

Deze regel geeft de begrotingssaldi weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad bij de behandeling van de Begroting 2023, inclusief de voorjaarsrapportage 2023, de meicirculaire en de kadernota 2024. De bestemming van het resultaat van de jaarstukken 2022 is ook verwerkt. Belangrijk om op te merken is dat uit deze saldi blijkt, direct al na vaststelling van de kadernota, dat we zijn begonnen met de doorrekening van de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027, met een behoorlijke surplus in deze jaren. Dit komt mede door de verwerking eerdere circulaires. De aansluiting met de kadernota is hiermee gemaakt en de verdere mutaties zijn te volgen.

II. Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen

(Bedragen * € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
a. Algemene uitkering gemeentefonds	-	-	-	-
b. Ontwikkeling lokale heffingen	107	108	110	146
c. Loon- en prijsbijstelling	-	-	-	-
Totaal autonome ontwikkelingen	107	108	110	146

a. Algemene uitkering gemeentefonds

Bij het doorrekenen van Rijkscirculaires wordt er altijd aansluiting gezocht met het laatst bekende saldo van de algemene uitkering. Voor de gemeente Renswoude is het laatst bekende saldo van de algemene uitkering de meicirculaire 2023. De financiële effecten van de meicirculaire zijn in beeld gebracht bij de kadernota 2024. Eind september is de septembercirculaire beschikbaar gekomen. De septembercirculaire is helaas te laat verschenen voor een doorrekening in deze begroting. Deze doorrekening zal wel plaatsvinden in de najaarsrapportage en de meerjarenraming. Daar waar mogelijk zullen we u eerder informeren.

b. Ontwikkeling lokale heffingen

Het uitgangspunt van het beleid is dat voor afval en riolering kostendekkende tarieven in rekening worden gebracht. De gemeentelijke belastingen, heffingen en leges worden geïndexeerd met 1,4% zoals in de kadernota is vastgesteld. Deze indexering van de baten is in deze begroting verwerkt. Volgens afspraak met de raad, zullen de grafrechten opnieuw worden bekeken voor de verordening. Hierbij is het belangrijk dat er differentiatie plaatsvindt bij de tarieven. Dit zal deels al gebeuren bij de vaststelling van de verordening en een volledige herziening van de tarieven zal meegenomen worden bij de uitbreiding van de begraafplaats. In de begroting 2024 is er voor nu rekening gehouden met een tarief voor de toeristenbelasting van € 0,75 per persoon per nacht. In aanloop naar de samenstelling van de verordening zal er opnieuw naar dit tarief gekeken worden. In het laatste kwartaal van 2023 vinden er gesprekken plaats met de ondernemers.

c. Loon- en prijsstijgingen

In de kadernota 2024 is er een parameter voor prijsontwikkeling salaris vastgesteld van 5,2. Wij hebben rekening gehouden met de CAO-wijziging uit 2023. Dit is geeft een bijstelling in de lasten van € 322.000. Voor de indexatiecijfers 2024 t/m 2027 volgen wij het advies vanuit het Centraal Economisch Plan van het Centraal Planbureau. De indexatiecijfers voor 'prijzen netto materiele consumptie' zijn 3,9%, 1,6%, 1,6% en 1,6%. Deze hanteren wij voor het indexeren van de lasten en maakt de stelpost prijsstijgingen in de begroting. De financiële gevolgen waren eerder verwerkt in de voorjaarsrapportage 2023 en de kadernota 2024.

III. Actualisatie staand beleid

Actualisatie staand beleid

(Bedragen * € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
a. Actualisatie kapitaallasten bestaande activa	-67	-123	-123	-123
b. Actualisatie kapitaallasten nieuwe investeringen	67	55	67	68
c. Actualisatie mutaties reserves en voorzieningen	59	865	-626	-95
d. Actualisatie begroting woningbedrijf in begroting algemene dienst	-281	-1.106	842	330
e. Overige bijstellingen	-135	-240	-402	-378
Totaal actualisatie staand beleid	-358	-549	-242	-198

a. en b. Actualisatie kapitaallasten

Op basis van o.a. het gemeentelijk rioleringsplan, IBOR, en diverse raadsbesluiten, is het meerjareninvesteringsplan geactualiseerd. Tevens zijn op basis van de jaarrekening de bestaande activa en daarmee de bijhorende kapitaallasten geactualiseerd. In de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen kapitaallasten bestaande activa en kapitaallasten nieuwe investeringen. Voor nieuwe investeringen hanteren wij een stelpost en deze is nu geactualiseerd ten opzichte van de begroting 2023. Totaal leidt dit tot neerwaartse bijstellingen in de jaren 2024-2027, van respectievelijk € 67.000, € 55.000, € 67.000 en € 68.000. Voor een onderbouwing van de investeringen die Renswoude de komende jaren wil gaan doen, verwijzen wij naar de bijlage investeringen op pagina 65. De kapitaallasten van de bestaande activa zijn in de ramingen juist toegenomen in de jaren 2024-2027, met respectievelijk € 67.000, € 123.000, € 123.000 en € 123.000. Grotendeels betreffen deze mutaties dus verschuivingen van kapitaallasten van nieuwe investeringen naar kapitaallasten van bestaande activa.

c. Actualisatie mutaties reserves en voorzieningen

De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en de dotaties en onttrekkingen aan voorzieningen zijn geactualiseerd. Zo zijn de dotaties aan de voorzieningen vervanging toplagen voetbal en tennis uit de begroting gehaald en zijn de onttrekkingen aan de reserves kapitaallasten vervanging toplagen voetbal en tennis juist opgenomen in de begroting. De vervanging van deze toplagen hebben namelijk in 2023 plaatsgevonden en worden sindsdien afgeschreven. Daarnaast is de exploitatie van de taakvelden afval en riolering geactualiseerd, wat heeft geleid tot een wijziging van de mutatie in de bijbehorende voorzieningen. In deze voorzieningen wordt namelijk jaarlijks het exploitatieresultaat van deze twee taakvelden gemuteerd. Zie pagina 66 en verder voor totaaloverzichten van en toelichtingen op de standen en de mutaties van de reserves en de voorzieningen.

d. Actualisatie begroting woningbedrijf in begroting algemene dienst

De exploitatie uit de begroting van het Woningbedrijf is geactualiseerd. De exploitatie van het Woningbedrijf maakt onderdeel uit van programma Wonen. Hierdoor verandert ook de begroting 2024-2027 van de algemene dienst met respectievelijk: - € 151.000, - € 997.000, € 359.000 en - € 153.000. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar pagina 80.

De doorbelastingen (toegerekende rentevaste activa, overhead, lonen) vanuit de algemene dienst naar het Woningbedrijf zijn ook opnieuw bekeken. Deze zijn zichtbaar als lasten bij het Woningbedrijf en als baten bij de algemene dienst. Het doel is om te komen tot een volledig geïntegreerde begroting, waarbij het Woningbedrijf niet meer een aparte financiële begroting is, maar financieel verwerkt wordt in het programma Wonen. Dit betekent dat alle baten en lasten van het Woningbedrijf worden opgenomen in de begroting van gemeente Renswoude, waarbij bijlage 5.3 op bladzijde 74 als toelichting dient. Voor de begroting 2024 is er een verfijningsslag gemaakt in de verdere integratie tussen beiden begrotingen. In dit proces hebben we moeten constateren dat er lasten dubbel begroot waren. Deze omissie hebben we rechtgetrokken in de begroting 2024. De verfijning ten opzichte van eerdere begrotingen, geeft de volgende financiële effecten op de begroting 2024-2027: - € 130.000, - € 109.000, € 483.000 en € 483.000.

e. Overige bijstellingen

De grootste mutaties onder de overige bijstellingen hebben betrekking op de jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning, verzekeringen, ICT en adviesdiensten. De budgetten voor Jeugdzorg worden bepaald door de prognose die Jeugd Food Valley (JFV) afgeeft. Op basis van een eerdere prognose was er een hoger budget opgenomen in de begroting. Deze zijn voor de jaren 2024-2027 afgeraamd met respectievelijk € 401.250, € 292.250, € 101.250 en € 101.250 (programma 3) De Jeugdhulpregio Foodvalley startte in 2023 het project Herijking van de tarieven voor jeugdhulp, met als doel om tot reële tarieven voor de jeugdhulp te komen. In het proces van de herijking van de tarieven hebben we met het openbreken van CAO's binnen de jeugdhulpsector te maken. Hierdoor lopen we als jeugdhulpregio het risico dat de kosten door de herijking van de tarieven van bepaalde soorten jeugdhulp meer gaan stijgen dan de afgesproken jaarlijkse indexering. Hiervoor is er een stelpost indexatie Jeugdzorg gevormd van € 100.000 per jaar (programma 6). De ontwikkeling rond CAO's zien we ook binnen de Wmo en andere sectoren zoals vervoer, onderwijs en kinderopvang. De lasten Wet maatschappelijke ondersteuning zijn bijgeraamd met jaarlijks € 139.000.

Op het gebied van bedrijfsvoering zijn er ook een aantal noodzakelijke budgetbijstellingen. Gemeente Renswoude heeft de verzekeringsportefeuille geregeld, echter zien we de afgelopen jaren de premies wel toenemen. Dit komt mede door indexering, maar ook door een schaarste van aanbieders. Met de bijstelling van € 95.000 voor 2024, lopen we weer in de pas met de polis portefeuille. Het komende jaar gaan er een aantal aanbestedingen plaatsvinden, waardoor de kosten mogelijk omlaag kunnen. Het budget voor licenties en onderhoud van software is op basis van indexering voor 2024 met € 93.000 bijgesteld. Het budget voor advies van derden (inkoopadvies, fiscaliteit, juristen) heeft nooit goed in de begroting gestaan. Op basis van een aantal dienstverleningscontracten is er een budget opgenomen voor 2024 van € 60.000.

3 Beleidsbegroting

3.1.1 Programma wonen

Het college vindt het belangrijk, en ziet dat als speerpunt, dat elke inwoner uit Renswoude de mogelijkheid moet krijgen om zijn/haar/hun wens naar woonruimte te kunnen realiseren. Dit programma draagt bij aan het zorgen voor passende woonruimte voor deze Renswoudenaren.

Voor de komende periode staan we voor serieuze uitdagingen wanneer het gaat om de aanwezigheid van voldoende duurzame en betaalbare woningen. Hierover is de gemeenteraad recentelijk geconsulteerd. In de Woonvisie 2022 zijn de uitgangspunten voor het toekomstige woningaanbod vastgelegd. De afgelopen jaren zijn er minder woningen gerealiseerd om aan de vraag te voldoen. Door een aanpassing van het bouwprogramma verwacht het college de productie tot 2030 te verhogen naar gemiddeld 56 woningen per jaar. Elke twee jaar wordt er gemonitord of dit zoveel mogelijk aansluit bij de huidige en verwachte vraag van inwoners naar soort, prijsklasse, type en aantal woningen.

Het realiseren van woningen vereist een afstemming binnen Regio Foodvalley. Op 8 maart 2023 hebben de acht gemeenten binnen Regio Foodvalley de Woondeal ondertekend. Daarin zijn zij een inspanningsverplichting aangegaan voor de realisatie van voldoende betaalbare woningen. De uitgangspunten vinden hun basis in de in juni 2022, tussen de Rijksoverheid, Aedes (koepel van woningcorporaties) en de VNG, overeengekomen Nationale Prestatie Afspraken. Voor Regio Foodvalley gaat het hier om 25.000 woningen waarvan 2/3 valt binnen de klasse betaalbaar (sociale huurwoningen - € 808,06 prijspeil 2023, middenhuur - € 1.000,- prijspeil 2023 en betaalbare koop tot € 355.000,-).

Zoals eerder aangegeven is ons uitgangspunt, om zoveel als mogelijk, alle Renswoudenaren de mogelijkheid te bieden hun woonwensen in vervulling te laten gaan. Tot nu toe waren de mogelijkheden daartoe beperkt. De minister van Volkshuisvesting heeft een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer om gemeentes de mogelijkheid te bieden 50% van de nieuw te bouwen woningen toe te wijzen aan eigen inwoners. Dit is een eerste stap om aan de wens van het college tegemoet te komen. Echter doordat het Kabinet is gevallen heeft de Tweede Kamer dit voorstel controversieel verklaard en is op dit moment niet duidelijk wanneer dit kan worden ingevoerd.

Doelstelling:

Vergroting van een passend, duurzaam en betaalbaar woningaanbod voor Renswoudenaren die woonruimte zoeken.

Kaderstellende beleidsnota's

- Omgevingsvisie Renswoude 2018-2030
- Woningmarktonderzoek (december 2021)
- Woonvisie 2022-2026 (februari 2022)
- Doelgroepenverordening 2023
- Portefeuillestrategie Woningbedrijf (december 2019)
- Huisvestingsverordening Renswoude (juni 2019 – verlengd t/m december 2023)
- Bestemmingsplannen

3.1.1.1 Afstemming woningaanbod op de markt

Periodiek afstemmen of het woningaanbod past bij de vraag van Renswoudenaren die op zoek zijn naar een woning (resultaatgebied)

Resultaat I

Elke twee jaar wordt actueel inzicht geboden in evenwicht tussen vraag en aanbod

1. **Activiteit:** Voor dit inzicht wordt twee jaarlijks een 'quick scan' Woningmarktonderzoek uitgevoerd. Hiervoor is in de begroting in het betreffende (even) jaar een bedrag van €12.500,- opgenomen

Resultaat II

Actuele Woonvisie is eenmaal per vijf jaar opgesteld

1. **Activiteit:** Onderzoek laten doen in 2026
2. **Activiteit:** Vaststelling door de gemeenteraad in 2027

Resultaat III

Woningmarktstrategie (volkshuisvestelijk kader) is opgesteld

1. **Activiteit:** Eind 2023/begin 2024 door de gemeenteraad de op de Woondeal gebaseerde Woningmarktstrategie laten vaststellen. In deze Woningmarktstrategie worden de percentages verankerd, ten behoeve van de bouw van woningen voor diverse doelgroepen. Hiervoor is in de begroting een bedrag van €5.000,- opgenomen
2. **Activiteit:** Na vaststelling van de Woningmarktstrategie wordt deze als richtinggevend volkshuisvestelijk kader gehanteerd bij het maken van afspraken over het te realiseren woningaanbod met de ontwikkelende partijen

3.1.1.2 Regionale inzet wonen

Renswoude is onderdeel van de woningmarkt binnen Regio Foodvalley. Deze regio valt deels in de provincie Gelderland en deels in de provincie Utrecht. Afstemming van de woningbouwproductie binnen deze regio is van groot belang om de ambitie van het college te realiseren

Resultaat I

Renswoude is maximaal vertegenwoordigd op bestuurlijk en ambtelijk niveau binnen het Provinciaal en Regionaal overleg

1. **Activiteit:** Binnen de ambtelijke organisatie wordt ruimte vrijgemaakt om te participeren in het Provinciaal en Regionaal volkshuisvestelijk overleg. Hiervoor wordt vanaf 2024 structureel 0,4 fte in de begroting opgenomen
2. **Activiteit:** Bijwonen van regionale vergaderingen

3.1.1.3 Woon, verkoop en onderhoudsstrategie

De slagingskans voor woningzoekenden uit Renswoude is vergroot, zodat zoveel mogelijk inwoners van Renswoude met een woonwens de beschikking krijgen over een, bij inkomen en type huishouden passende, duurzame woning in een prettige woon- en leefomgeving

Resultaat I

Maximaal gebruik van de wettelijke mogelijkheid om woningen beschikbaar te stellen voor inwoners uit Renswoude

1. **Activiteit:** De Huisvestingsverordening 2019 wordt eind 2023 geactualiseerd en voor besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Hierin wordt het afschaffen van voorrang voor vergunninghouders ter overweging meegenomen. Indien de Tweede en Eerste Kamer hiertoe een besluit nemen wordt de mogelijkheid om 50% van de beschikbare woningen toe te wijzen aan inwoners van Renswoude hierin opgenomen. Mocht dit op een later moment het geval zijn wordt aansluitend een partiele wijziging ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.
2. **Activiteit:** Inmiddels gesloten Anterieure Overeenkomsten (AO) met ontwikkelaars voorzien van de toevoeging dat 50% van alle nieuwbouwwoningen moeten worden aangeboden en toegewezen aan inwoners van Renswoude. Hierin is reeds geanticipeerd op de wettelijke verankering in de Huisvestingswet.
3. **Activiteit:** Jaarlijks alle 18-jarige inwoners uit Renswoude schriftelijk op de hoogte brengen van de noodzaak tot inschrijving bij Huiswaarts.nu, wanneer zij op termijn in aanmerking willen komen voor een sociale huurwoning

Resultaat II

De Voorrangregeling is geüpdatet en duidelijk voor de inwoners van Renswoude

1. **Activiteit:** In 2023 is samen met de andere gemeenten van Regio Foodvalley onderzocht of de Voorrangregeling, zoals opgenomen in de Huisvestingsverordening 2019 nog voldoet of moet worden aangepast. In september 2023 is dit traject afgerond en gaat deze het participatietraject in. Eind 4e kwartaal wordt de Huisvestingsverordening 2024, welke van kracht wordt per 1 januari 2024, voor besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad
2. **Activiteit:** Aansluitend wordt onderzocht of de beoordeling van aanvragen om in Renswoude in aanmerking te kunnen komen voor een urgentieverklaring aangepast moet worden

3.1.1.4 Sociale huur, koop

De doorstroming verbetert. De Huisvestingsverordening is ingezet ter verbetering van de doorstroming binnen de sociale huur- en koopwoningmarkt. Buiten het bouwen van nieuwe woningen is doorstroming een van de belangrijkste instrumenten om zoveel mogelijk woningzoekenden een passende woning te kunnen laten bewonen. De eerste aandacht gaat daarbij uit naar senioren die nog in (grote) eengezinswoningen wonen en de huisvesting van starters

Resultaat I

Een pilot is gestart om senioren uit een huur- of koopwoning voorrang te geven bij een verhuizing naar een seniorenwoning of appartement

1. **Activiteit:** Naast de reguliere bereikbaarheid is er een maandelijks spreekuur door de woonconsulente om ouderen te begeleiden naar een meer passende huisvesting
2. **Activiteit:** Pilot omtrent voorrangsverlening ten behoeve van senioren opnemen in Huisvestingsverordening 2024. De voorrangsregeling wordt voor het eerst toegepast bij de selectie van kandidaten voor huurwoningen aan de Taets van Amerongenweg fase 2
3. **Activiteit:** Pilot na 2 jaar (2026) evalueren en wanneer nodig omzetten naar regulier beleid
4. **Activiteit:** Het concept van Slimmer Kopen blijvend inzetten voor de doelgroep Starters. Dit concept als volkshuisvestelijk kader verankeren in de vast te stellen Woningmarktstrategie en meenemen in de overeenkomsten met ontwikkelaars
5. **Activiteit:** Nader onderzoek doen in het eerste halfjaar van 2024 of het Woningbedrijf het concept van Slimmer Kopen kan uitbreiden voor de doelgroep Senioren, zonder dat de huidige vrijstelling Vennootschapsbelasting hierdoor in gevaar komt

3.1.1.5 De portefeuillestrategie Woningbedrijf is geactualiseerd

In 2024 heeft de gemeenteraad de geactualiseerde portefeuillestrategie voor het Woningbedrijf vastgesteld

Resultaat I

Eind 2024 is de geactualiseerde portefeuillestrategie, inclusief routekaart verduurzaming en verkoopbeleid door de gemeenteraad vastgesteld

1. **Activiteit:** Onderzoek aanpassing portefeuillestrategie op basis van actueel woningmarktonderzoek en meerjaren-onderhoudsplanning. Hiervoor is in de begroting van 2024 voor het Woningbedrijf een bedrag van €10.000,- opgenomen.

3.1.1.6 Inwoners van Renswoude wonen zelfstandig

Inwoners van Renswoude kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat

Resultaat I

In 2024 wordt aan de gemeenteraad een onderzoek gepresenteerd over de invulling met zorginitiatieven voor de Borgwallocatie

1. **Activiteit:** Onderzoek laten uitvoeren. Voor dit onderzoek is €10.000,- meegenomen in de begroting voor 2024.

Resultaat II

Het aanbod van woningen die geschikt zijn voor senioren is vergroot door nieuwbouwplannen en levensloopbestendige aanpassingen in de bestaande woningvoorraad (zowel huur als koop)

1. **Activiteit:** Voor de huurwoningen van het Woningbedrijf worden aanpassingsmogelijkheden onderzocht en meegenomen in de actualisatie van de portefeuillestrategie
2. **Activiteit:** De in 2023 gestarte voorlichtingscampagne voor woningeigenaren ten behoeve van bewustwording wordt doorgezet in 2024. Dit helpt senioren om tijdig een keuze te maken voor aanpassingen van de woning of om te verhuizen naar een meer passende woning. Het nog beschikbare budget uit de begroting van 2023 wordt doorgeschoven naar 2024

Resultaat III

Er wordt in 2024 alsnog, (dit is vanwege capaciteit in 2023 niet gelukt) een notitie opgesteld waardoor er meer inzicht wordt verschaft over de mogelijkheden om WMO- cliënten te laten verhuizen naar een meer passende woning

1. **Activiteit:** In 2024 onderzoeken woonconsulente en collega van de WMO de wensen en (on)mogelijkheden op dit vlak, schrijven hiervoor een notitie en laten deze uiterlijk 1 juli 2024 door de gemeenteraad vaststellen

3.1.1.7 Opvang statushouders en vluchtelingen

Resultaat I

Renswoude voldoet voor 100% aan de Taakstelling Statushouders

1. **Activiteit:** In 2023/2024 wordt nader onderzocht of er een 2e project gerealiseerd kan worden voor Flexwoningen voor onder andere statushouders. Deze locatie is aangemeld bij de Provincie Utrecht en medio 2024 is duidelijk of deze locatie kansrijk is.

3.1.1.8. Verduurzaming Woningbedrijf

De ambitie van de routekaart verduurzaming voor het Woningbedrijf wordt bijgesteld. Stapsgewijs wordt middels no-regret maatregelen toegewerkt naar een gas-loos woningbezit. De eerste stap is gericht op de beperking van de warmtevraag van de woningen en het daardoor verminderen van de energielasten voor de huurders. Deze stap wordt in 2030 afgerond.

Resultaat I

In 2024 worden 45 en in de periode 2025-2027 135, van de nog te verduurzamen, woningen verduurzaamd naar label A. Dat is 53% van de tot en met 2030 nog te verduurzamen woningen.

1. **Activiteit:** De "schil" van deze woningen wordt verduurzaamd door middel van het aanbrengen van vloer-nieuwe spouw- en dakisolatie, volgens de nieuwste norm alsmede HR++glas
2. **Activiteit:** Kierdichting wordt verbeterd en gelijktijdig wordt CO2-gestuurde ventilatie aangebracht
3. **Activiteit:** Daken worden maximaal vol gelegd met zonnepanelen die worden aangebracht door de Coöperatie Zonnestroom Renswoude
4. **Activiteit:** Woningeigenaren van in het verleden verkochte huurwoningen wordt de mogelijkheid geboden om mee te doen

Financiële overzichten baten en lasten programma 1 Wonen

Programma 1 Wonen	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	4.604.298	4.956.947	3.257.895	3.858.544
Totaal baten	5.187.000	4.435.400	4.696.500	4.784.800
Saldo voor bestemming	582.702	-521.547	1.438.605	926.256
Toevoeging reserves	183.600	0	904.400	377.000
Onttrekking reserves	0	999.400	0	0
Saldo reserves	-183.600	999.400	-904.400	-377.000
Saldo na bestemming	399.102	477.853	534.205	549.256

Programma 1 Wonen							
Doelstelling	Lasten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.1.1	Afstemming woningaanbod op de markt	-	-	-	12.500	-	-
3.1.1.5	Portefeuillestrategie Woningbedrijf actualiseren	2.901.900	1.688.500	4.590.400	4.930.600	3.244.100	3.844.800
3.1.1.6	Inwoners Renswoude wonen zelfstandig	-	-	-	-	-	-
3.1.1.7	Opvang statushouders en vluchtelingen	-	13.898	13.898	13.847	13.795	13.744
	Subtotaal lasten:	2.901.900	1.702.398	4.604.298	4.956.947	3.257.895	3.858.544
Doelstelling	Baten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.1.1	Afstemming woningaanbod op de markt	-	-	-	-	-	-
3.1.1.5	Portefeuillestrategie Woningbedrijf actualiseren	3.779.900	1.407.100	5.187.000	4.435.400	4.696.500	4.784.800
3.1.1.6	Inwoners Renswoude wonen zelfstandig	-	-	-	-	-	-
3.1.1.7	Opvang statushouders en vluchtelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal baten:	3.779.900	1.407.100	5.187.000	4.435.400	4.696.500	4.784.800
	Saldo voor bestemming	878.000	-295.298	582.702	-521.547	1.438.605	926.256
	Toevoegingen reserves	319.000	-135.400	183.600	-	904.400	377.000
	Onttrekkingen reserve	-	-	-	999.400	-	-
	Subtotaal reserves:	-319.000	135.400	-183.600	999.400	-904.400	-377.000
	Saldo na bestemming	559.000	-159.898	399.102	477.853	534.205	549.256

Toelichting op de wijzigingen:

Portefeuillestrategie Woningbedrijf actualiseren

De exploitatie uit de begroting van het Woningbedrijf is geactualiseerd. De exploitatie van het Woningbedrijf maakt onderdeel uit van het programma Wonen. Hierdoor verandert ook de begroting 2024-2027 van de algemene dienst met respectievelijk: - € 151.000, - € 997.000, € 359.000 en - € 153.000. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar pagina 80.

De doorbelastingen (toegerekende rentevaste activa, overhead, lonen) vanuit de algemene dienst naar het woningbedrijf zijn ook opnieuw bekeken. Deze zijn zichtbaar als lasten bij het Woningbedrijf en als baten bij de algemene dienst. Het doel is te komen tot een volledig geïntegreerde begroting, waarbij het Woningbedrijf niet meer een aparte financiële begroting is, maar financieel verwerkt wordt in het programma Wonen. Dit betekent dat alle baten en lasten van het Woningbedrijf worden opgenomen in de begroting van gemeente Renswoude, waarbij bijlage 5.3 op bladzijde 74 als toelichting dient. Voor de begroting 2024 is er een verfijningsslag gemaakt in de verdere integratie tussen beiden begrotingen. In dit proces hebben we geconstateerd dat er lasten uit het verleden dubbel begroot waren. Deze omissie hebben we rechtgetrokken in de begroting 2024. De verfijning t.o.v. eerdere begrotingen, geeft de volgende financiële effecten op de begroting 2024-2027: - € 130.000, - € 109.000, € 483.000 en € 483.000.

Mutaties reserves toevoegingen

De begroting 2024 van het Woningbedrijf is geactualiseerd door een aanpassing van de baten en lasten. Hierdoor veranderd ook het verwachte resultaat van het woningbedrijf voor 2024. Dit veroorzaakt een neerwaartse bijstelling van de algemene bedrijfsreserve woningbedrijf van € 135.400.

3.1.2 Programma ruimtelijke ontwikkeling & beheer

Het Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer draagt bij aan het behoud van de leefbaarheid van het binnen- en buitengebied van Renswoude. We vinden het belangrijk dat het agrarische karakter zoveel mogelijk behouden blijft en de ruimte krijgt voor ontwikkeling zoals beschreven in de Omgevingsvisie 2018-2030. We willen graag stappen maken op het gebied van duurzaamheid. We zoeken daarbij naar een gezonde balans tussen ecologische, sociale en economische belangen. Klimaatveranderingen dwingen ons ook om goed na te denken over de mogelijke gevolgen voor het openbare en particuliere gebied. Renswoude heeft zich als doel gesteld in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Kaderstellende beleidsnota's

- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020
- Afkoppelplan 2023
- IBOR Integraal beheerplan openbare ruimte
- Nota grondbeleid
- Omgevingsvisie

Verbonden partijen

- Regio Foodvalley
- Afval Verwijdering Utrecht (AVU)
- Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Doelstellingen:

- Het landelijke karakter van Renswoude blijft behouden en er wordt perspectief geboden aan agrariërs en andere beheerders of gebruikers van het buitengebied
- De dorpskern op de schaal van Renswoude blijven ontwikkelen om zo voldoende aanbod voor inwoners en bedrijven te creëren
- Verbetering van de verkeersveiligheid in, en bereikbaarheid van Renswoude
- Verbetering van biodiversiteit in het openbare gebied
- De kwaliteit van de openbare ruimte wordt in stand gehouden, ingezet wordt op een verbetering. De begraafplaats biedt gelegenheid aan iedere inwoner van Renswoude voor een laatste rustplaats. Daarnaast bevorderen we een betere scheiding van het afval
- De verduurzaming van Renswoude wordt verder vormgegeven; de openbare ruimte wordt klimaatbestendiger

3.1.2.1 Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector

Resultaat I

Het Ruimtelijk Perspectief Landelijk Gebied (RPLG) moet handvatten bieden voor een balans tussen de diverse functies van het buitengebied van Renswoude (landbouw, natuur, recreatie e.d.)

1. **Activiteit:** Ontwikkelen van een ruimtelijk beleidskader (waar mogelijk en waar nodig in regionaal verband) om de transitie van de landbouw vorm te geven.

2. **Activiteit:** Regelmatig overleg met vertegenwoordigers van LTO, PJGU en UAJK.

Resultaat II

Per 2025 is er een integraal beleid voor het landelijk gebied met ruimte voor duurzame landbouw, waarbij het landelijk karakter behouden blijft en kaders geeft voor het op te stellen omgevingsplan.

1. **Activiteit:** Ontwikkelen integraal beleid voor zowel stedelijk als landelijk gebied als herijking van de Omgevingsvisie.

3.1.2.2 Ontwikkeling dorp en infrastructuur

Resultaat I

Door de realisatie van woningen op Beekweide II worden de huisvestingsmogelijkheden voor onze inwoners verbeterd

1. **Activiteit:** het bouwrijp maken van de locatie wordt afgerond
2. **Activiteit:** de voorbereiding voor de verdere inrichting van de openbare ruimte wordt afgerond
3. **Activiteit:** de aanbesteding voor het woonrijp maken van de 1e fases wordt opgestart
4. **Activiteit:** realisatie van de bouw van de woningen in fase 1 en 2 (26 woningen in het hoge segment, 2 in het lage segment)
5. **Activiteit:** voorbereiding verkoop – verhuur woningen fase 3 (34 woningen in het sociale en betaalbare segment)
6. **Activiteit:** start van de bouw van de woningen in fase 3
7. **Activiteit:** inzet om de resterende gronden voor de ontwikkeling van Beekweide II (bij voorkeur minnelijk) te verwerven
8. **Activiteit:** inzetten op het afronden van de ruimtelijke procedure voor het resterende deel van Beekweide II

Indicatoren

- Het aantal inwoners dat een nieuwe woning heeft kunnen kopen binnen de nieuwbouwplannen neemt toe

Resultaat II

De planvoorbereiding voor de herontwikkeling van de locatie van het voormalige schoolgebouw De Borgwal (Borgwallocatie) tot lage segment (zorg) woningen is gestart

1. **Activiteit:** planvorming en kaderstelling voor de herontwikkeling opstarten
2. **Activiteit:** het contracteren van een zorginstantie en/of ontwikkelaar

3.1.2.3 Verkeersveiligheid

Resultaat I

De verkeersveiligheid verbetert.

1. **Activiteit:** Achterstallig onderhoud aan de openbare wegen wordt aangepakt conform plan IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte)
2. **Activiteit:** In gesprek met de provincies en de regio blijven over de veiligheid van de N224 (Dorpsstraat, Arnhemseweg, Utrechtseweg)

Indicatoren

- Het aantal verkeersslachtoffers als gevolg van verkeersonveilige situaties is afgenomen ten opzichte van de drie voorgaande jaren (naar rato van het aantal inwoners)

Bronnen: Regionaal onderzoek, CBS, Politie, Rijkswaterstaat, ziekenhuizen en verzekeraars

3.1.2.4 Biodiversiteit

Resultaat I

Het buitengebied is in 2026 meer biodivers dan nu

1. **Activiteit:** Biodiversiteit uitvoeren conform het in 2023 opgestelde bestek Maaien Bermen & Sloten
2. **Activiteit:** Subsidies verkrijgen op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit

Resultaat II

Het dorp/ binnen de bebouwde kom is in 2026 meer biodivers dan nu

1. **Activiteit:** Het opstellen en realiseren van een Uitvoeringsplan Biodiversiteit Dorp; Dit levert door de nulmeting bij aanvang en opvolging uiteindelijk een indicator voor de toekomst op
2. **Activiteit:** Bewustwording op het gebied van biodiversiteit onder de inwoners van Renswoude vergroten

Indicatoren

- Er worden meer waarnemingen geregistreerd bij www.waarnemingen.nl in Renswoude
- Het aantal en de verschillende soorten beplanting, vogels en insecten (flora en fauna) in de openbare ruimte neemt de komende jaren toe.

Bronnen: locatie onderzoek Natuurpro (Heem) en waarnemingen van medewerkers van de gemeente Renswoude

3.1.2.5 Onderhoud openbare ruimte & afval

Resultaat I

De basis van het onderhoud van het openbare gebied is op orde conform het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (Plan IBOR) en het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

1. **Activiteit:** Werkzaamheden uitvoeren conform Plan IBOR en GRP
2. **Activiteit:** Uitvoeren van het afkoppelplan (specifieke activiteit vanuit het GRP)
3. **Activiteit:** De milieuoverlast bij de Lunterse Beek ter hoogte van bedrijventerrein De Hooge Hoek oplossen
4. **Activiteit:** Evaluatie Plan IBOR op de gewenste kwaliteit in relatie tot de verwachte inspanning
5. **Activiteit:** Actualisatie Plan IBOR, waardoor een langjarig inzicht in de vervangingsinvesteringen wordt verkregen

Indicatoren

- Het proces van beheer en vervanging is zo efficiënt en effectief ingericht dat kapitaalvernietiging zoveel mogelijk wordt voorkomen
- Bronnen: Regelmatige inspectie van wegen en bomen
- Uit de resultaten van een beeldkwaliteitsmeting blijkt dat Renswoude voldoet aan Kwaliteitsniveau A voor haar centrumgebieden en Kwaliteitsniveau B voor de overige gebieden
- Bronnen: Beeldkwaliteitsmeting Openbare Ruimte; De kennis van en inspecties door medewerkers van de buitendienst, en eventuele onderzoeken die gehouden zijn door externe partijen
- De riolering stort niet vaker dan drie tot vijf keer per jaar over in de beken
- Bronnen: Meetgegevens Waterschap
- De vijf strategisch geplaatste meetpunten in Renswoude geven informatie over de werking van het riool ('droge voeten, natte voeten')

Bronnen: Meetgegevens van de vijf meetpunten.

Resultaat II

Een betere scheiding van de restafvalstroom en minder vervuiling van de andere grondstromen (aanvullend op de behaalde VANG doelstelling)

1. **Activiteit:** we verwerken circulariteit in het afvalbeleid
2. **Activiteit:** uitwerking van de huisvestingsvisie
3. **Activiteit:** Het houden van steekproeven tijdens de afvalinzameling op de inhoud van de aangeboden minicontainers PMD
4. **Activiteit:** Inwoners nog beter informeren en persoonlijk betrekken bij de wijze van afvalinzameling en mogelijkheden hiertoe
5. **Activiteit:** Onderzoek doen naar de mogelijkheid tot ondergrondse inzameling van restafval bij woningen met een kleine tuin
6. **Activiteit:** Bij de ontwikkeling van nieuwbouwprojecten wordt samen met de afvalinzamelaar gekeken naar de wijze van afvalinzameling

Indicatoren

- De restafvalstroom heeft zo min mogelijk aantal grondstoffen
- Het PMD heeft zo min mogelijk andere stromen zodat de afkeur van vrachten minimaal is of zelfs nihil

3.1.2.6 Thema Duurzaamheid (Energie/ Klimaatadaptatie/ Circulariteit/ RES)

Resultaat I

De afspraken omtrent de RES (Regionale Energie Strategie) Foodvalley worden uitgevoerd

1. **Activiteit:** Renswoude geeft uitvoering aan de projecten vanuit de RES Foodvalley 1.0, om zo het Renswoudse bod van 20 GWh in 2030 te bereiken

Resultaat II

De Routekaart Duurzaam Renswoude wordt geactualiseerd en vastgesteld als uitvoeringsplan duurzaamheid

1. **Activiteit:** Evalueren en actualiseren van de Routekaart Duurzaam Renswoude
2. **Activiteit:** Onderzoeken verduurzaming bedrijventerrein in relatie tot Energy-HUB

Resultaat III

Energiebesparing en klimaatadaptatie worden nadrukkelijker onder de aandacht gebracht van onze inwoners en bedrijven

1. **Activiteit:** Inzetten op warmte aanpak
2. **Activiteit:** We inventariseren de mogelijkheden voor een gezamenlijke isolatieaanpak op buurt- en wijkniveau. Deze inventarisatie is opgestart
3. **Activiteit:** De geldende landelijke subsidieregelingen duidelijk kenbaar maken via de gemeentelijke website

Indicatoren

- We meten de herwinbare opwek en energiebesparing (Klimaatmonitor).

3.1.2.7 Begraafplaats

Resultaat I

In 2030 is de uitbreiding van de begraafplaats gerealiseerd en biedt ruimte voor begraven, bijzetting, bezinning, herdenking en overdenking

1. **Activiteit:** inventarisatie op basis van de beschikbare demografische gegevens en de trendontwikkeling begraven om inzicht te krijgen in de benodigde uitbreiding
2. **Activiteit:** verkennen van de mogelijkheden met betrekking tot de aankoop van gronden

Indicatoren:

- De begraafplaats biedt de komende 15 jaar ruimte voor begraven en bijzetten. Iedere inwoner van Renswoude kan worden begraven/bijgezet op de gemeentelijke begraafplaats

Financiële overzichten baten en lasten programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer

Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	3.270.039	3.298.050	3.124.833	3.129.317
Totaal baten	1.758.942	1.752.206	1.622.308	1.602.208
Saldo voor bestemming	-1.511.097	-1.545.844	-1.502.525	-1.527.109
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	114.475	70.449	0	0
Saldo reserves	114.475	70.449	0	0
Saldo na bestemming	-1.396.622	-1.475.395	-1.502.525	-1.527.109

Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling en beheer							
Doelstelling	Lasten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.2.1	Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector	63.073	37.110	100.183	139.464	102.946	105.389
3.1.2.2	Ontwikkeling dorp en infrastructuur	839.471	218.273	1.057.744	1.058.889	919.555	919.461
3.1.2.3	Verkeersveiligheid	388.201	-19.333	368.869	365.206	364.798	364.389
3.1.2.5	Onderhoud openbare ruimte en afval	1.860.435	-214.758	1.645.676	1.640.893	1.644.012	1.646.631
3.1.2.7	Begraafplaats	99.872	-2.305	97.567	93.597	93.522	93.447
	Subtotaal lasten:	3.251.052	18.987	3.270.039	3.298.050	3.124.833	3.129.317
Doelstelling	Baten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.2.1	Ontwikkeling buitengebied & agrarische sector	-	-	-	-	-	-
3.1.2.2	Ontwikkeling dorp en infrastructuur	171.217	-20.564	150.653	151.908	12.682	12.682
3.1.2.3	Verkeersveiligheid	-	-	-	-	-	-
3.1.2.5	Onderhoud openbare ruimte en afval	1.395.325	143.047	1.538.372	1.529.402	1.537.737	1.516.631
3.1.2.7	Begraafplaats	69.917	-	69.917	70.896	71.889	72.895
	Subtotaal baten:	1.636.459	122.483	1.758.942	1.752.206	1.622.308	1.602.208
	Saldo voor bestemming	-1.614.593	103.496	-1.511.097	-1.545.844	-1.502.525	-1.527.109
	Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
	Onttrekkingen reserve	73.475	41.000	114.475	70.449	-	-
	Subtotaal reserves:	73.475	41.000	114.475	70.449	0	0
	Saldo na bestemming	-1.541.118	144.496	-1.396.622	-1.475.395	-1.502.525	-1.527.109

Toelichting op de wijzigingen:

Ontwikkeling dorp en infrastructuur lasten

Het budget voor de implementatie van de Omgevingswet, is met € 200.000 verhoogd. Hier staat een ander budget tegenover wat geruime tijd niet werd benut. Dit was een budget wat 'van oudsher' gereserveerd stond voor een bijdrage aan de Omgevingsdienst. Het budget dat nodig is als bijdrage aan de Omgevingsdienst is afgestemd op de begroting van de Omgevingsdienst en staat ook in de begroting van Renswoude. Daarmee kan het budget dat niet werd aangewend vrijvallen en worden ingezet voor de Omgevingswet. Hiermee is deze budgetwijziging neutraal.

Onderhoud openbare ruimte en afval lasten

Hier zien we de vrijval van het te hoge budget voor de Omgevingswet van € 200.000.

3.1.3 Programma Samenleving

Dit programma draagt bij aan een inclusief, vitaal en leefbaar dorp. In Renswoude werken we aan een samenleving waarin inwoners zich verantwoordelijk voelen voor elkaar, werken, actief meedoen en waarin de gemeente als het nodig is een handje helpt. In Renswoude is hiervoor ondersteuning geregeld. Het Dorpsteam speelt hier een belangrijke rol in. In Renswoude zorgen we voor elkaar.

Doelstelling

Alle inwoners van Renswoude doen mee binnen hun mogelijkheden en beperkingen

Kaderstellende beleidsnota's

- Algemene Subsidieverordening 2021
- Subsidiebeleidsnota gemeente Renswoude
- Nadere Subsidieregels gemeente Renswoude
- Verordening Jeugdhulpgemeente Renswoude 2015
- Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, 2019 gemeente Renswoude
- Aanpassing verordening Jeugdhulp Gemeente Renswoude 2015, 2017
- Beleidsplan Sociaal Domein 2023-2026 (nog vast te stellen in december 2023)
- Besluit nadere regels Maatschappelijke ondersteuning Renswoude 2021
- Verordening Minimaregelingen Renswoude (2021)

- Re-integratieverordening Participatiewet Renswoude 2022
- Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet Renswoude 2022
- Verordening Individuele Inkomenstoelag Renswoude 2022
- Verordening tegenprestatie Participatiewet gemeente Renswoude 2022
- Verordening Regionale Cliëntenparticipatie Werk en Inkomen Renswoude 2022
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ Renswoude 2022
- Beleidsregel Scholingsplicht Renswoude 2022
- Beleidsregel tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang Renswoude 2022
- Beleidsregel Tegenprestatie Renswoude 2022
- Beleidsregel Terugvordering en verhaal Renswoude 2022
- Beleidsregel Vaststelling vermogen Renswoude 2022
- Besluit uitvoering re-integratie Renswoude 2022
- Regeling Sociale Werkvoorziening Zuid-Oost Utrecht
- Beleidsplan Schulddienstverlening en preventie 2018-2022
- Beleidsregel vrijlating giften Participatiewet Renswoude
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening (2021)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2022
- Beleidsregel draagkracht bijzondere bijstand
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renswoude 2010
- Beleidsregel Krediethypotheek PW 2016
- Beleidsregel Taaleis 2016

Verbonden partijen

- IW4 Bedrijven Sociale Werkvoorziening, gevestigd in Veenendaal
- GGD regio Utrecht (GGDrU), gevestigd te Zeist
- Valleihopper, gevestigd te Barneveld
- Jeugdhulpregio (Foodvalley), gevestigd in Ede

3.1.3.1 Welzijn (w.o. bibliotheek, gezondheid, sport)

Resultaat I

Binnen het beleid en de activiteiten van de gemeente hebben we oog voor alle inwoners en krijgt iedereen de kans om mee te doen binnen de eigen mogelijkheden en talenten

1. **Activiteit:** We zetten het thema inclusie op de agenda, bijvoorbeeld door een bijeenkomst met de Adviesraad sociaal domein en onze samenwerkingspartners

Resultaat II

De inwoners van Renswoude leven in een gezonde en veilige omgeving

1. **Activiteit:** We nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling van de GGDrU
2. **Activiteit:** We voeren het plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uit en nemen deel aan de uitvoering van het Regioplan van het Integraal Zorgakkoord (IZA)

Indicatoren

- Het aantal volwassen inwoners dat de eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart blijft gelijk of neemt toe. In 2020 beoordeelde 68,2% van de Renswoudenenaren de eigen gezondheid als goed of zeer goed.

Bronnen: vierjaarlijks onderzoek GGDrU

Resultaat III

Alle inwoners hebben de mogelijkheid om een leven lang plezier in sport en bewegen te hebben

1. **Activiteit:** We faciliteren de uitvoering van het Sport- en Beweegakkoord 2023-2026 (is onderdeel van het GALA)
2. **Activiteit:** Wij financieren de inzet van de coördinator sport en preventie
3. **Activiteit:** We verlenen subsidie aan sportverenigingen

Indicatoren

- Het aantal kinderen voor wie het Jeugdsport- en cultuurfonds bedoeld is en hiervan gebruik maakt neemt toe
Het aantal kinderen in 2022: 32
Bronnen: de jaarrapportage Jeugdsport- en cultuurfonds

Resultaat IV

Inwoners zijn op de hoogte van de activiteiten, initiatieven en ondersteuning binnen het sociaal domein, zoals op het terrein van ontmoeten, sport en bewegen, cultuur, vrijwilligerswerk

1. **Activiteit:** Up-to-date houden van de gemeentelijke website en ervoor zorgen dat de informatie begrijpelijk is voor onze inwoners

Indicatoren

- Het aantal bezoekers op de pagina's van de website binnen het sociaal domein en zoekwoorden wordt gemonitord
Bronnen: de interne monitor door de gemeentelijke websitebeheerder

Resultaat V

De zelfstandigheid, het welbevinden en maatschappelijk participeren van alle senioren en volwassen burgers in Renswoude en in het bijzonder kwetsbare groepen wordt versterkt.

1. **Activiteit:** We subsidiëren de inzet van het welzijnswerk en sturen vanuit onze rol op de inhoud van deze inzet
2. **Activiteit:** Het welzijnswerk organiseert ontmoetingsmogelijkheden voor en met inwoners

Indicatoren

- De deelname aan ontmoetingsactiviteiten van het welzijnswerk neemt toe. Het aantal deelnemers in 2022 was 222 (NAH-café, mantelzorg high tea, ontmoetingsgroep, samen soepen, creatieve inloop, samen gezellig, samen eten)
Bronnen: Stichting welzijn en ondersteuning Scherpenzeel en Renswoude-rapportage

Resultaat VI

Het lezen en de digitale geletterdheid van inwoners van Renswoude worden bevorderd.

1. **Activiteit:** We verlenen subsidie aan bibliotheek ZOUT voor het basisaanbod, het Taalhuis en de Voorlees Express.
2. **Activiteit:** We stemmen de aanpak laaggeletterdheid regionaal af.

Indicatoren

- Het percentage inwoners dat laaggeletterd is, blijft gelijk of neemt af. Het percentage laaggeletterde inwoners in Renswoude bedraagt in 2022 7%
Bronnen: www.geletterdheidinzicht.nl

Resultaat VII

Inwoners hebben mogelijkheden voor ontmoeting en (verenigings-)activiteiten in Renswoude.

1. **Activiteit:** We leveren een bijdrage aan het creëren van ontmoetingsmogelijkheden door het ontwikkelen van een dorpshuis.

3.1.3.2 Kunst en cultuur

Resultaat I

Inwoners nemen deel aan kunst, cultuur en erfgoed, of hebben hier kennis mee gemaakt.

1. **Activiteit:** We verlenen subsidies aan lokale verenigingen en organisaties.

Resultaat II

We faciliteren de Kunstroute, Verkennersroute, monumentencommissie en dragen bij aan gemeentelijke monumenten.

1. **Activiteit:** We stellen structureel middelen beschikbaar voor kunst- en culturele activiteiten.

3.1.3.3 Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Resultaat I

Binnen het budget is voor iedere volwassen inwoner tijdige en passende (preventieve) ondersteuning beschikbaar.

1. **Activiteit:** We halen informatie op bij en maken werkafspraken met relevante maatschappelijke partners (zoals huisarts en kerken).

2. **Activiteit:** De zorg en ondersteuning kopen we samen met de gemeente Veenendaal (en Ede) in. De gemeente Veenendaal voert het contractbeheer voor onze gemeente uit. We nemen deel aan het inkoopproces van Wet Maatschappelijke Ondersteuning immaterieel
3. **Activiteit:** We bewaken de beschikbaarheid en de kwaliteit van zorg en ondersteuning, indien nodig sturen we bij.
4. **Activiteit:** We voeren de dialoog met inwoners over eigen kracht en de mogelijkheden binnen hun sociale netwerk
5. **Activiteit:** We maken het Dorpsteam en het zorgaanbod vanuit Veenendaal zichtbaar en laagdrempelig, onder andere door communicatie over het formele en informele aanbod
6. **Activiteit:** We zetten maatschappelijk werk in bij eenvoudige en kortdurende individuele begeleidingstrajecten
7. **Activiteit:** We bieden alternatieven bij wachttijden van zorgaanbieders, hierbij zetten we met name in op voorliggende mogelijkheden
8. **Activiteit:** We geven vervolg aan de lokale aanpak om eenzaamheid te verminderen en voeren dit uit met onze lokale partners
9. **Activiteit:** We voeren jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit en voeren verbeteringen door naar aanleiding van de resultaten

Indicatoren

- Cliënten zijn tevreden over de geboden ondersteuning, dit wordt zichtbaar doordat het cliëntervaringsonderzoek Wet maatschappelijke ondersteuning met minimaal een 7,5 gewaardeerd wordt door inwoners
Bronnen: *Het jaarlijkse gemeentelijk cliëntervaringsonderzoek*

Resultaat II

Er is advies en ondersteuning beschikbaar voor inwoners en professionals die onbegrepen gedrag signaleren. Indien nodig, is er snelle en passende hulp beschikbaar voor inwoners met onbegrepen gedrag

1. **Activiteit:** In nauwe samenwerking met de gemeenten Veenendaal en Rhenen geven we uitvoering aan het advies- en meldpunt onbegrepen gedrag
2. **Activiteit:** we geven bekendheid aan het dorpssteam dit is de plek waar inwoners terecht kunnen. De professionals kunnen terecht bij het meldpunt verward gedrag.

Indicatoren

- Alle signalen die bij het advies- en meldpunt onbegrepen gedrag binnenkomen, onder andere vanuit het Dorpssteam en de wijkagent, worden opgevolgd.

Resultaat III

Beschermd wonen is en blijft beschikbaar voor inwoners en de beweging naar Beschermd Thuis wordt gestimuleerd

1. **Activiteit:** We stemmen regionaal af en nemen deel aan het inkoopproces van beschermd wonen
2. **Activiteit:** We zetten, wanneer dat passend is, in op preventieve voorzieningen en voorliggende mogelijkheden

Resultaat IV

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn in beeld en krijgen zo nodig ondersteuning.

1. **Activiteit:** Het Dorpssteam/welzijnswerk ondersteunt mantelzorgers, onder andere door het mantelzorgcompliment, begeleiding en respijtzorg
2. **Activiteit:** We ontlasten mantelzorgers door een tijdelijke 'time-out' aan te bieden aan inwoners met GGZ-problemen
3. **Activiteit:** We ondersteunen initiatieven die de positie van vrijwilligers versterken, onder andere door middel van werkateliers en het vrijwilligerspunt.

Indicatoren

- Het aantal mantelzorgers dat we in beeld hebben bij de gemeente of het Mantelzorgpunt, neemt toe. Aantal 2022 was 82 (mantelzorgwaardering, hulpvragen mantelzorg, doorverwijzing mantelzorg)
Bronnen: *Interne rapportage Wet maatschappelijke ondersteuning en rapportage Stichting Welzijn en ondersteuning Scherpenzeel en Renswoude.*

Resultaat V

Zo veel mogelijk inwoners, lokale partners en medewerkers van de gemeente zijn alert op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en weten hoe te handelen.

1. **Activiteit:** We geven, samen met Rhenen en Veenendaal, uitvoering aan het lokale uitvoeringsprogramma huiselijk geweld en kindermishandeling
2. **Activiteit:** We investeren in het bereiken van meer inwoners en lokale partners door communicatie en aandacht

Indicatoren

- De bekendheid van Veilig Thuis neemt toe bij inwoners en maatschappelijke partners (scholen, zorgorganisaties), wat zich uit in een toename van het aantal meldingen bij Veilig Thuis.
(Toelichting: hiermee willen we niet dat het huiselijk geweld toeneemt, maar wel minder verborgen blijft. Het aantal meldingen uit Renswoude is heel laag, in vergelijking tot landelijke en provinciale cijfers. Er zijn sterke vermoedens dat er meer huiselijk geweld is, dan wordt gemeld.
Bronnen: rapportage Veilig Thuis)

Resultaat VI

Inwoners die te maken hebben met problemen op meerdere gebieden, worden ondersteund vanuit een gecoördineerde aanpak (Wet WAMS).

1. **Activiteit:** We ontwikkelen en implementeren een werkwijze binnen het Dorpsteam voor deze gecoördineerde aanpak.

3.1.3.4 Jeugd

Resultaat I

Kinderen die in hun ontwikkeling bedreigd worden, hebben we vroegtijdig in beeld.

1. **Activiteit:** We werken nauw samen met basisscholen, kinderopvang, leerplicht en jeugdgezondheidszorg, door bijvoorbeeld deel te nemen aan ondersteuningsoverleggen van de scholen.

Indicatoren

- Het aantal leerlingen op de basisscholen dat langdurig thuis zit blijft gelijk of daalt

Resultaat II

Binnen het beschikbare budget krijgt ieder kind de juiste ondersteuning (informeel of maatwerk)

1. **Activiteit:** We halen informatie op bij en maken werkafspraken met relevante maatschappelijke partners (zoals de huisarts)
2. **Activiteit:** We bewaken de beschikbaarheid en de kwaliteit van zorg en ondersteuning, indien nodig sturen we bij
3. **Activiteit:** We maken het Dorpsteam zichtbaar en laagdrempelig, onder andere door communicatie over het formele en informele aanbod
4. **Activiteit:** We volgen de ontwikkelingen omtrent de Hervormingsagenda Jeugd en spelen hierop in
5. **Activiteit:** We stemmen af met de Jeugdhulpregio FoodValley
6. **Activiteit:** We zetten jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek uit en voeren verbeteringen door naar aanleiding van dit onderzoek

Indicatoren

- De deelname aan het cliëntervaringsonderzoek stijgt met 10%
- Cliënten zijn tevreden over de geboden ondersteuning, dit wordt zichtbaar doordat het cliëntervaringsonderzoek met minimaal een 7,5 gewaardeerd wordt door inwoners

Bronnen: het gemeentelijk jaarlijks cliëntervaringsonderzoek

- De uitgaven van de ingezette ondersteuning passen binnen de begroting van dit onderdeel

Resultaat III

Alle jeugdigen in Renswoude groeien veilig en gezond op

1. **Activiteit:** We ontwikkelen samen met relevante maatschappelijke partners een preventief aanbod (zoals Kies-training, Schooljudo/HiRO, Home-start)
2. **Activiteit:** Wij nemen actief deel aan de nieuwe werkwijze van de Proeftuin Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Indicatoren

- Het aantal kinderen voor wie het preventief aanbod bedoeld is, zoals KIES-training en Buurtgezinnen, wat hieraan deelneemt, neemt toe. Het aantal kinderen dat in 2022 gekoppeld is aan een buurtgezin is twee.

Bronnen: Jaarlijkse subsidieverantwoording Buurtgezinnen

- Het aantal gezinnen waarvoor de werkwijze van de Proeftuin bedoeld is en die we bij het Veiligheidsteam van de Proeftuin bespreken en ondersteunen, neemt toe. Eén gezin is in 2022 binnen de Proeftuin besproken en ondersteund (de Proeftuin is op 1 oktober 2022 gestart).

Bronnen: *Rapportage Proeftuin*

Resultaat IV

Binnen het beschikbare budget krijgt ieder kind met (risico's op) achterstanden de juiste ondersteuning

1. **Activiteit:** We verlenen subsidie aan de kinderopvangorganisatie voor het reguliere peuteraanbod en de Voorschoolse Educatie (VE) peuteraanbod
2. **Activiteit:** We investeren samen met scholen, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg en bibliotheek in aanvullende activiteiten en programma's voor kinderen met taalachterstanden en verlenen daar subsidie voor (zoals Verlengde Schooldag)
3. **Activiteit:** We faciliteren en monitoren de samenwerking met en afspraken tussen het Dorpsteam en de scholen, kinderopvang en GGD over signalering, verwijzing en ondersteuning van peuters en kleuters met (risico op) ontwikkelingsachterstanden

Indicatoren

- Het aantal peuters dat in aanmerking komt voor het aanbod van Voorschoolse educatie en hieraan deelneemt, blijft tenminste gelijk of stijgt. In 2022 namen 8 peuters aan het VVE-programma deel.

Bronnen: *De GGD-verantwoording en de jaarlijkse verantwoording VVE-aanbieder*

3.1.3.5 Participatie

Resultaat I

Iedereen neemt naar vermogen deel aan de samenleving en voorziet zoveel mogelijk in het eigen onderhoud. Inwoners die niet in staat zijn om in hun eigen onderhoud te kunnen voorzien, worden bijgestaan door de gemeente.

1. **Activiteit:** We geven uitvoering aan de Participatiewet (verschillende soorten uitkeringen, bijzondere bijstand en andere vormen van begeleiding) via de gemeente Veenendaal en geven opdracht voor de verdere beleidsontwikkeling
2. **Activiteit:** We stemmen ons beleid rond de Participatiewet af met Veenendaal en Rhenen, voor zover passend bij Renswoude
3. **Activiteit:** Samen met Veenendaal en Rhenen nemen we deel aan de gemeenschappelijke regeling van het sociaal werkbedrijf IW4

Indicatoren

- Na de sterke stijging van de afgelopen twee jaar, vlakkt de groei van het aantal inwoners met een bijstandsuitkering af. In 2022 waren het 31 huishoudens

Bronnen: *Dashboard in- en uitstroom participatie*

Resultaat II

Inwoners met financiële zorgen, problemen en schulden krijgen in een vroeg stadium de juiste ondersteuning

1. **Activiteit:** We financieren en faciliteren de schulpverlening in de vorm van het Budgetloket (belegd bij de gemeente Veenendaal)
2. **Activiteit:** We verlenen subsidie voor een preventief, informeel aanbod (IDH Schuldhulp en de Formulierenbrigade) in goede samenhang met het Budgetloket
3. **Activiteit:** We investeren in het signaleren en bereiken van meer inwoners die financieel in de problemen (dreigen te) raken

Indicatoren

- Het aantal inwoners met (beginnende) schulden dat vroegtijdig met de gemeente in contact komt door de nieuwe aanpak vroegsignalering schulden stijgt

Bronnen: *Aantal gesprekken binnen Dorpsteam/Budgetloket/IDH Schuldhulp*

Resultaat III

Inwoners met een kleine beurs worden financieel extra ondersteund door middel van onze minimaregelingen

1. **Activiteit:** We geven opdracht aan de gemeente Veenendaal voor de doorontwikkeling en uitvoering van het minimaal armoedebeleid (onder andere via de Grebbepas)
2. **Activiteit:** We stimuleren het gebruik van de minimaregelingen door informatieverstrekking
3. **Activiteit:** We onderzoeken mogelijke verbeteringen naar aanleiding van de evaluatie van de minimaregelingen

Indicatoren

- Het aantal huishoudens dat in aanmerking komt voor de Grebbepas en hiervan gebruikmaakt stijgt.

Resultaat IV

Statushouders en vluchtelingen nemen deel aan de samenleving, het liefst via betaald werk.

1. **Activiteit:** We stemmen de inkoop van begeleiding en ondersteuning met de gemeente Veenendaal af.
2. **Activiteit:** We maken aanvullende afspraken met lokale organisaties, zoals SWO en Taalhuis, over begeleiding en ondersteuning van statushouders, vluchtelingen en andere inwoners die deze ondersteuning kunnen gebruiken.

Financiële overzichten baten en lasten programma 3 Sociaal Domein

Programma 3 Sociaal Domein	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	5.056.310	5.083.948	4.981.349	4.986.727
Totaal baten	729.289	729.289	713.289	713.289
Saldo voor bestemming	-4.327.021	-4.354.659	-4.268.060	-4.273.438
Toevoeging reserves	217.000	217.000	217.000	217.000
Onttrekking reserves	157.114	157.114	157.114	131.027
Saldo reserves	-59.886	-59.886	-59.886	-85.973
Saldo na bestemming	-4.386.907	-4.414.545	-4.327.946	-4.359.411

Programma 3 Sociaal Domein							
Doelstelling	Lasten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.3.2	Welzijn (w.o. bieb en monumenten), gezondheid, sport	910.335	25.616	935.951	938.870	852.586	853.083
3.1.3.3	Kunst en cultuur	11.589	11.975	23.564	23.562	23.559	23.556
3.1.3.4	Wmo	976.927	143.178	1.120.105	1.150.607	1.125.295	1.128.179
3.1.3.5	Jeugd	2.285.575	-406.100	1.879.475	1.884.694	1.893.694	1.895.694
3.1.3.6	Participatie	1.050.877	46.338	1.097.215	1.086.215	1.086.215	1.086.215
	Subtotaal lasten:	5.235.303	-178.993	5.056.310	5.083.948	4.981.349	4.986.727
Doelstelling	Baten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.3.2	Welzijn (w.o. bieb en monumenten), gezondheid, sport	143.283	67.173	210.456	210.456	194.456	194.456
3.1.3.3	Kunst en cultuur	-	-	-	-	-	-
3.1.3.4	Wmo	20.000	-	20.000	20.000	20.000	20.000
3.1.3.5	Jeugd	260.193	-257.000	3.193	3.193	3.193	3.193
3.1.3.6	Participatie	495.640	-	495.640	495.640	495.640	495.640
	Subtotaal baten:	919.116	-189.827	729.289	729.289	713.289	713.289
	Saldo voor bestemming	-4.316.187	-10.834	-4.327.021	-4.354.659	-4.268.060	-4.273.438
	Toevoegingen reserves	92.000	125.000	217.000	217.000	217.000	217.000
	Onttrekkingen reserve	132.000	25.114	157.114	157.114	157.114	131.027
	Subtotaal reserves:	40.000	-99.886	-59.886	-59.886	-59.886	-85.973
	Saldo na bestemming	-4.276.187	-110.720	-4.386.907	-4.414.545	-4.327.946	-4.359.411

Toelichting op de wijzigingen:

Jeugd lasten

De budgetten voor Jeugdzorg worden bepaald door de prognose die Jeugd Food Valley (JFV) afgeeft. Op basis van een eerdere prognose was er een hoger budget opgenomen in de begroting. Deze te hoge budgetten zijn voor de jaren 2024-2027 naar beneden bijgesteld. Voor 2024 betreft dit een positieve bijstelling van €401.250. De Jeugdhulpregio Foodvalley startte in 2023 het project herijking van de tarieven voor jeugdhulp, met als doel om tot reële tarieven voor jeugdhulp te komen. In het proces van de herijking van tarieven hebben we met het openbreken van CAO's binnen de jeugdhulpsector te maken. Hierdoor lopen we als jeugdhulpregio het risico dat de kosten door de herijking van de tarieven van bepaalde soorten jeugdhulp meer gaan stijgen dan de afgesproken jaarlijkse indexering. Hiervoor is er een stelpost Indexatie Jeugdzorg gevormd van €100.000 per jaar binnen de post. Het is belangrijk om deze hier te noemen, maar valt als mutatie onder programma 6.

Wet maatschappelijke ondersteuning

lasten

De ontwikkeling rond CAO's zien we ook binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning en andere sectoren zoals vervoer, onderwijs en kinderopvang. De lasten Wet maatschappelijke ondersteuning zijn bijgeeraamd met jaarlijks € 139.000.

baten

Van de baten is € 257.000 overgeheveld naar het programma Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting, onvoorzien. Deze deelluitkering, onderdeel van de algemene uitkering, dient namelijk volgens het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) begroot en verantwoord te worden onder de algemene dekkingsmiddelen.

Mutaties reserves

toevoegingen

Vanaf 2024 wordt er jaarlijks €125.000 toegevoegd aan de reserve sociaal domein, met een beoogde stand van € 500.000 per 1 januari 2028. De komende jaren, zoals deel hierboven beschreven, zien we een aantal onzekerheden binnen het domein samenleving. Om die financiële risico's toch enigszins op te vangen, wordt er bewust gekozen om de reserve te versterken.

3.1.4 Programma economische ontwikkeling en toerisme

Dit programma draagt bij aan de ontwikkeling van een gezonde lokale economie in ons dorp en draagt daarmee bij aan de leefbaarheid. Daarbij willen we het landelijke karakter van het dorp behouden en de bekendheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van Renswoude naar de buitenwereld vergroten. Dag-, sport- en verblijfsrecreatie willen we behouden en blijven faciliteren.

Doelstelling

- Ontwikkeling van het lokale bedrijfsleven stimuleren om zo de lokale werkgelegenheid te vergroten en een goede samenwerking met lokale ondernemers en de ondernemersvereniging te behouden.
- De bereikbaarheid van Renswoude op peil houden
- Geschikte dag- en verblijfsrecreaties creëren of behouden

Kaderstellende beleidsnota's

- Verordening op de heffing en invordering toeristenbelasting

Verbonden partijen

- Regio Foodvalley
- Regionaal Bureau Toerisme

3.1.4.1 Ontwikkeling lokale bedrijfsleven

Resultaat I

Beschikbaar krijgen van bedrijfskavels (Groot Overeem II) om de ontwikkeling van het lokale bedrijfsleven te faciliteren

1. **Activiteit:** afronden gerechtelijke procedure
2. **Activiteit:** het bouwrijp maken voorbereiden en aanbesteden en realiseren
3. **Activiteit:** start verkoop eerste bouw kavels

Indicatoren

- Aantal verkochte bedrijfskavels. 5% van de bedrijfskavels is verkocht in 2024.

Resultaat II

Er is een goede samenwerking met lokale ondernemers en de ondernemersvereniging

1. **Activiteit:** Tweemaal per jaar overleg tussen college en ondernemersvereniging
2. **Activiteit:** Korte lijnen tussen ondernemersvereniging, bestuur en ambtenaren door regelmatig onderling contact. Onder andere door aanwezig te zijn bij bijeenkomsten en vergaderingen van de ondernemersvereniging. En het betrekken van ondernemersvereniging bij voor hen relevante beleidsontwikkelingen

Resultaat III

Intensivering van het behoud en versterking van het huidige winkelbestand

1. **Activiteit:** Concentratie van winkels in het Dorpshart door het faciliteren van verhuizingen van bestaande ondernemers door de gemeente.
2. **Activiteit:** Het aanbod monitoren van de wekelijkse markt in Renswoude.

Indicatoren

- Leegstand winkelpanden is gelijk gebleven of verminderd.
Bron: Locatus & visueel.

3.1.4.2 Bereikbaarheid

Resultaat I

Bereikbaarheid in het algemeen, maar Openbaar Vervoer in het bijzonder, dienen op orde te zijn om voor onze inwoners een prettige plek te creëren om in Renswoude te wonen en te werken

1. **Activiteit:** Zowel ambtelijk als bestuurlijk zal een lobby gevoerd blijven worden in het Regionaal en Provinciaal overleg.

3.1.4.3 Recreatie en toerisme

Resultaat I

De fiets en wandelpaden zijn actueel en goed aangegeven

1. **Activiteit:** De gemeente is aangesloten bij alle deelnemende partijen om de wensen van de gebruikers onder de aandacht te brengen en deze indien mogelijk toe te passen bij de realisatie van nieuwe wandelpaden
2. **Activiteit:** Actieve deelname binnen het Regionaal Bureau Toerisme

Indicatoren

- Project herziening Wandelrouten netwerk Utrecht Oost (herziening bewegwijzering) moet in 2024 afgerond zijn.

Resultaat II

Het behouden van bestaande cultuurhistorische gebouwen of gemeentelijke gebieden

1. **Activiteit:** Financiële en ambtelijke ondersteuning vanuit de gemeente.

Resultaat III

De Promotiecommissie Renswoude heeft geïnventariseerd wat de behoeftes zijn voor de verschillende doelgroepen

1. **Activiteit:** De kinderburgemeester als klankbord benutten voor de promotiecommissie om zo te inventariseren of activiteiten ook voor de jeugd interessant zijn.
2. **Activiteit:** Buurtsportcoach betrekken bij een behoefteonderzoek

Indicator

- Behoeftesonderzoeken zijn beschikbaar.

Financiële overzichten baten en lasten programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme

Programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	64.389	64.389	64.389	63.389
Totaal baten	54.544	55.307	56.081	56.081
Saldo voor bestemming	-9.845	-9.082	-8.308	-7.308
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo reserves	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-9.845	-9.082	-8.308	-7.308

Programma 4 Economische ontwikkeling en toerisme							
Doelstelling	Lasten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.4.1	Ontwikkeling lokale bedrijfsleven	19.046	-14.694	4.352	4.352	4.352	3.352
3.1.4.3	Recreatie en toerisme	58.876	1.161	60.037	60.037	60.037	60.037
	Subtotaal lasten:	77.922	-13.533	64.389	64.389	64.389	63.389
Doelstelling	Baten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.4.1	Ontwikkeling lokale bedrijfsleven	54.494	-	54.494	55.257	56.031	56.031
3.1.4.3	Recreatie en toerisme	50	-	50	50	50	50
	Subtotaal baten:	54.544	0	54.544	55.307	56.081	56.081
	Saldo voor bestemming	-23.378	13.533	-9.845	-9.082	-8.308	-7.308
	Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
	Onttrekkingen reserve	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal reserves:	0	0	0	0	0	0
	Saldo na bestemming	-23.378	13.533	-9.845	-9.082	-8.308	-7.308

Toelichting op de wijzigingen:

Ontwikkeling lokale bedrijfsleven lasten

In deze doelstelling is het budget voor 'sociaaleconomisch overleg' met €15.000 afgeraamd. Dit budget was in de afgelopen boekjaren niet meer gerealiseerd.

3.1.5 Programma inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie

Dit programma draagt bij aan het versterken van het vertrouwen in de overheid en de rechtstaat. Het college vindt het daarbij essentieel dat de gemeente transparant, bereikbaar en beschikbaar is en communiceert in begrijpelijke taal. Het college heeft verbetering van de contacten met inwoners over de volle breedte als speerpunt benoemd voor de periode 2022 – 2026. Maar het college vindt ook dat bestuur en organisatie voldoende moeten zijn toegerust de gemeentelijke taken en beleid adequaat uit te voeren en te voldoen aan de eisen die onze toezichthouders daaraan stellen. Denk daarbij aan het bewaken van de basisregistratie persoonsgegevens (BRP), uitgiften van paspoorten en rijbewijzen maar ook aan het rechtmatig organiseren van verkiezingen. In juni 2024 zijn er Europese verkiezingen. Maar bijvoorbeeld ook aan afhandelen van meldingen, bezwaren en beschikbaar stellen van informatie (uitvoering van de Wet Open Overheid).

Daarnaast zet het college in op een consistente wijze van toezicht en handhaving van de regels. Denk hier aan handhaving van de algemene plaatselijke verordening (APV), toezicht op evenementen, de inzet van BOA of het toezicht op bouwwerken.

Het college streeft naar transparante uitvoering van de bevoegdheden van burgemeester en wethouders bij openbare orde vraagstukken en het tegengaan van ondermijning. Ook geeft zij uitvoering aan het integer handelen van bestuurders en ambtelijke organisatie en het correct afhandelen van klachten.

Ten aanzien van de opvang van vluchtelingen zijn menswaardige opvang, samenwerking met inwoners en gastgezinnen en beperking van overlast de belangrijkste aandachtspunten.

Doelstelling

- Dienstverlening waarin de inwoner en het bedrijfsleven centraal staan
- De inwoner voelt zich veilig binnen de openbare ruimte van de gemeente

Kaderstellende beleidsnota's

- Algemene Plaatselijke Verordening 2022
- Gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan Heuvelrug 2023-2026
- Nota parkeernormen 2016
- Beleidsplan VTH (2023)

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
- Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU)

3.1.5.1 Algemene plaatselijke verordening, Openbare orde en veiligheid, Vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)

Het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving, bezwaar en beroep, maar ook politie-inzet en inzet van andere hulpdiensten dragen bij aan een betrouwbare overheid als inwoners zien dat gelijke gevallen gelijk worden gehandeld. Dat zichtbaar wordt opgetreden wanneer dat noodzakelijk is.

Resultaat I

Vergunningen (zowel op het gebied van het omgevingsrecht als op het gebied van de openbare orde en veiligheid) worden verleend conform de daarvoor geldende regelgeving (Omgevingswet, APV, verordeningen en beleidsregels)

1. **Activiteit:** Gebruiksvriendelijk proces voor aanvragen van vergunningen (omgevingsloket)
2. **Activiteit:** Regelgeving (met name in het kader van de Omgevingswet) up to date maken. We voeren hiervoor de nieuwe omgevingswet en wet kwaliteitsborging in.

Indicator

- het aantal bezwaren gaat omlaag.

Resultaat II

Vergunningverleners, handhavers en toezichthouders handelen in het belang van de inwoners van Renswoude

1. **Activiteit:** In regionaal verband (regio Heuvelrug) wordt deelgenomen aan het monitoren van de veiligheid (criminaliteitscijfers)
2. **Activiteit:** Op lokaal niveau worden concrete maatregelen genomen om de veiligheid te vergroten (verbetering openbare verlichting)
3. **Activiteit:** De gemeente Renswoude neemt deel aan de Veiligheidsregio Utrecht, waarin in regionaal verband crisisbeheersing wordt vormgegeven
4. **Activiteit:** De gemeente Renswoude neemt deel aan het driehoeksoverleg samen met de andere vier Heuvelrug gemeenten en aan het districtelijk veiligheidscollege en aan het regionaal veiligheidscollege, waar aandacht wordt besteed aan het verkrijgen van inzicht en de aanpak van criminaliteit en ondermijning
5. **Activiteit:** De wijkagent is bereikbaar en benaderbaar

Indicator

- criminaliteitscijfers hebben een dalende trend.

3.1.5.2 Burgerzaken en dienstverlening

Het tijdig en foutloos verstrekken van noodzakelijke officiële documenten voor inwoners en het bewaken van de kwaliteit van de basisregistratie personen, dragen bij aan het behoud van de rechtstaat. Er vindt een jaarlijkse zelfevaluatie plaats van de BRP en reisdocumenten.

Resultaat I

In 2024 zijn de reguliere producten (met uitzondering van reisdocumenten) van Burgerzaken ook digitaal verkrijgbaar en daarmee 24/7 bereikbaar voor inwoners reguliere producten

1. **Activiteit:** aanschaf E-diensten

Resultaat II

De dienstverlening is verbeterd ten opzichte van 2023

1. **Activiteit:** Een afspraak bij Burgerzaken is altijd mogelijk binnen vijf werkdagen
2. **Activiteit:** De gemeente is telefonisch bereikbaar op alle werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur en neemt de telefoon binnen drie keer op
3. **Activiteit:** Bij een terugbelverzoek wordt er binnen twee werkdagen teruggebeld
4. **Activiteit:** Alle schriftelijke uitingen van deze gemeente zijn in begrijpelijke taal opgesteld (Volgens de richtlijnen genootschap Onze Taal)
5. **Activiteit:** Alle mails, verzoeken, aanvragen voor vergunningen en subsidies en brieven worden voorzien van een ontvangstbevestiging. Binnen vijf werkdagen krijgt de vraagsteller een antwoord over de stand van zaken.

3.1.5.3 Vluchtelingen

De gemeente is verantwoordelijk voor huisvesting, inkomen, onderwijs en zorg voor vluchtelingen. Maar ook voor hun arbeidsomstandigheden. De opvang van ongeveer 120 Oekraïense vluchtelingen in Renswoude is alleen mogelijk in nauwe samenwerking met de inwoners van Renswoude. Het behoud van draagvlak door het adequaat uitvoeren en nemen van de gemeentelijke verantwoordelijkheid draagt bij aan het vertrouwen in de gemeente en de rechtstaat

Resultaat I

We bieden passende opvang en ondersteuning aan Oekraïense vluchtelingen, die door de gemeente Renswoude worden opgevangen.

1. **Activiteit:** We stellen, naast de particuliere opvang, woonruimte beschikbaar en investeren in nieuwe opvangmogelijkheden
2. **Activiteit:** We zorgen voor passend onderwijs en leerlingenvervoer
3. **Activiteit:** We stellen een financiële toelage beschikbaar
4. **Activiteit:** We bieden zorg en ondersteuning
5. **Activiteit:** We investeren in communicatie om het verblijf van de Oekraïense inwoners zo soepel mogelijk te laten verlopen
6. **Activiteit:** Er zijn voldoende fte's beschikbaar om deze taken uit te voeren
7. **Activiteit:** We spelen in op wetswijzingen, landelijke en regionale ontwikkelingen. Zo nodig integreren we bovenstaande activiteiten in ons reguliere beleid

3.1.5.4 Extern toezicht en integriteit

Op verschillende bedrijfsonderdelen wordt wettelijk extern getoetst op kwaliteit. Het gaat om interprovinciaal toezicht, SISO, Archiefinspectie, Financieel toezicht door de provincie, accountant en ENSIA. De functionaris voor gegevensbescherming en de Privacy Officer houden zich bezig met de AVG.

Resultaat I

De ambtelijke organisatie voldoet aan de wettelijke normen van bovengenoemde instanties

Indicator

- Dit blijkt uit de rapportages van toezichthouders
1. **Activiteit:** Volledige medewerking verlenen aan de toetsing op vooraf afgesproken tijdstippen

Resultaat II

De ambtelijke organisatie handelt transparant en integer.

Indicator

- er zijn geen gevallen van fraude door de accountant geconstateerd.
1. **Activiteit:** alle medewerkers leggen de eed of belofte af
 2. **Activiteit:** er worden dilemma-gesprekken gevoerd
 3. **Activiteit:** er wordt een klokkenluidersregeling opgesteld

3.1.5.5 Huisvesting

Huisvesting van de gemeente dient te voldoen aan alle wettelijke vereisten. Veiligheid, toegankelijkheid, gezondheid en klimaatneutraliteit staan hierbij voorop. Arbowetgeving en rijkshuisvestingsvereisten zijn van toepassing

Resultaat I

In 2025 zijn medewerkers en materieel van de buiten- en onderhoudsdienst ondergebracht in een adequate, veilige, energie neutrale en toegankelijke huisvesting, inclusief een plaats voor het gemeentedepot

1. **Activiteit:** Begin 2024 wordt het project nieuwe gemeentewerf opgestart en afgerond in 2025.

Financiële overzichten baten en lasten programma 5 inwoners, openbare orde en veiligheid, bestuur en organisatie

Programma 5 inwoners, oov, bestuur en organisatie	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	962.657	973.955	962.675	973.609
Totaal baten	224.612	227.476	230.381	230.381
Saldo voor bestemming	-738.045	-746.479	-732.294	-743.228
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	400.022	400.022	400.022	400.022
Saldo reserves	400.022	400.022	400.022	400.022
Saldo na bestemming	-338.023	-346.457	-332.272	-343.206

Programma 5 inwoners, oov, bestuur en organisatie							
Doelstelling	Lasten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.5.1	APV, OOV, vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)	845.675	-41.647	804.027	803.911	804.045	814.979
3.1.5.2	Burgerzaken	169.044	-10.414	158.630	170.044	158.630	158.630
	Subtotaal lasten:	1.014.719	-52.061	962.657	973.955	962.675	973.609
Doelstelling	Baten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.5.1	APV, OOV, vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)	144.976	-	144.976	147.005	149.064	149.064
3.1.5.2	Burgerzaken	69.918	9.718	79.636	80.471	81.317	81.317
	Subtotaal baten:	214.894	9.718	224.612	227.476	230.381	230.381
	Saldo voor bestemming	-799.825	61.779	-738.045	-746.479	-732.294	-743.228
	Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
	Onttrekkingen reserve	400.522	-500	400.022	400.022	400.022	400.022
	Subtotaal reserves:	400.522	-500	400.022	400.022	400.022	400.022
	Saldo na bestemming	-399.303	61.279	-338.023	-346.457	-332.272	-343.206

Toelichting op de wijzigingen:

APV, OOV, vergunningverlening (bouw/OG en evenementen)

lasten

In deze doelstelling is het budget voor personeel van derden met € 43.000 afgeraamd. Dit budget is overgeheveld naar het programma Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien. In de begroting is het gehele inhuurbudget namelijk centraal opgenomen in dat programma.

3.1.6 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien

Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor ophalen afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten en meer) hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting.

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 5, en zijn ingedeeld naar voorgeschreven categorieën en onvoorzien. In dit hoofdstuk lichten wij de algemene dekkingsmiddelen toe.

OZB

De OZB wordt geheven op onroerende zaken van eigenaren van woningen en van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De grondslag voor de OZB is de waarde zoals deze wordt vastgesteld volgens de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Vanaf het belastingjaar 2008 is de waarde peildatum telkens 1 januari van het voorafgaande jaar. Voor 2024 is dat 1 januari 2023. Bij de opbrengst OZB is rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1,4% conform het inflatiepercentage dat in de kadernota is opgenomen. Definitieve tarieven worden berekend bij het vervaardigen van de

belastingverordeningen. In december 2023 zullen de tarieven voor de diverse belastingen en leges, ter vaststelling worden aangeboden aan de raad, via de belastingverordeningen. Op dit moment is de waardeontwikkeling die benodigd is voor het bepalen van de tarieven nog niet in beeld bij de gemeente Veenendaal.

Algemene uitkering gemeentefonds

Bij het doorrekenen van Rijkscirculaires, wordt er altijd aansluiting gezocht met het laatst bekende saldo van de algemene uitkering. Voor gemeente Renswoude is het laatst bekende saldo van de algemene uitkering de meicirculaire 2023. De financiële effecten van de meicirculaire zijn in beeld gebracht bij de kadernota 2024. Naar aanleiding van Prinsjesdag komt de september circulaire beschikbaar. De september circulaire is helaas te laat om mee te nemen in de prognoses van de begroting. De financiële effecten voor 2024 / 2027 worden meegenomen in de najaarsrapportage 2023.

Overhead

Overhead wordt gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces', en bevat naast personele kosten ook een aantal andere kostenposten. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead in dit programma moeten worden opgenomen. Overhead mag alleen nog aan grote projecten of investeringen worden toegerekend als dit anders tot grote nadelen in de begroting zou leiden. De toerekening van overheadkosten bij het bepalen van tarieven voor heffingen en leges gebeurt buiten de begroting om. Door het apart opnemen van overhead winnen begroting en verantwoording aan transparantie en kan beter worden gestuurd op de bedrijfsvoering. Bovendien is het doel dat door het hanteren van een landelijk voorgeschreven systematiek een goede vergelijking kan worden gemaakt met andere gemeenten.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

De af te dragen vennootschapsbelasting laat zich moeilijk voorspellen in een meerjarenraming. Bij gemeente Renswoude is dit vooral afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Er is voor gekozen om deze post daarom gelijk te houden.

Financiële overzichten baten en lasten Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb en onvoorzien

Programma 6 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb, onvoorzien	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten	4.959.155	4.980.425	5.002.996	5.033.121
Totaal baten	11.166.586	11.717.195	11.327.037	11.540.114
Saldo voor bestemming	6.207.431	6.736.770	6.324.041	6.506.993
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo reserves	0	0	0	0
Saldo na bestemming	6.207.431	6.736.770	6.324.041	6.506.993

Programma 6 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb, onvoorzien							
Doelstelling	Lasten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.6.1	Algemene uitkering	-	-	-	-	-	-
3.1.6.2	Dividend	-97.725	248.765	151.040	132.037	114.212	97.094
3.1.6.3	Lokale heffingen (niet-gebonden besteding)	102.130	-22.000	80.130	70.130	70.130	70.130
3.1.6.6	Overhead	3.689.504	175.408	3.864.912	3.901.391	3.886.141	3.865.080
3.1.6.7	Vennootschapsbelasting	25.000	-	25.000	25.000	25.000	25.000
3.1.6.8	Onvoorzien	804.790	33.283	838.073	851.868	907.513	975.816
	Subtotaal lasten:	4.523.699	435.456	4.959.155	4.980.425	5.002.996	5.033.121
Doelstelling	Baten	2024 na Kadernota	Wijzigingen	2024 na wijz.	2025	2026	2027
3.1.6.1	Algemene uitkering	9.256.000	257.000	9.513.000	10.047.000	9.640.000	9.836.000
3.1.6.2	Dividend	20.126	-	20.126	20.126	20.126	20.126
3.1.6.3	Lokale heffingen (niet-gebonden besteding)	1.207.728	-21.348	1.186.380	1.202.989	1.219.831	1.236.908
3.1.6.6	Overhead	447.080	-	447.080	447.080	447.080	447.080
3.1.6.7	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
3.1.6.8	Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal baten:	10.930.934	235.652	11.166.586	11.717.195	11.327.037	11.540.114
	Saldo voor bestemming	6.407.235	-199.804	6.207.431	6.736.770	6.324.041	6.506.993
	Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
	Onttrekkingen reserve	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal reserves:	0	0	0	0	0	0
	Saldo na bestemming	6.407.235	-199.804	6.207.431	6.736.770	6.324.041	6.506.993

Toelichting op de wijzigingen:

Dividend

lasten

De actualisatie van de rente op de vaste activa heeft geleid tot een nadelige bijstelling van € 232.000. Meer investeringen geeft hogere kapitaallasten.

Overhead

lasten

De actualisatie van de interne doorbelasting van loonkosten heeft geleid tot een nadelige bijstelling van € 154.000. Een CAO wijziging geeft hogere salarislasteren en daarmee ook een hogere doorbelasting.

Algemene uitkering

baten

Van de baten is € 257.000 overgeheveld vanuit het programma Sociaal Domein. Deze deeltuitkering, onderdeel van de algemene uitkering, dient namelijk volgens het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) begroot en verantwoord te worden onder dit programma. Deze baten zijn er dus nog steeds, maar worden hier gepresenteerd.

3.2 Paragrafen

3.2.1 Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen en kostendekkendheid van de heffingen en leges uiteengezet. Daarna wordt de Onroerende Zaakbelasting beschreven (OZB). Tot slot wordt ingegaan op de onbenutte belastingcapaciteit en het kwijtscheldingsbeleid. De gemeentelijke heffingen zijn, ten opzichte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds, een kleinere bron van inkomsten. Er zijn twee gemeentelijke heffingen; rechten en belastingen. Bij 'rechten' is sprake van een tegenprestatie van de gemeente en mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten die de gemeente maakt voor de uitoefening van de taak. Dat wil zeggen: niet meer dan honderd procent kostendekkendheid. Bij 'belastingen' is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente.

Belastingen:

- Onroerendezaakbelastingen
- Toeristenbelasting

- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
- Rioolheffingen
- Marktgeden
- Begrafenisrechten
- Leges

Lastenontwikkeling voor onze inwoners in het komende jaar

In onderstaande overzichten is aangegeven hoe de ontwikkeling van de lastendruk voor het nieuwe begrotingsjaar is, daarbij rekening houdend met de voorgestelde opbrengstverhogingen. Ter vergelijking is ook de lastendruk van het voorgaande begrotingsjaar weergegeven. Definitieve tarieven worden berekend bij het vervaardigen van de belastingverordeningen. In december 2023 zullen de tarieven voor de diverse belastingen en leges, ter vaststelling worden aangeboden aan de raad, via de belastingverordeningen.

Kwijtscheldingsbeleid

Wanneer inwoners onoverkomelijke problemen hebben met het voldoen van gemeentelijke belastingen bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding hiervan. Kwijtschelding is onder bepaalde voorwaarden mogelijk voor de Onroerende Zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en het rioolafvoerrecht. In overleg met de afdeling sociale zaken wordt bekeken of en in hoeverre cliënten hiervoor in aanmerking komen.

Onderbouwing lasten per taakveld en dekkingspercentage

Voor de rechten hanteren wij in beginsel het uitgangspunt van 100% kostendekkende tarieven. Dit is de maximale benutting van de wettelijke mogelijkheden. Deze opbrengsten zijn bedoeld als tegemoetkoming in de kosten voor een specifieke dienst.

Toeristenbelasting

In de begroting 2024 is er voor nu rekening gehouden met een tarief voor de toeristenbelasting van € 0,75 per persoon per nacht. In aanloop naar de samenstelling van de verordening zal er opnieuw naar dit tarief gekeken worden. In het laatste kwartaal van 2023 vinden er gesprekken plaats met ondernemers. De werkelijke opbrengst 2022 omvat ook de opbrengst uit toeristenbelasting 2021.

Toeristenbelasting

Baten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
(overnachtingen, forfaitair)	90.420	51.714	52.438	53.172
Totaal toeristenbelasting	90.420	51.714	52.438	53.172

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB wordt geheven op onroerende zaken van eigenaren van woningen en van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De grondslag voor de OZB is de waarde zoals deze wordt vastgesteld volgens de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Vanaf het belastingjaar 2008 is de waarde peildatum telkens 1 januari van het voorafgaande jaar. Voor 2024 is dat 1 januari 2023. Bij de opbrengst OZB is rekening gehouden met een trendmatige verhoging van 1,4% conform het inflatiepercentage dat in de kadernota is opgenomen.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Baten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
OZB baten woningen	644.999	644.478	669.240	678.609
OZB baten niet woningen	473.748	546.574	517.140	524.380
Totaal OZB	1.118.747	1.191.052	1.186.380	1.202.989

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Met ingang van 2020 is overgegaan op een andere wijze van afvalstoffeninzameling en ook op een andere manier van het doorberekenen van de kosten hiervan. Hierbij betalen de bewoners van alle percelen een basistarief en wordt een variabel tarief doorberekend per keer dat een afvalcontainer wordt aangeboden. Er is geen onderscheid meer tussen éénpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens.

Afvalstoffenheffing/ reinigingsrecht

Baten en lasten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
7.3 Afval	533.178	597.650	619.368	604.404
8.1 Ruimte en leefomgeving	9.782	10.548	10.548	10.548
6.3 Inkomensregelingen	8.962	13.000	13.000	13.000
Subtotaal	551.922	621.198	642.916	627.952
0.4 Overheadkosten 16% van subtotaal	82.788	93.180	102.867	100.472
Compensabele BTW	102.841	70.195	72.650	70.959
Totaal lasten	737.551	784.573	818.432	799.383
7.3 Inkomsten afval	108.993	71.741	100.000	100.000
Te dekken via afvalstoffenheffing	628.558	712.832	718.432	699.383
Opbrengsten via afvalstoffenheffing	707.570	593.218	638.820	647.763
Gerealiseerde opbrengsten	707.570	593.218	638.820	647.763
Exploitatieresultaat	79.012	-119.614	-79.612	-51.620
Afrekening AVU en ACV	0	0	0	0
Minder compensabele btw	0	0	0	0
Dotatie (+)/Onttrekking (-) voorziening milieu	79.012	-119.614	-79.612	-51.620
Dekkingspercentage	113%	100%	100%	100%

De lasten die op het 'taakveld 7.3 Afval' worden gepresenteerd, hebben volledig betrekking op de inzameling- afvoer en verwerking van afval. Vanaf 2020 zamelt de gemeente geen afval meer in bij bedrijven. De lasten die staan vermeld op 'taakveld 2.1 Verkeer en vervoer', worden gedeeltelijk toegerekend aan de kosten van afvalinzameling – reinigingsrecht en rioolrecht. Een exacte verdeling is moeilijk te bepalen, maar omdat Renswoude een landelijke gemeente is, is het aandeel bladafval relatief groter dan het zwerfvuil. We rekenen daarom 50% van de kosten van straatwegen en onkruidbestrijding toe aan de rioolheffing, 30% aan verkeersveiligheid en 20% aan de afvalstoffenheffing/ reinigingsrecht.

Op 'taakveld 6.3 Inkomensregelingen', staat o.a. geraamd hoeveel de kwijtschelding afvalstoffenheffing bedraagt. Dit bedrag heeft volledig betrekking op afvalstoffenheffing en niet op reinigingsrecht. De overheadkosten worden toegerekend op de wijze zoals hierboven is toegelicht.

Rioolrecht

In het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) wordt berekend wat de lasten van het huidige rioolstelsel zijn, welke vervangings- en uitbreidingsinvesteringen de komende jaren moeten worden gedaan om aan de klimaatveranderingen het hoofd te kunnen bieden. Ook staat in het GRP welke opbrengsten aan rioolrechten we moeten realiseren om dit allemaal mogelijk te maken.

Rioolrecht

Baten en lasten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
7.2 Riolering	345.685	444.385	465.752	465.380
8.1 Ruimte en leefomgeving	38.506	26.370	27.693	27.693
6.3 Inkomensregelingen	8.011	15.000	15.000	15.000
Subtotaal	392.202	485.755	508.445	508.073
0.4 Overheadkosten 16% van subtotaal	58.830	72.863	81.351	81.292
Compensabele BTW	34.523	54.890	57.454	57.412
Totaal lasten	485.555	613.509	647.250	646.777
Te dekken via rioolrecht	485.555	613.509	647.250	646.777
Opbrengsten via rioolrecht	660.442	620.633	719.940	730.019
Gerealiseerde opbrengsten	485.555	613.509	647.250	646.777
Exploitatieresultaat	174.887	7.124	72.690	83.242
Dotatie (+)/Onttrekking (-) voorziening milieu	174.887	7.124	72.690	83.242
Dekkingspercentage	136%	100%	100%	100%

Op 'taakveld 6.3 Inkomensregelingen', staat gespecificeerd aangegeven hoeveel wordt geraamd aan kwijtschelding van rioolrecht, dit bedrag wordt ook meegenomen bij de onderbouwing van het rioolrecht.

Grafrechten

Begraafplaatsen

Baten en lasten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
7.5 Begraafplaatsen	95.118	101.566	97.567	93.597
0.4 Overheadkosten 16%	14.268	15.235	15.611	14.976
Totaal lasten	109.386	116.801	113.178	108.573
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	63.543	68.952	69.917	70.896
Dekkingspercentage	58%	59%	62%	65%

De lasten op 'taakveld 7.5 Begraafplaatsen', hebben betrekking op de kosten van begraven met uitzondering van de kosten van het rouwcentrum. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de tarieven beperkt stijgen, met maximaal het inflatiepercentage. De overheadkosten worden toegerekend op de wijze zoals hierboven is toegelicht. In voorbereiding op belastingverordeningen 2024, zal er gekeken worden naar een differentiatie van tarieven, zoals eerder is aangegeven door de raad. Dit wordt meegenomen in de verordening. Een totale herziening van de verordening vindt plaats in samenhang met de uitbreiding van de begraafplaats.

Onderbouwing legestarieven legesverordening

De tarieven, zoals genoemd in de legesverordening en bijbehorende tarieventabel hebben betrekking op verschillende en uiteenlopende zaken. Het is ondoenlijk om elk legestarief afzonderlijk te onderbouwen. De in de legesverordening genoemde leges kunnen in 3 groepen worden onderscheiden:

1. Algemene dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning.
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Per groep zal een onderbouwing van de leges worden gegeven.

Algemene dienstverlening

Binnen de leges die vallen onder het hoofdstuk Algemene dienstverlening vindt kruissubsidiëring plaats. Medewerk(st)ers van de afdeling Burgerzaken werken aan verschillende diensten en het is niet efficiënt om zo gedetailleerd tijd vast te leggen. Voor een aantal kosten die op de afdeling Burgerzaken drukken, is onmogelijk gebleken vast te stellen voor hoeveel procent ze aan één bepaalde dienst zijn toe te rekenen. Geprobeerd is de diverse leges in dit hoofdstuk zodanig vast te stellen, dat ze in een redelijke verhouding staan tot de lasten.

Algemene dienstverlening

Baten en lasten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden 60%)	18.142	18.367	70.218	77.066
0.2 Burgerzaken (burgerlijke stand)	33.168	29.000	25.500	25.500
Subtotaal	51.310	47.367	95.718	102.566
0.4 Overheadkosten 16%	8.004	7.105	15.314	16.410
Totaal lasten	59.314	54.472	111.032	118.976
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	75.727	58.812	79.636	80.471
Dekkingspercentage	128%	108%	72%	68%

De gemeente Renswoude heeft maar één balie, dus voor alle diensten van de gemeente melden de burgers zich bij deze balie. De lasten op 'taakveld 0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden)' worden verdeeld over de algemene dienstverlening, de dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning en de dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn. Uit historische data is gebleken dat er méér uren worden besteed aan algemene dienstverlening dan dat er aan deze dienstverlening werd toegerekend. In de begroting 2024 is de verdeling van de lasten op dit taakveld aangepast. Dit leidt tot hogere lasten onder de algemene dienstverlening en lagere lasten onder de dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn.

De lasten op 'taakveld 0.2 Burgerzaken burgerlijke stand', hebben volledig betrekking op de algemene dienstverlening. De baten van dit taakveld hebben betrekking op leges burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en algemene dienstverlening.

Leges dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Baten en lasten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden 35%)	42.330	42.855	40.961	44.955
1.1 Crisisbeheersing (10%)	35.129	36.900	38.600	38.600
1.2 Openbare orde en veiligheid	147.808	203.462	205.294	205.294
Subtotaal	225.267	283.217	284.855	288.849
0.4 Overhead 16%	33.790	42.483	45.577	46.216
Totaal lasten	259.057	325.700	330.431	335.065
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	254.675	142.974	144.976	147.005
Dekkingspercentage	98%	44%	44%	44%

De VRU adviseert bij de afgifte van omgevingsvergunningen ten aanzien van eisen die uit oogpunt van brandpreventie aan de betreffende bouwwerken moeten worden gesteld. Deze lasten worden op 'taakveld 1.1 Crisisbeheersing', opgenomen.

De lasten op 'taakveld 8.3 Wonen en bouwen', hebben betrekking op de volgende diensten:

- Bouw- en woningtoezicht
- Sloopvergunningen
- Gedeeltelijk handhaving bouwzaken

De post Handhaving Bouwzaken bevat drie activiteiten:

- Activiteiten naar aanleiding van meldingen en klachten
- Algemeen toezicht
- Handhaving en toezicht op de vergunningverlening

Uit het verleden is gebleken dat medewerk(st)ers circa 15% van de tijd aan meldingen en klachten besteden en 5% aan algemeen toezicht. Het merendeel van de tijd op dit taakveld wordt besteed aan toezicht op de vergunningverlening. De eerste twee onderdelen worden niet meegenomen bij de kostenonderbouwing van dit hoofdstuk, het laatste onderdeel wel.

Ook ten aanzien van de tarieven binnen dit hoofdstuk vindt kruissubsidiëring plaats. Aanvragen omgevingsvergunningen hebben betrekking op veel verschillende zaken en daarom vereisen sommige aanvragen meer tijd dan anderen. Het is daarom ondoenlijk om voor al die verschillende aanvragen afzonderlijke legesbedragen te bepalen. We hebben getracht de diverse leges voor in dit hoofdstuk genoemde diensten zodanig vast te stellen, dat ze in redelijke verhouding staan tot de dienstverlening die is verricht.

In onze verordening is opgenomen dat de leges van aanvragen omgevingsvergunning in situaties waar al met de bouw is begonnen zonder dat eerst de aanvraag is gedaan, worden verhoogd met 10% met een minimum van €105,00 en een maximum van €1.050,00. Deze hogere leges zijn niet gebaseerd op hogere kosten, maar op rechtvaardigingsgrond waarin goed gedrag wordt beloond en ongewenst gedrag niet.

Leges dienstverlening vallend onder Europese diensten richtlijn

Europese dienstenrichtlijn

Baten en lasten per taakveld	werkelijk 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
0.2 Burgerzaken (bevolkingsaangelegenheden 5%)	60.472	61.222	5.852	6.422
0.2 Burgerzaken (burgerlijke zaken)	7.432	14.500	-	-
1.2. Openbare orde en veiligheid	-	1.875	1.875	1.875
Subtotaal	67.904	77.597	7.727	8.297
0.4 Overhead 16%	10.186	11.640	1.236	1.328
Totaal lasten	78.089	89.237	8.963	9.625
Werkelijke opbrengst / geraamde opbrengst	26.495	25.350	2.056	2.085
Dekkingspercentage	34%	28%	23%	22%

De kostenverdeling in dit hoofdstuk zijn gelijk aan de verdeling beschreven onder punt 1 Algemene dienstverdeling.

Aan het 'taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid', wordt 15% van de kosten aan inzet Buitengewoon opsporingsambtenaar toegerekend. De baten op dit hoofdstuk hebben betrekking op leges overige documenten Burgerzaken.

Ook binnen dit onderdeel is het niet mogelijk alle kosten die worden gemaakt voor een bepaald product exact te kwantificeren. We hebben daarom getracht de tarieven zodanig vast te stellen, dat er een redelijke verhouding bestaat tussen de leges die voor een bepaalde dienst of levering wordt gevraagd en de kosten die gemaakt worden. Uit het overzicht blijkt dat de tarieven niet helemaal kostendekkend zijn.

Recapitulatie onderbouwing kostendekking legesverordening

Hoofdstuk leges verordening	Lasten	Baten	Dekkingspercentage
1. Alg. dienstverlening	111.032	79.636	72%
2. Fysieke leefomgeving/ omg. vergunning	330.431	144.976	44%
3. Europese diensten	8.963	2.056	23%
Totaal	450.426	226.668	50%

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Dit komt tot uitdrukking in de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de inschatting van risico's. De gemeente Renswoude loopt, net als andere gemeenten, bij de uitvoering van haar taken financiële risico's. Een eigen financiële

buffer ofwel weerstandsvermogen is nodig, om te voorkomen dat financiële tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of drastische beleidsbijstelling. De gemeente Renswoude kiest voor een solide financieel beleid en streeft het behoud van een structureel gezonde financiële positie na. Dit uitgangspunt bepaalt de relevantie van ons weerstandsvermogen in relatie tot ons risicomanagement. Immers, een gezonde financiële positie is nodig voor het in stand houden van het niveau van voorzieningen binnen onze gemeente.

Gemeentelijke regelgeving

De minimale omvang van de risicoreserve is vastgesteld op 1,4 x de berekende risico's. Dit bedrag wordt jaarlijks geblokkeerd (in de algemene reserve vaste buffer) bij het vaststellen van de begroting. De stand van de algemene reserve vaste buffer is op 31-12-2022 €4.100.000. Het overige gedeelte van de algemene reserve is niet geblokkeerd. Deze gelden zijn afgezonderd in de "algemene reserve niet geblokkeerd" en vrij te besteden door de raad voor beleidsdoeleinden van de gemeente.

De post onvoorzien en de post onbenutte belastingcapaciteit zijn vanaf 2019 geen onderdeel meer van de weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)

De risico's zijn in het hiernavolgende overzicht per programma inzichtelijk gemaakt. De risicopositie wordt bepaald door de risico's te kwantificeren op basis van de kans dat het risico zich voordoet.

Korte toelichting systematiek:

- In de eerste kolom worden de risico's genummerd, deze nummering sluit aan bij de eventuele toelichting op het risico vermeld onder elk programma;
- In de tweede kolom wordt het risico omschreven;
- In de derde t/m vijfde kolom staat de maximum omvang per risico;
- De risicokans is uitgedrukt in drie klassen. Aan deze klassen is een rekenpercentage gekoppeld. Voor risico's met een lage kans gaat het om 10%, met een gemiddelde kans om 50% en met een hoge kans om 90%. In de begroting 2019 werd bij de kans "groot" nog uitgegaan van een benodigde weerstandscapaciteit van 100%. Bij het vaststellen van de begroting 2020 is dit bijgesteld naar 90%. Een kans van 100% zou immers inhouden dat het risico zich zeker gaat voordoen, wat impliceert dat de begrotingsraming wordt aangepast.

Toelichting risico's

Risico 1.1: Personeelskosten bij ziekte vast personeel		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Bij ziekte van vast personeel wordt de gemeente geconfronteerd met extra kosten voor tijdelijke vervanging.	ja	3.800.000		
Impact	Tijdelijke vervanger is in de regel duurder dan vast personeel. Hierdoor wordt 10% van de totale personeelskosten als benodigde weerstandscapaciteit aangemerkt.				
Beheersmaatregelen	Geen specifieke beheersmaatregelen.				

Risico 2.1: Meer beroep op voorzieningen		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Reguliere begrotingspost waarbij externe factoren een risico zijn voor de begroting	ja		100.000	
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.				
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.				
Risico 2.2: Decentralisaties		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Bij de decentralisaties (Wmo, Jeugd en Participatie) is er een risico dat de van het rijk ontvangen vergoeding geen gelijke tred houdt met de (toenemende) vraag. Vooral bij jeugdzorg is hier sprake van. Door het rijk zijn inmiddels meer gelden (tijdelijk) voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld. Hierdoor zijn de risico's lager geworden. Ook zijn de benodigde budgetten ander begroot waardoor de risico's zijn afgenomen.	ja		100.000	
Impact	De financiële omvang van deze taken is in verhouding tot de omzet van de gemeente relatief hoog. Zolang er geen afspraken zijn gemaakt over een budgetplafond, is sprake van een "openeinderegeling".				
Beheersmaatregelen	Gelet op de ontwikkeling van de kosten jeugdzorg is het noodzakelijk om het instellen van een budgetplafond te overwegen.				
Risico 3.1: Grondexploitaties		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Het woningbouwproject Beekweide II betreft een integrale ontwikkeling waarbij zowel gronden van derden als 'eigen' gronden worden ontwikkeld. Het is dan ook evident dat de kosten behorende bij de ontwikkeling van de gronden van derden ten laste komen van de betreffende initiatiefnemers, het zgn. kostenverhaal. Voor de kosten (en opbrengsten) die gerealiseerd worden op de 'eigen' gronden is in 2020 een grondexploitatie geopend. Deze grondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd, en kent op dit moment een resultaat op eindwaarde van € 1.320.000 positief. Het kostenverhaal kent een resultaat van € 796.000 negatief. Per saldo is daarmee sprake van een positief resultaat van € 524.000.	ja			
Impact	Het belangrijkste risico is dat de kostenstijging de komende jaren aanhoudend hoog blijft, terwijl de grondopbrengsten gelijk blijven of dalen. Omdat de indexatie van de exploitatiebijdragen van de initiatiefnemers is gefixeerd, zou dit een negatief effect hebben op het resultaat van het kostenverhaal. Daarnaast kan stijgende rente een negatieve impact hebben op het resultaat van de grondexploitatie. Een combinatie van deze factoren kan ertoe leiden dat het saldo van grondexploitatie en kostenverhaal negatief uitpakt.				
Beheersmaatregelen	Door opnieuw in onderhandeling te treden met de initiatiefnemers over de te hanteren VON-prijzen van de woningen enerzijds en anderzijds de indexatie van de te betalen exploitatiebijdragen, kan dit risico deels worden gemitigeerd.			244.000	
Risico 3.4: Planschade		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Risico dat gemeente aansprakelijk wordt gesteld voor planschade.	nee			
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen kunnen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.				
Beheersmaatregelen	De planschaderisicoanalyse laat zien dat er mogelijk planschade kan ontstaan. Dit risico is opgevangen binnen het kostenverhaal en de grondexploitatie, waarmee er geen risico is.				

Risico 4.1 Minder uitkering gemeentefonds		Risico ja/nee	Risico klasse Laag 10%	Risico klasse Gemiddeld 50%	Risico klasse Hoog 90%
Omschrijving Risico	Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Hoeveel uitkering wordt ontvangen is voor een groot gedeelte afhankelijk van de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de Algemene uitkering. Daarnaast zijn we nog in afwachting van de herverdeeffecten van de algemene uitkering.	ja			300.000
Impact	Verandering in de rijksuitgaven kunnen dus een directe invloed hebben op de inkomsten van de gemeente.				
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.				
Totaal omvang risico			3.800.000	444.000	300.000
Rekenpercentage			10%	50%	90%
Omvang risico x rekenpercentage			380.000	222.000	270.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt bedoeld: al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. In de nota Reserves en Voorzieningen is de richtlijn voor het berekenen van de weerstandscapaciteit vastgesteld. De weerstandscapaciteit bestaat met ingang van 2019 uit de "algemene reserve vaste buffer" en de stille reserves. Op basis hiervan is de weerstandscapaciteit als volgt te berekenen:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve vaste buffer	4.100.000	4.100.000	4.100.000	4.100.000
Stille reserves	900.000	900.000	900.000	947.560
Beschikbare weerstandscapaciteit	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.047.560

Berekening stille reserves (objecten niet voor de openbare dienst bestemd)

	WOZ-waarde	balanswaarde	verschil	
De Hokhorst voetbal	906.400	25.000	881.400	881.400
Grond carports	74.160	8.000	66.160	66.160
Totaal	980.560	33.000	947.560	947.560

Omvang van het weerstandsvermogen

Omdat de risico's die gemeenten lopen verschillen, is er geen algemene norm voor de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Gemeenten dienen zelf een beleidslijn te formuleren over de in de organisatie noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. Wel dient de weerstandscapaciteit voldoende te zijn om de risico's af te dekken. De weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit) moet dus minimaal 1 zijn. Een waarde hoger dan 1 geeft aan dat tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder grote ingrepen te doen in het voorzieningenniveau. In Renswoude is middels de nota Reserves en Voorzieningen 2019 gekozen voor een minimale waarde van 1,4. Dit wordt geblokkeerd als risicobuffer in de "algemene reserve vaste buffer". Onderstaande indeling wordt gehanteerd om de hoogte van het weerstandsvermogen te kunnen duiden.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Als de benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit ontstaat het volgende beeld.

Ratio weerstandsvermogen

	2021	2022	2023	2024
Beschikbare weerstandscapaciteit	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.047.560
Benodigde weerstandscapaciteit	1.062.602	1.108.800	1.134.000	1.220.800
Factor 1,4	1.062.602	1.108.800	1.134.000	1.220.800
Extra reservering Gr. Overeem II	0			
Risico weerstandsvermogen	4,7	4,5	4,4	4,1

De weerstandsratio komt uit op 4,1 voor 2024. Ten opzichte van de jaarrekening 2022 is de beschikbare weerstandscapaciteit iets afgenomen. De waardering van de stille reserves zijn hoger door de aanpassing van de WOZ-waarde. De risico's zijn opnieuw beoordeeld en deze zijn iets toegenomen. Wanneer de salarisbegroting toeneemt, moet ook het risico op inhuur meegewogen worden. De weerstandratio blijft uitstekend.

Ruimte in algemene reserve vaste buffer

A. Stand algemene reserve vaste buffer	4.100.000
Benodigde stand	
* risico's x factor 1,4	1.220.800
B. Totaal benodigde stand	1.220.800
C. Ruimte in algemene reserve vaste buffer (A-B)	2.879.200

Kengetallen BBV

De volgende kengetallen zijn verplicht gesteld vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Belastingcapaciteit.

Met de kengetallen kan snel een beeld worden gevormd van de financiële positie van de gemeente. Het zijn kengetallen die iets zeggen over de 'weerbaarheid' en 'wendbaarheid' van de gemeentelijke begroting. Voor de weerbaarheid (kan de gemeente financiële tegenvallers het hoofd bieden) is het van belang te weten hoe groot het eigen vermogen is, hoeveel schulden de gemeente heeft en waarvoor deze schulden zijn aangegaan. De kengetallen daarvoor zijn solvabiliteit, netto schuldquote en de grondexploitatie. Een wendbare begroting kan snel worden aangepast als er zich tegenvallers voordoen. Dat is een begroting waarvan de inkomsten op korte termijn kunnen worden verhoogd (stijging tarief OZB omdat de woonlasten zich nog onder het landelijke gemiddelde bevinden) en de lasten op korte termijn kunnen worden bijgesteld omdat er meer structurele baten dan structurele lasten zijn. De kengetallen daarvoor zijn "belastingcapaciteit" en "structurele exploitatieruimte".

Beoordeling van de kengetallen in samenhang

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en structurele baten tegenover die schuld staat én hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. Zo worden voorraden strategische gronden en onderhandenwerk bouwgrondexploitatie door gemeenten met leningen gefinancierd. Maar bij verkoop vallen de geldmiddelen weer vrij om de leningen af te lossen. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente.

Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie. De gemeenteraad kan wel eigen normen stellen voor deze kengetallen en bij belangrijke raadsbesluiten laten opnemen wat het effect is op de financiële

kengetallen en de afgesproken normen. Voor de financiële kengetallen geldt, net als voor de weerstandscapaciteit, dat de raad kan aangeven welk financieel beleid zij voor ogen heeft en eventueel overgaan tot het formuleren van eigen normen.

Om de in deze paragraaf opgenomen kengetallen enigszins te kunnen duiden is aansluiting gezocht bij de door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) gehanteerde signaleringswaarden. De VNG heeft een aantal signaalwaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan deze kengetallen. Deze zijn onderverdeeld in drie groepen. In onderstaande tabel is dit zichtbaar gemaakt.

		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Kengetal	Hoe interpreteren	Signaalwaarden		
Met betrekking tot weerbaarheid:				
1. Schuld				
a. zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. Eigen vermogen (Solvabiliteit)	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
Met betrekking tot wendbaarheid:				
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Kengetal	jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuldquote	111%	127%	127%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	120%	138%	136%
Solvabiliteitsratio	38%	39%	40%
Grondexploitatie	17%	18%	17%
Structurele exploitatieruimte	-1,5%	4,8%	0,4%
Belastingcapaciteit	101%	108%	108%

Nadere duiding bij de in de tabel in beeld gebrachte financiële kengetallen:

- **Netto schuldquote: hoe zwaar drukt de schuld op de begroting?**
Hier wordt de schuldpositie van de gemeente uitgedrukt in een percentage van de omvang van de jaarlijkse exploitatie (inkomsten exclusief mutaties in reserves). De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie van de algemene dienst en van het woningbedrijf.
- **Netto schuldquote, gecorrigeerd met verstrekte leningen**
De gemeente leent soms geleend geld door aan andere organisaties. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De aan het Woningbedrijf verstrekte geldleningen worden niet gezien aan leningen aan derden, omdat het Woningbedrijf onderdeel is van de gemeente. De schuldquote mag dus niet met deze leningen worden verlaagd.
- **Solvabiliteit: welk deel van het gemeentebezit is betaald met eigen middelen?**
Dit is het eigen vermogen als aandeel in het balanstotaal. Ofwel: de solvabiliteitsratio geeft aan welk deel van het balanstotaal niet door schuld is gefinancierd. Een solvabiliteitsratio van minder dan 20 procent geeft aan dat een gemeente zijn bezit met relatief veel schulden heeft belast.
- **Grondexploitatie: heeft de gemeente relatief veel grond en loopt zij daardoor risico?**
De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Als dat niet lukt, kan de grondexploitatie een negatieve impact hebben op de financiële positie van de gemeente. De accountant beoordeelt ieder jaar in hoeverre de gronden tegen actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Het kengetal wordt berekend door de in exploitatie genomen gronden te delen door het totaal van de baten (excl. mutaties reserves).
- **Structurele exploitatieruimte: heeft de gemeente voldoende structurele middelen om haar structurele lasten te dekken?**
De relevantie van het kengetal structurele exploitatieruimte is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft

om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Bij dit kengetal wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten in vergelijking met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

- **Belastingcapaciteit:** heeft de gemeente relatief veel belastingen en is er ruimte deze belastingen te verhogen? Hieronder wordt verstaan de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t ten opzichte van het landelijk gemiddelde (in jaar t-1). Hiermee komt tot uitdrukking de ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen. Zijn de woonlasten laag, dan kan bij tegenvallers gemakkelijk worden bijgestuurd door de Onroerende Zaakbelasting te verhogen. Dit percentage is een indicatief percentage, omdat de tarieven pas worden vastgesteld bij de verordeningen. Wel zien we dat de lokale woonlasten iets harder zijn gestegen de afgelopen 3 jaar t.o.v. de gemiddelde landelijke woonlasten. Of de landelijke woonlasten zijn harder gedaald.

3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Renswoude heeft een oppervlakte van 1.852 hectare. Deze ruimte wordt gebruikt voor verschillende doeleinden gebruikt zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen (assets) nodig: wegen, riolering, verlichting, groen, gebouwen en water. Goed beheer van deze kapitaalgoederen is belangrijk omdat er een directe invloed is op het woon-, leef- en werkklimaat van en voor iedereen. Kapitaalgoederen zijn ook nodig om de programmadoelen van de gemeente te realiseren. Om bijvoorbeeld economische ontwikkeling te stimuleren is een goede bereikbaarheid van belang, om onderwijs te geven zijn schoolgebouwen nodig. Straatverlichting en de inrichting van groen leveren een bijdrage aan de sociale veiligheid. De riolering draagt bij aan de gemeentelijke milieudoelstellingen. Kapitaalgoederen leggen blijvend beslag op de gemeentelijke begroting. Niet alleen is geld nodig voor de aanschaf of aanleg, maar ook voor de jaarlijkse kosten van onderhoud en afschrijving. Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen per kapitaalgoed tenminste wordt ingegaan op het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Uitgangspunten beheer openbare ruimte

De uitgangspunten voor het beheer van de openbare ruimte worden in de beheerplannen per kapitaalgoed beschreven. Hieronder is een overzicht weergegeven waarin per onderscheiden beheerdomein de omvang van het areaal en de waarde die dit vertegenwoordigt is aangegeven.

Integraal beheerplan openbare ruimte (IBOR)

Er is een integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025) vastgesteld in de raadsvergadering van 27 oktober 2021. Op basis van een “conserverend” scenario is de uitwerking verwerkt in de begroting 2022-2025 en gecontinueerd in onderhavige begroting.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Domein	Omvang areaal	Waarde (€)
Wegen	330000 m2	20.000.000
Riolering	30 km vrijverval	30.000.000
Pompen, gemalen en bergbezinkbassins	10 pompgemalen, 50 km drukleiding, 2 bergbezinkbassins, 4 km drainage, 224 drukrioolpompen buitengebied en 1345 kolken	5.000.000
Civiele kunstwerken	19 bruggen en ca. 60 duikers	2.500.000
Openbare verlichting	900 lichtpunten	900.000
Groen	350.000 m2 waarvan 3.500 bomen	5.000.000
Sportaccomodaties	3 voetbalvelden, 4 tennisbanen, 1 sporthal	2.000.000
Afvalinzameling	2 ondergrondse containers en 15 bovengrondse containers	100.000

Toelichting per kapitaalgoed

Wegen en verkeersvoorzieningen	
Aantal kilometers te onderhouden weg	41 km, waarvan 12 km elementenverharding en 29 km asfaltverharding.
Oppervlakte wegennet	330.000 m ² , waarvan 30% elementverharding en 70% asfaltverharding.
Doel	In stand houden van een kwalitatief goede en veilige wegeninfrastructuur.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Uitgangspunt is de CROW-norm (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid). Het werken conform de richtlijnen CROW wordt door de gemeente bewerkstelligd door: <ul style="list-style-type: none"> - Periodiek globale visuele inspecties (eens per twee jaar) - Te werken met een wegbeheersysteem - Onderhoud uit te voeren volgens systematiek en planning.
Staat van onderhoud	De staat van onderhoud van de asfaltwegen en de elementenverhardingen is in het algemeen redelijk tot goed. Op basis van de meerjarenplanning wordt groot onderhoud gepland en uitgevoerd aan diverse wegen. Hiervoor wordt ook een integrale afweging gemaakt met andere disciplines (werk met werk maken). Kleinschalig onderhoud aan zowel de wegen in elementenverharding als in asfaltverharding worden uitgevoerd via het raamcontract.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja.
Groot onderhoud komende jaar	geen
Jaarlijks budget	€ 336.237
Ontwikkelingen	In 2023 is een nieuw raamcontract aanbesteed voor wegenonderhoud.

Openbaar Groen	
Oppervlakte te onderhouden groen	Totaal 350.000 m ² , waarvan: Bermen 160.000 m ² Gazon 43.000 m ² Bosplantsoen 35.000 m ² Sierplantsoen: 22.000m ² Heesters 6.000 m ² Overig 28.000 m ² Bomen: 3.500 stuks
Doel	Een beheervriendelijke (efficiënt) en hoogwaardige (functie) buitenruimte die binnen de financiële kaders beheer(s)baar is.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Het vastgestelde kwaliteitsniveau voor het centrumgebied is niveau A, voor overige gebieden is dat niveau B. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Groen is waardevol voor de leefomgeving; - Koesteren van het groen, maar wel rationeel; - Realiseren van groene kwaliteit; - Deskundig beheren; - Groen moet duurzaam zijn; - Diversiteit in aanplant bomen (structureel omlaag brengen plaagdierdruk (o.a. eikenprocessierups).

Staat van onderhoud	De staat van onderhoud is in het algemeen goed te noemen en voldoet minimaal aan de in het beleidsplan genoemde beeldkwaliteitsniveaus.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Groot onderhoud komende jaar	n.v.t.
Jaarlijks budget	€ 356.873 + € 52.740 (Groen, Straatvegen en onkruidbestrijding)
Ontwikkelingen	Daar waar het in het straatbeeld past, zullen er meerdere bomen gepland worden. In combinatie met afkoppelen van regenwater zal tegelijk worden gekeken naar duurzame groene maatregelen; zoals het verlagen van groenstroken, omvorming van groen en/of uitbreiding en inpassing van biodiversiteit.

Riolering	
Aantal kilometers te onderhouden riolering	Vrij verval riolering: 30 kilometer Drukriolering in het buitengebied: 50 kilometer Riool- en hemelwatergemalen: 10 Pompunits: ruim 224 Kolken: 1.345 Bergbezinkbassins: 2
Doel	Zorg voor goed functionerende riolering. Dit is uit oogpunt van volksgezondheid, woonbaarheid en milieubescherming een belangrijke taak van de gemeente.
Beheerplan	GRP 2021-2028
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Voldoen aan de daarvoor geldende wettelijke vereisten. Een goed functionerende riolering is nodig om afvalwater uit de directe leefomgeving te verwijderen ten behoeve van de volksgezondheid. Ook komt riolering de woonbaarheid in de kernen ten goede doordat wateroverlast en stank worden voorkomen. Daarnaast wil de gemeente Renswoude door hemelwater af te koppelen een bijdrage leveren aan klimaat adaptieve maatregelen die nodig zijn.
Staat van onderhoud	De staat van onderhoud van het rioleringsstelsel is in het algemeen goed te noemen.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	De reguliere werkzaamheden zijn in de begroting opgenomen conform het Gemeentelijk RioleringsPlan.
Groot onderhoud komende jaar	Er wordt een start gemaakt met de voorbereiding van de 1e fase afkoppelen Renswoude; en waar mogelijk een start met de uitvoering. Ook wordt de voorbereiding voor de aanpassingen van de riolering op de bedrijventerreinen afgerond en gestart met de uitvoering.
Jaarlijks budget	€ 517.434
Ontwikkelingen	Uitvoeren afkoppelplan en groot onderhoud (integraal).

Gebouwen (exclusief woningbedrijf)	
Algemeen	Naast gemeentelijke gebouwen, onderhoudt de gemeente ook de woningen in het gemeentelijke woningbedrijf. Voor het woningbedrijf is enkele jaren geleden een onderhoudsplan opgesteld. In deze paragraaf wordt alleen op de overige gemeentelijke gebouwen ingegaan. Voor de scholen geldt, dat de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud (zowel binnen als buiten).
Aantal te onderhouden gebouwen:	<ul style="list-style-type: none"> - gemeentehuis (nieuwbouw gereed) - sporthal - gemeentewerf

	<ul style="list-style-type: none"> - brandweerkazerne - bibliotheek (alleen binnenzijde, buitenzijde t.l.v. VvE) - ambtswoning - aula begraafplaats - baarhuisje
Doel	In stand houden van de gebouwen en voorkomen achterstallig onderhoud.
Beheerplan	<ul style="list-style-type: none"> - gemeentehuis -> beheerplan opgesteld in 2022 - sporthal -> beheerplan opgesteld in 2021 - gemeentewerf -> voorbereiding voor nieuwbouw - brandweerkazerne -> beheerplan opgesteld in 2022 - bibliotheek (alleen binnenzijde, buitenzijde t.l.v. VvE) - ambtswoning -> beheerplan opgesteld in 2022 (conform het aangrenzende wooncomplex-cpl.31-van het Woningbedrijf) - aula begraafplaats -> beheerplan wordt opgesteld - baarhuisje -> onderdeel van begraafplaats
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	<ul style="list-style-type: none"> - Voormalige basisschool de Borgwal wordt ingericht voor tijdelijk gebruik door gemeente en daarna in 2024 eventueel geschikt gemaakt voor tijdelijke bewoning - Gemeentewerf -> kwaliteitseisen onderdeel van planvorming - Sporthal en bibliotheek: planvorming in relatie tot mogelijkheden dorpshuis
Staat van onderhoud	Gezien de nieuwbouw, dan wel de planvorming rondom de diverse gebouwen zijn hier geen bijzonderheden te vermelden.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	De opgestelde/op te stellen beheerplannen zijn/worden in de begroting opgenomen.
Groot onderhoud komende jaar	
Jaarlijks budget	
Ontwikkelingen	

Openbaar Water	
Omvang areaal	De watergangen die volgens de Keur van het Waterschap onderhoudsplichtig zijn en in eigendom zijn van de gemeente, worden door de gemeente onderhouden.
Doel	Watergangen moeten voldoende water kunnen blijven aan- en afvoeren, zodat voor de bewoners van een gebied geen waterproblemen ontstaan.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Het doorstroomprofiel moet voldoende zijn, als maat wordt gehanteerd dat minimaal 2/3 van het theoretische profiel beschikbaar is.
Staat van onderhoud	Het onderhoud van de watergangen is goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Jaarlijks budget	€ 11.852
Groot onderhoud komende jaar	Geen grootschalige werkzaamheden gepland.
Ontwikkelingen	Er wordt gestreefd naar het clusteren van werkzaamheden aan de watergangen. Vergroten van de biodiversiteit wordt geïntegreerd met slotenonderhoud en onderhoud/maaien van bermen.

Civiele kunstwerken (bruggen en duikers)	
Omvang areaal	Het areaal bestaat uit 19 bruggen en duikers
Doel	Kunstwerken moeten te allen tijde veilig zijn, waarbij het onderhoud zodanig moet zijn dat er geen achterstallig onderhoud ontstaat.
Beheerplan	Rapportage 'Inspectie en meerjarenplanning kunstwerken' d.d. 11 december 2018. Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	De kunstwerken moeten functioneel en veilig zijn.
Staat van onderhoud	De kwaliteit is redelijk tot goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Jaarlijks budget	€ 14.568
Groot onderhoud komende jaar	Geen
Ontwikkelingen	Aan de hand van de resultaten van de 5-jaarlijkse inspectie van de kunstwerken wordt het onderhoudsplan bijgesteld.

Openbare Verlichting	
Omvang areaal	Het areaal bestaat uit ruim 900 lichtpunten, bestaande uit masten en armaturen.
Doel	Bijdragen aan een verkeersveilige en sociaal veilige openbare ruimte.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Als uitgangspunt geldt de RVOL (Richtlijn voor openbare verlichting)
Staat van onderhoud	Het areaal is relatief oud (veel armaturen zijn ouder dan 20 jaar en veel masten zijn ouder dan 40 jaar, d.w.z. afgeschreven) De kwaliteit is in het algemeen redelijk tot goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Nee
Jaarlijks budget	€ 76.839
Groot onderhoud komende jaar	10-20 masten worden in het kader van groot onderhoud vervangen
Ontwikkelingen	Vervangingsplan optellen en budgetteren vervanging. Met de vervanging van conventionele lampen naar LED-verlichting is veel energie te besparen. Onderzocht wordt onder welke condities een versnelling in 'verLEDden' mogelijk is.

Meubilair (bebording en speelvoorzieningen)	
Omvang areaal	Het areaal bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - 850 verkeersborden - 16 speelplaatsen met 125 speeltoestellen - Banken 25 - Hondenpoep voorzieningen
Doel	Speelplekken: ontspanningsplek voor de doelgroep Verkeersborden: geleiding verkeer

	Banken: recreatie Hondenpoep voorzieningen: overlast beperken
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025).
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Functionele en veilige voorzieningen
Staat van onderhoud	De kwaliteit van de speeltoestellen is, ondanks de gemiddeld hoge ouderdom, in het algemeen matig tot goed. De kwaliteit van de bebording is goed. De kwaliteit van de banken is goed De kwaliteit van de hondenpoep voorzieningen is goed.
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja
Jaarlijks budget	€ 44.443
Groot onderhoud komende jaar	Conform het IBOR-plan wordt jaarlijks 1 speelplaats vervangen. Onveilig meubilair wordt direct aangepakt.
Ontwikkelingen	In 2024 wordt een speelbeleidsplan met een onderhouds- en vervangingsplan voor de speelvoorzieningen aan de raad voorgelegd.

Buitensportaccommodaties	
Omvang areaal	Het areaal bestaat uit 3 voetbalvelden, 4 tennisbanen en 1 sporthal.
Doel	Goede voorzieningen ten behoeve van sport.
Beheerplan	Integraal beheerplan (periode 2021 – 2030) en een integraal meerjarenonderhouds- en vervangingsplan (periode 2021 – 2025) m.u.v. de sporthal.
Uitgangspunt kwaliteit onderhoudsniveau	Onderhoud wordt uitgevoerd op grond van de eis dat de voorziening voldoet aan 'schoon, heel en veilig'. Deze begrippen zijn niet nader gespecificeerd. Daarnaast moeten ze voldoen aan de wettelijke eisen NOC-NSF.
Staat van onderhoud	De kwaliteit is goed (de kunstgrassportvelden van zowel de voetbal als de tennis zijn allen vervangen in 2022).
Zijn de financiële consequenties van het huidige beheerplan volledig in de begroting opgenomen?	Ja.
Jaarlijks budget	€ 103.824
Groot onderhoud komende jaar	Er is geen grootschalig onderhoud gepland voor de nabij toekomst.
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.

3.2.4 Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Renswoude voor de jaren 2024-2027 uiteengezet. In deze paragraaf komen onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm aan de orde. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de verwachte ontwikkeling van de schulden in 2024-2027 en de hiermee gepaard gaande rentekosten.

Beleidskader

De Wet Fido geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is, dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak. Uitzetting van tijdelijk overtollige middelen dient een voorzichtig karakter te hebben en mag niet gericht zijn op het verschaffen van inkomen door het lopen van overmatige risico's. Het beleggings- en financieringsbeleid van de gemeente is vastgelegd in het Treasurystatuut 2015 gemeente Renswoude, dat voor het laatst is vastgesteld door de raad op 3 maart 2015.

Doelstellingen van het treasurybeleid

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

- De organisatie van voldoende financiële middelen voorzien, streven naar voldoende liquiditeit (de mate waarin de direct opeisbare schulden tijdig kunnen worden voldaan) en solvabiliteit (de mate waarin alle schulden kunnen worden voldaan bij een eventuele liquidatie) en;
- Het nastreven van een financiële rentabiliteit (het aantrekken van middelen tegen zo laag mogelijke kosten, het uitzetten van middelen tegen zo hoog mogelijke opbrengsten en het gebruik maken van marktontwikkelingen).

Gemeentefinanciering

Financiering voor een periode van één jaar en langer wordt enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Bij het bepalen van de financieringsbehoefte worden alle inkomsten en uitgaven betrokken. De financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat te optimaliseren.

Kasgeldlimiet

Met kortlopende schuld worden leningen bedoeld die een looptijd korter dan één jaar hebben. Eens per kwartaal dient een opgave aan de toezichhouder (Provincie Utrecht) te worden gedaan met betrekking tot de gemiddelde netto vlottende schuld. Dit bedrag mag de kasgeldlimiet, dit is de maximaal toegestane netto vlottende schuld, niet overschrijden. Som is de overschrijding tijdelijk (bijvoorbeeld omdat de gemeente op korte termijn opbrengsten uit grondexploitatie verwacht). Als de overschrijding niet tijdelijk is zal de gemeente een vaste geldlening moeten aantrekken. Door de minister van Financiën wordt het percentage van de kasgeldlimiet vastgesteld. Momenteel bedraagt dit percentage 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet 2024 t/m 2027	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Begrotingstotaal lasten (incl. toevoeging reserves)	19.039	18.179	18.081	18.131
Vastgestelde percentage kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
2. Netto renteherziening op vast schuld (1a-1b)	1.618	1.545	1.537	1.541

Kasbeheer

Het liquiditeitsgebruik wordt beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau en liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de financiële verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt bijna uitsluitend elektronisch uitgevoerd door de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeentelijke kaspositie verandert per dag. Om de saldi optimaal te beheren, wordt gebruik gemaakt van het pakket voor geïntegreerde dienstverlening op het terrein van betalingsverkeer en kredietverlening van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten. Op basis van de hiervoor gesloten overeenkomst met de bank, trekt de bank voor de gemeente daggelden aan bij een schuld in rekening-courant en zet de bank voor de gemeente daggelden uit bij een tegoed in rekening-courant. Het voordeel hiervan is, dat de tarieven voor daggeld gunstiger zijn dan de tarieven voor rekening-courant.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico dat de gemeente loopt op zijn langlopende schuld te beperken. Hierbij is het uitgangspunt om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm wordt berekend op 20% (het door de minister van Financiën vastgestelde percentage) van het begrotingstotaal, inclusief toevoeging reserves aan het begin van het begrotingsjaar.

Stap	Variabelen renterisico (norm) Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	2.433	2.283	2.283	2.283
3	Renterisico (1+2)	2.433	2.283	2.283	2.283
4	Renterisiconorm 20%	3.808	3.636	3.616	3.626
5 = (4 groter dan 3)	Ruimte onder renterisiconorm	1.375	1.353	1.333	1.343

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente Renswoude in de jaren 2024-2027 op begrotingsbasis zal voldoen aan de renterisiconorm.

Schatkistbankieren

Vanaf 2014 zijn gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen verplicht hun overtollige liquide middelen te stallen en beleggingen aan te houden bij het Ministerie van Financiën. Overtollige liquiditeiten en beleggingen mogen niet meer worden gestald bij private partijen buiten de schatkist. De middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van de publieke taak van deze decentrale overheid. Vanaf medio 2015 heeft de gemeente Renswoude gelden gestald op de bankrekening bij het Ministerie van Financiën.

Relatiebeheer

De gemeente Renswoude heeft als huisbankier de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, een bankinstelling zoals hiervoor vermeld, gecertificeerd met de triple A-rating volgens Moodys en volgens Standaard & Poor's. Bij deze bank heeft de gemeente Renswoude een viertal zakelijke rekeningen, te weten een rekening voor het dagelijks betalingsverkeer en een rekening voor de inning van belastingen, een rekening voor de inning van de huren en een rekening ten behoeve van schatkistbankieren.

Financieringspositie

Gemeentefinanciering heeft betrekking op de financiering van de organisatie voor de lange termijn. De financieringsstructuur wordt hierbij bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. Zodra de financieringsmiddelen (de reserves, voorzieningen en opgenomen geldleningen) lager zijn dan het totaal van de boekwaarde van de investeringen is dit een teken dat de gemeente een vaste geldlening moet gaan aantrekken. In de meerjarenbegroting wordt in dat geval ook rekening gehouden met de daaruit voortkomende rentelasten.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald aan de hand van een liquiditeitsbegroting. Op basis van de verwachte uitgaven en inkomsten (kasstromen) wordt een schatting gemaakt van het verwachte liquiditeitsverloop. Voor een goede liquiditeitsplanning is vooral inzicht nodig in de financiële planning van grote projecten en investeringen.

Geldleningen die de gemeente aantrekt zijn vooral bedoeld voor het financieren van investeringen van het Woningbedrijf. De verwachting is dat de financieringsbehoefte tot en met 2027 zal toenemen. Dit wordt met name veroorzaakt door de realisatie van nieuwe projecten. Met de rentelasten van de nieuw aan te trekken geldleningen in de komende jaren is rekening gehouden in de begroting. Ook zijn de rentelasten (en afschrijvingslasten) van de (nog niet door de raad beschikbaar gestelde) investeringskredieten zoals opgenomen in het investeringsplan in de begroting geraamd.

Toe te rekenen rente (omslagrente)

Voor de toerekening van de betaalde rente maakt de gemeente gebruik van de rente-omslag-methode. Door toepassing van de rente-omslag-methode wordt de rente aan de hand van de stand van de investeringen toegerekend aan de taakvelden in de programmabegroting. De commissie BBV heeft de aanbeveling gedaan geen bespaarde rente toe te rekenen aan het eigen vermogen.

Renteschema op basis van notitie rente BBV

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook inzicht moet geven in de

rentelasten, het renteresultaat en de doorberekende rente aan investeringen, grondexploitaties en projecten. Dit is in onderstaand schema weergegeven. De doorberekende rente is inclusief de rente over de investeringen van het Woningbedrijf.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Financieringsmiddelen				
Reserves	20.592	20.151	21.402	22.284
Voorzieningen	2.754	2.805	2.868	2.971
Langlopende geldleningen	24.359	24.359	24.359	24.359
A. Totale financieringsmiddelen	47.704	47.315	48.629	49.615
Benodigde financieringsmiddelen				
Vaste activa algemene dienst	46.101	46.414	47.131	47.266
Vaste activa woningbedrijf	26.765	26.265	25.765	25.265
B. Totaal benodigde financieringsmiddelen	72.865	72.679	72.896	72.531
Financieringsbehoefte (A-B)	-25.161	-25.364	-24.267	-22.916

Rentescema op basis van notitie rente Besluit Begroting en Verantwoording			Begroting 2024
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		226.405
b.	De externe rentebaten (idem)	-/-	5.729
	Saldo rentelasten en rentebaten		220.676
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ -
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ -
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/-	€ -
d1.	Rente over eigen vermogen		+/- -
d2.	Rente over voorzieningen		+/- -
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		220.676
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- 65.086
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		155.590

3.2.5 Bedrijfsvoering

Regionale bedrijfsvoering

Om de kwaliteit van de bedrijfsvoering te borgen kiest het college ook voor regionale samenwerking. Een aantal taken is structureel uitbesteed aan de gemeente Veenendaal (ICT en informatiebeveiliging, uitvoering participatiewet, belastingen) en verloopt over het algemeen naar tevredenheid. Renswoude stelt zich hierbij op als partner en niet als klant. Deze houding wordt gewaardeerd. In 2024 zullen de dienstverlening-overeenkomsten (DVO's) met Veenendaal worden voortgezet, zoals onder andere de samenwerking en dienstverlening rond de belastingsamenwerking. ICT- en belasting-samenwerking blijven in 2024 een belangrijk aandachtspunt, omdat de gemeente Veenendaal bezig is met een reorganisatie van deze beide afdelingen. Inmiddels is het besluit genomen om de belastingsamenwerking te beëindigen. Veenendaal, Woudenberg en Renswoude zullen per 2025 de belastingen uitbesteden aan de organisatie GBLT. 2024 is een overgangsjaar, waarbij Veenendaal de belastingen nog zal verzorgen.

Personeel en Organisatieontwikkeling

Het college werkt aan een veerkrachtige en wendbare organisatie. Een organisatie die op elk moment kan inspelen op de toegenomen opgaves uit de samenleving en voldoet aan de toenemende eisen die wetgeving aan haar stellen. Ook in 2024 zal er in personeel worden geïnvesteerd. Het college investeert niet alleen in training, opleiding, arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden, maar zal er waarschijnlijk niet aan ontkomen om in 2024 opnieuw in de formatie te investeren. Het gaat dan met name om de beleidsterreinen jeugd, vanwege de toegenomen vraag, om het beleidsterrein vergunningen, vanwege de omgevingswet en om het beleidsterrein OOV vanwege ondermijningsproblematiek. Het huidige beleid is erop gericht, dat gekozen wordt voor vast personeel op strategische functies en dat specialistische functies op inhuurbasis aan de gemeentelijke organisatie worden gebonden. Gelet op de overspannen arbeidsmarkt, met name in onze zoekgebieden, is inhuur onvermijdelijk. Inhuur - zowel incidenteel als structureel - vindt bij voorkeur plaats bij collega gemeenten. Denk aan BOA's, OOV-beleid en crisisfunctionaris.

De ontwikkelingen op de gemeentelijke arbeidsmarkt zijn nog steeds zo dat het gewoon is geworden om structureel in te huren. Een deel van de gewenste arbeidskrachten is inmiddels alleen beschikbaar voor gemeenten als ZZP-er al dan niet via een bureau. Dit zal in de toekomst niet veel anders worden. Daarnaast moet incidenteel worden ingehuurd op specialistische thema's. Denk daarbij aan fiscaliteit, juridische vraagstukken en meer. Gemeente Renswoude wil een inclusieve organisatie zijn, een afspiegeling van het dorp. Hierbij kunnen alle medewerkers vanuit de eigen talenten en kwaliteiten een bijdrage leveren, waarbij het accent ligt op goed werkgeverschap. Dit komt tot uiting in de vorm van een eerlijk salaris, opleidingsmogelijkheden, loopbaanplanning, gezamenlijke activiteiten en vooral aandacht vanuit het management. Hierdoor kunnen wij onze medewerkers en nieuwe kandidaten net dat stukje extra geven, waardoor zij in deze huidige arbeidsmarkt voor de gemeente Renswoude (blijven) kiezen. Het college wil Renswoude als zelfstandig opererende, unieke en veelzijdige werkgever op de kaart zetten. Hieraan werken wij dagelijks, door gericht vacatures te plaatsen en gebruik te maken van onze contacten met de collega's HR binnen Regio Foodvalley.

Organisatie gegevens Renswoude					
Indicator	Eenheid	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Inwoners	Aantal	5.444	5.556	5.651	5.747
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	6,4	6,8	7,9	8,3
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	5,7	6,0	5,5	7,8
Apparaatskosten (1)	Kosten per inwoner	€ 881	€ 1.020	€ 629	€ 766
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	42%	49%	51%	36%
Overhead	% van totale lasten	10%	16%	15%	16%

(1) Omschrijving Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten): zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Samenwerking

Samen met de gemeenten uit Regio Foodvalley, wordt er gekeken naar: aanpak werving en selectie, verhoging werkplezier van onze medewerkers en het uitwisselen van HR-expertise en ideeën. Dit laatste zorgt ervoor, dat we niet allemaal het wiel hoeven uitvinden, waardoor we tijd en kosten kunnen besparen. Ook geldt dat, waar dat kan, met buurgemeenten slim wordt samengewerkt om moeilijk vervulbare vacatures samen in te vullen. Onder andere door het opstellen van een gezamenlijk trainee-programma. Dit is op de langere termijn een kansrijke richting omdat we als merk 'foodvalley' als werkgever kunnen concurreren op een overspannen arbeidsmarkt.

Organisatieontwikkeling en huisvesting

In 2019 is een organisatieontwikkeling ingezet. In eerste instantie werd gereorganiseerd. Het doel was om beter te zijn toegerust op nieuwe opgaven als zelfstandige gemeente. Deze organisatieontwikkeling gaat door. Het college is van mening dat dit in ieder geval in deze raadsperiode het beste op een organische wijze in samenspraak met de werkorganisatie kan gebeuren. Na corona zijn daarbij nieuwe inzichten ontstaan over flexwerken, wijze van aansturing en organisatiecultuur. Renswoude als kleine, zelfbewuste werkorganisatie is gebaat bij een familiale, informele cultuur waarbij we elkaar zoveel mogelijk helpen en ondersteunen. Waarbij we doen wat nodig is en er veel ruimte is voor eigen initiatieven en ideeën. Voor een kleine organisatie met veel parttimemedewerkers is het daarom belangrijk elkaar veel te ontmoeten en door en door te kennen in een uitnodigende omgeving. Een omgeving die ook uitstraalt dat je als individuele werknemer belangrijk bent. Hier zal ook in 2024 verder in worden geïnvesteerd. Een uitstekende investering voor de werkorganisatie is de gloednieuwe kantooromgeving die in 2023 is betrokken. Een mooi uithangbord bovendien voor toekomstige personeelsleden en onze inwoners.

Informatievoorziening, Informatiebeveiliging en Gegevensbescherming

Gemeente Renswoude is een behoorlijke professionaliseringsslag aan het maken in de ICT faciliteiten en informatievoorziening. Misschien nog wel belangrijker zijn de stappen op het gebied van informatiebeveiliging en gegevensbescherming. Met een digitale werkplek voor de medewerkers is er ingespeeld op de toegenomen vraag naar mobiliteit, omdat je overal moet kunnen werken. Iedere medewerker heeft een laptop die gekoppeld kan worden aan een groot scherm. De instellingen van deze laptops zijn op advies van de CISO en de FG, waardoor er de grootst mogelijke beveiliging en minimale registratie van privacygevoelige data ontstaat (locatie, gebruik internet, log-ins). Daarnaast kunnen ICT-medewerkers de omgeving monitoren op capaciteit, performance en beveiliging.

In control (middel- en lange termijn)

Planning & control cyclus

De planning & control cyclus geeft inzicht waar de gemeente staat, in relatie tot de door de gemeenteraad vastgestelde doelstellingen. Het gaat over het dagelijks werk van het college, waarover verantwoording wordt afgelegd aan de gemeenteraad. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat wij een lerende organisatie zijn, die fouten en verbeterpunten in onze bedrijfsprocessen zelf constateert, oppakt en bewaakt. Hierover geeft het college jaarlijks een in-control verklaring af, waarin het aangeeft wat de status is op dit punt. Hierbij ligt de focus op de rechtmatigheid en getrouwheid van processen met een forse financiële impact.

Bedrijfsvoering in publieke organisaties is een voortdurende veranderende wereld. Dit brengt veel dynamiek met zich mee. Het vraagt de werkorganisatie om steeds slimmer te organiseren. De financiële producten uit de planning & control cyclus staan hierin nooit stil en behoren tot een proces dat continue aan verandering en doorontwikkeling onderhevig is. De nu voorliggende begroting 2024 en meerjarenraming, is de 2^e begroting volgens de methodiek 'Logisch Kader'. De meest recente prestatie van de werkorganisatie van gemeente Renswoude is de toevoeging van beleidsindicatoren in de begroting bij de activiteiten.

Rechtmatigheid (landelijke ontwikkeling)

Het college was altijd al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeente. Maar na de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording over 2023 neemt het college heel expliciet de verantwoordelijkheid hiervoor. Het college legt over het rechtmatig handelen verantwoording af in de jaarrekening aan de Raad. De kaderstellende en controlerende taak van de Raad op de financiële rechtmatigheid van transacties krijgt hierdoor extra aandacht. Daarnaast biedt de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording ook een kans om de kwaliteit van de interne beheersing te versterken. De jaarstukken 2023 zullen in 2024 vastgesteld worden. Hier zal voor het eerst een rechtmatigheidsverklaring worden afgegeven door het college.

Accountant

In 2023 zal er een aanbestedingstraject gestart worden samen met een speciaal hiervoor ingestelde commissie, om uiteindelijk een nieuwe accountant te selecteren. Het contract van de huidige accountant eindigt na de jaarrekeningcontrole 2023. De bedoeling is om begin 2024 een nieuwe accountant te hebben aangesteld, waardoor er een goede overdracht kan plaatsvinden.

3.2.6 Verbonden partijen

Informatie per verbonden partij

Omdat er meer inzicht wordt verlangd in de verbonden partijen vanwege vergroting van de 'grip', is een overzicht per verbonden partij opgenomen, gebaseerd op de in het BBV opgenomen eisen voor de te verstrekken informatie.

Naam	Veiligheidsregio Utrecht (VRU), gevestigd te Utrecht
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	De Veiligheidsregio Utrecht behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van de brandweerzorg, de organisatie van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing (bevolkingszorg), het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer, de zorg voor een adequate samenwerking met de politie Utrecht en de meldkamer ambulancezorg, een gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de Provincie Utrecht.
Bestuurder(s) Renswoude	Mevrouw P. Doornenbal-van der Vlist
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt financieel bij op basis van een inwonerbijdrage. In de begroting 2024 is het volgende bedrag opgenomen: € 386.000
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 23,3 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 62,5 mln.
Resultaat	2022: € 742.000
Ontwikkelingen	Vanuit het rijk wordt de laatste jaren ten aanzien van de veiligheidsregio's ingezet op de versterking van de crisisbeheersing. Ook de VRU is de weg ingeslagen om de daarvoor beschikbaar gestelde gelden te besteden voor een adequaat niveau van crisisbeheersing te bereiken.
Risico's	De verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit is voor 2023 begroot op 2,2. Dit is dus hoger dan de benodigde 1. Dit komt door de bijstelling van de risico's en de groei van het eigen vermogen. De risico's worden gemonitord. Het algemeen bestuur en de gemeenten worden geïnformeerd over relevante ontwikkelingen. Als daar aanleiding voor is worden eventuele financiële consequenties via een begrotingswijziging voorgelegd aan het algemeen bestuur en de gemeenten.

Naam	GGD regio Utrecht, gevestigd te Zeist
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Een goede basisgezondheidszorg en gelijke kansen op gezondheid voor inwoners bevorderen, onder meer door preventie. De GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) regio Utrecht beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de ruim 1,2 miljoen inwoners van de 26 Utrechtse gemeenten. Zij doen dat door risico's voor de gezondheid te signaleren, te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen.
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de Provincie Utrecht.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer C.E. Eskes

Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt bij op basis van afname van diensten. De bijdrage van de gemeente Renswoude aan de GGDrU wordt voor 2024 geraamd op € 267.000. Dat is een verhoging van € 45.000 ten opzichte van 2023.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 4,3 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 29,3 mln.
Resultaat	2022: € 648.000
Ontwikkelingen	De bijdrage van de gemeente Renswoude aan de GGDrU is voor 2024 met € 45.000 verhoogd ten opzichte van 2023. Deze verhoging heeft te maken met: <ul style="list-style-type: none"> – Versterking van de arbeidsvoorwaarden, – Verbetering van de informatievoorziening en informatietechnologie – Signalering en screening van de mentale gezondheid van 12- tot 18-jarigen en jongvolwassenen – Terugdringen van het ziekteverzuim in het voortgezet onderwijs. Daarnaast stijgen de kosten vanwege loon- en prijsstijgingen en vanwege de uitvoering van de nieuwe Wet open overheid.
Risico's	De begroting van de GGDrU laat in de afgelopen jaren een stijgende trend zien, die voor een grotere druk op de gemeentelijke begroting zorgt. Ook de komende jaren verwacht de GGDrU meer te moeten uitgeven om aan de wettelijke taken te kunnen voldoen. De raad heeft hierover in een zienswijze bij de ontwerpbegroting 2024 vragen gesteld aan de GGDrU.

Naam	IW4 bedrijven, gevestigd te Veenendaal
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	IW4 is een sociaal werkbedrijf, die de talenten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt benut en hen aan passend volwaardig werk helpt. IW4 voert voor de gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en trajecten in het kader van de Participatiewet uit. IW4 valt onder de Gemeenschappelijke Regeling Instituut Sociale Werkvoorziening Zuidoost Utrecht, waarvan de drie genoemde gemeenten samenwerken. Renswoude en de andere twee gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van deze gemeenschappelijke regeling.
Deelnemende partijen	Gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer C.E. Eskes
Bijdrage Renswoude	De gemeente betaalt de rijksbijdrage Wsw in zijn geheel door aan IW4. De eventuele tekorten van de beheer NV worden (naar rato) door de deelnemende partijen aangezuiverd. Het aandeel van Renswoude daarin bedraagt 2,81%.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 2,1 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 13,2 mln.
Resultaat	2022: -€ 61.000
Ontwikkelingen	In 2023 heeft IW4 na een bouwperiode van 14 maanden een nieuw pand betrokken. Tijdens de verhuizing bleef de spreekwoordelijke winkel open: de productie draaide zonder grote onderbrekingen en klanten hebben geen hinder ondervonden van de verhuizing. Sinds er geen nieuwe mensen meer mogen instromen in de Wet sociale werkvoorziening heeft IW4 zich volgens plan doorontwikkeld naar een professioneel werkleerbedrijf voor de brede doelgroep van de

	<p>Participatiewet, met een focus op in-, door- en uitstroom van (kandidaat)werknemers.</p> <p>Na evaluatie van het transitieplan IW4 is afgesproken dat de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan IW4 vervalt en dat de rijksbijdrage Wsw die de gemeente ontvangt in zijn geheel wordt doorgegeven aan IW4.</p>
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> De risico's voortvloeiende uit de bedrijfsvoering van IW4 liggen binnen IW4 Beheer NV. Dit geldt ook voor het subsidierisico, het verschil tussen de rijkssubsidie en de personele kosten van Sw-medewerkers. Binnen de NV is echter slechts een beperkte algemene risicoreserve opgebouwd. Dit betekent dat wanneer risico's daadwerkelijk (ernstige) negatieve gevolgen voor het financieel resultaat binnen de NV hebben, dit zal leiden tot een beroep op de middelen binnen de GR. Het betreft hier risico's als gevolg van de economie, bedrijfsvoering en andere externe factoren. De landelijke discussie over de ontoereikende vergoedingen van het Rijk voor beschut werk ("nieuw beschut") raakt ook het werk van IW4. Het aantal inwoners dat gebruikmaakt van de nieuwe regeling voor beschut werk zal de komende jaren toenemen. Als de vergoeding niet wordt verhoogd, geeft dit een steeds groter financieel risico voor de gemeente. De nieuwe cao stelt IW4 als werkgever voor hogere loonkosten. De rekening komt bij de gemeente te liggen als het Rijk hierin niet compenseert.

Naam	Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU), gevestigd te Utrecht
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Het op een doelmatige, kwalitatief goede, efficiënte en controleerbare manier uitvoeren van de door de deelnemende gemeenten opgedragen adviserende en uitvoerende taken op het gebied van de omgeving, milieu en duurzaamheid in de ruimste zin. Deze samenwerking levert betere garanties voor de kwaliteit van uitvoering, financiële schaalvoordelen en vermindering van de kwetsbaarheid.
Deelnemende partijen	De gemeenten: Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer H. H. van der Schoor
Bijdrage Renswoude	De bijdrage van de gemeente is gebaseerd op de omvang van taken die wij gegarandeerd afnemen. Bij tekorten of overschotten wordt ook afgerekend op basis van de opdrachtenportefeuilles (of als AB anders bepaalt). In de begroting 2024 is het volgende bedrag opgenomen: € 365.800.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 1,2 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 4,3 mln.
Resultaat	2022: -€ 49.400
Ontwikkelingen	De ODRU heeft zich de laatste jaren voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking treedt. In 2024 zal blijken hoe de implementatie verloopt. De Omgevingswet wordt immers het integrale wettelijke kader voor beheer en ontwikkeling in de fysieke leefomgeving. De wet stelt ODRU en de andere

	omgevingsdiensten voor de opgave zich aan te passen aan de nieuwe gemeentelijke taken. In het bijzonder de invoering van het digitaal stelsel per 2024 vormt een grote opgave voor gemeenten en ODRU. De invoering van de Omgevingswet betekent ook dat gemeenten en ODRU opnieuw in gesprek zijn over de taken die de ODRU voor de gemeenten uitvoert.
Risico's	In de begroting van de ODRU is de verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit berekend op 1,1.

Naam	Afvalverwijdering Utrecht (AVU, gevestigd te Soest)
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Het openbaar lichaam heeft tot doel in het belang van de deelnemers een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en grondstoffen en andere categorieën van afvalstoffen.
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de Provincie Utrecht.
Bestuurder(s) Renswoude	De heer H. H. van der Schoor
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt bij op basis van de tonnages die verwerkt worden. In de begroting 2024 is het volgende bedrag opgenomen: € 155.928
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 267.000
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 27,6 mln.
Resultaat	2022: € 63.000
Ontwikkelingen	Belangrijk is de deelname van de AVU in CirkelWaarde. In deze samenwerking wordt samen met Circulus-Berkeel en ROVA middels een Expertisecentrum kennis vergaard over diverse afvalstromen, in de breedste zin des woords. Er worden hiertoe onderzoek en marktverkenningen verricht, in eigen beheer of met behulp van derden. In het Handelshuis worden aanbestedingen gedaan en diverse contracten beheerd.
Risico's	De risico's bestaan uit de normale bedrijfsrisico's. Door het ontbreken van reserves en voorzieningen heeft de AVU geen weerstandsvermogen. Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. Ook wetwijzigingen kunnen effect hebben op de hoogte van de aan de deelnemers door te belasten kosten. Als gevolg hiervan kunnen schommelingen optreden in de jaarlijks te betalen bedragen.

Naam	Regio Foodvalley, gevestigd te Ede
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	De gemeenschappelijke regeling wordt getroffen om de Foodvalley regio een Europese topregio te maken op het gebied van kennis, ontwikkeling en innovatie in de agro-foodsector door versterking van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de leefomgeving. De GR werkt daartoe samen met ondernemers en onderwijs/onderzoek. Regio Foodvalley concentreert zich op de terreinen economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit.
Deelnemende partijen	De gemeenten Ede, Veenendaal, Wageningen, Rhenen, Nijkerk, Barneveld, Scherpenzeel en Renswoude.
Bestuurder Renswoude	Mevrouw P. Doornenbal-van der Vlist, de heer H. H. van der Schoor, de heer C.E. Eskes
Bijdrage Renswoude	De gemeente draagt (op basis van een bedrag per inwoner) bij aan deze gemeenschappelijke regeling. Naast cofinanciering voor de uitvoering van projecten.

Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 3,5 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 2,7 mln.
Resultaat	2022: -€ 77.000
Ontwikkelingen	In 2020 is de Strategische Agenda door alle partners (waaronder de gemeenteraden) vastgesteld: iedereen schaart zich daarmee achter de gezamenlijke doelstellingen en zegt ook toe zich in te spannen hier een bijdrage aan te leveren. Voor een groot deel doen gemeenten dat door in hun eigen beleid keuzes te maken die de ambities van de Strategische Agenda versterken. En voor een klein deel doen gemeenten dat door in programma's bij te dragen aan gezamenlijke projecten die heel sterk bijdragen aan de realisatie van de doelen
Risico's	Kenmerkend voor het risicoprofiel van Regio Foodvalley is dat de regio m.b.t. de strategische samenwerking nauwelijks ontvankelijk is voor risico's. Bovendien is een Algemene Reserve gevormd voor het opvangen van deze risico's.

Naam	Vitens N.V., gevestigd te Zwolle
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Het dragen van medeverantwoordelijkheid voor de gezondheid door het duurzaam leveren van veilig en betrouwbaar drinkwater met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Deelnemende partijen	De gemeenten in de Provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in de Provincies Drenthe en Noord-Holland.
Bestuurder(s) Renswoude	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten. Wethouder Henk van der Schoor vertegenwoordigt Renswoude bij de vergadering van aandeelhouders
Bijdrage Renswoude/ opbrengst dividend	Wij bezitten 4.389 aandelen (0,076% van het totaal aantal aandelen) met een nominale waarde van € 1,00 per stuk. Deze staan op de balans voor een bedrag van € 60.359. Jaarlijks ontvangen wij van Vitens dividend. Het dividend wordt gerelateerd aan het nettoresultaat. Het bedrag aan dividend dat wordt uitgekeerd bedraagt maximaal 50% van het nettoresultaat. Randvoorwaardelijk hierbij is de continuïteitsdoelstelling. Bij een solvabiliteit < 30% wordt in beginsel geen dividend uitgekeerd.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 650.000
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 1,4 Mln.
Resultaat	2022: € 33,9 Mln.
Ontwikkelingen	Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage WACC en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. Hierdoor kan Vitens niet voldoen aan de continuïteitsdoelstelling zoals opgenomen in het Financieel beleid. WACC staat voor de 'Weighted average cost of capital' het maximaal te behalen rendement.
Risico's	Vitens beheerst de risico's door kennis van de wetgeving te borgen in de organisatie en indien noodzakelijk adequate beheersmaatregelen te nemen.

Naam	Afvalcombinatie De Vallei NV (ACV, gevestigd te Ede)
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	ACV richt zich met name op het herwinnen van grondstoffen uit afvalstromen en het beheer van de openbare ruimte.
Deelnemende partijen	Ede, Wageningen, Renkum, Veenendaal en Renswoude
Bestuurder(s) Renswoude	Gemeente is aandeelhouder (lid van AVA). De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten. Wethouder H. van der Schoor vertegenwoordigt Renswoude bij de vergadering van aandeelhouders
Bijdrage Renswoude	Op basis van afrekening (voorlopig € 410.000 in de begroting)
Eigen vermogen verbonden partij	Nog niet bekend
Vreemd vermogen verbonden partij	
Resultaat	
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2020 is de gemeente Renswoude aandeelhouder van de ACV. Voor een bedrag van € 185.394 heeft de gemeente een belang van 1,6%, wat neerkomt op 90.920 aandelen.
Risico's	De risico voor de gemeente bestaat uit het ingebrachte aandelenkapitaal. Daarnaast heeft de gemeente de verplichting op een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen. Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders.

Naam	Bedrijfsvoeringsorganisatie Valleihopper (gevestigd in Barneveld)
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Valleihopper is er voor mensen met een Wmo-vervoerindicatie die wonen in de regio Foodvalley. Het vervoer is bestemd voor sociaal-recreatieve doeleinden.
Deelnemende partijen	Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Wageningen en Veenendaal
Bestuurder(s) Renswoude	De heer C.E. Eskes
Bijdrage Renswoude	€ 30.500
Eigen vermogen verbonden partij	Nog niet bekend
Vreemd vermogen verbonden partij	
Resultaat	
Ontwikkelingen	Het vervoersvolume is sinds de coronacrisis fors lager dan contractueel afgesproken. Ook staat de kwaliteit van het vervoer, mede door grote personeelstekorten, onder druk. Om passend Wmo-vervoer beschikbaar te houden, die recht doet aan het vervoersvolume en andere ontwikkelingen, wordt in het najaar van 2024 gestart met een nieuw aanbestedingstraject.
Risico's	Het grootste risico heeft te maken met hogere kosten voor de Valleihopper, door de ontwikkelingen in de vervoersbranche (bezuinigingen overheid, personeelstekorten). De financiële consequenties zijn echter nog onduidelijk.

Naam	Jeugdhulpregio (Foodvalley)
Doel en openbaar belang dat wordt behartigd	Gemeenten zijn bestuurlijk, financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de uitvoering van vrijwel alle jeugdhulp. In de Jeugdhulpregio FoodValley werken de gemeenten samen voor een betere jeugdhulp. In de samenwerking geldt het principe: 'Lokaal wat lokaal kan

	<p>en regionaal wat regionaal als het meerwaarde heeft'. Dit principe heeft geleid tot regionaal samenwerken voor betere jeugdhulp. De gemeenten werken samen omdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We samen sterker staan; - We zo efficiënter zijn; - We zorginhoudelijk kunnen verbeteren; - We van elkaar kunnen leren. <p>De samenwerking rondom inkoop, contractmanagement, monitoring en facturatie van de jeugdhulp worden regionaal gefaciliteerd vanuit het Knooppunt.</p>
Deelnemende partijen	Gemeente Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel en Veenendaal
Bestuurder(s) Renswoude	De heer C.E. Eskes
Bijdrage Renswoude	€ 40.942
Eigen vermogen verbonden partij	Nog niet bekend
Vreemd vermogen verbonden partij	
Resultaat	
Ontwikkelingen	De Hervormingsagenda Jeugdhulp vraagt van de gemeenten om de regionale samenwerking te formaliseren in een publiekrechtelijke samenwerkingsvorm: een gemeenschappelijke regeling. Over de vorm van deze nieuwe GR zal in 2024 een besluit worden genomen door de gemeenten in de jeugdhulpregio Foodvalley. Hierbij zal inhoudelijk zo veel mogelijk worden aangesloten bij de huidige samenwerkingsvorm in het Knooppunt.
Risico's	De kosten voor de inzet van jeugdhulp stijgen fors, o.a. door de toegenomen zwaarte van de problematiek. Hiernaast zijn de CAO's binnen de jeugdhulpsector opengebroken, waardoor de gemeente het risico loopt dat de kosten door de herijking van de tarieven van bepaalde soorten jeugdhulp meer gaan stijgen dan de afgesproken jaarlijkse indexering. De financiële consequenties zijn op dit moment nog onduidelijk.

3.2.7 Grondbeleid

De prijzen van veel producten zijn onder andere door de oorlog in Oekraïne onverminderd hoog. Dit heeft zowel effect op de kosten van bouw- en woonrijp maken als op de stichtingskosten van woningen en bedrijfspanden wat effect op de gemeentelijke grondexploitaties heeft. Daarnaast is ook de hoogte van de hypotheekrente in de achterliggende jaren fors gestegen.

Gevolg hiervan is, dat de betaalbaarheid van woningen (verder) onder druk komt te staan. Daartegenover staat dat de woningbehoefte onverminderd groot blijft. De woningbouwproductie op landelijk niveau blijft daarbij flink achter en de schaarste wordt alleen maar groter. Op regionaal niveau zijn afspraken gemaakt hoe te voldoen aan de opgave met betrekking tot de realisatie van de woningbouw, de zgn. Woondeal Foodvalley 2022-2030. In deze Woondeal zijn afspraken gemaakt over het te realiseren woonprogramma, waarbij de nadruk sterk is komen te liggen op betaalbare woningbouw. Een hogere rente, stijgende kosten gecombineerd met meer betaalbare woningbouw maakt dat de opbrengsten van een ontwikkeling onzekerder worden. Om het risico op lagere grondopbrengsten in de toekomst in te perken is hier in het risicomanagement aandacht aan besteed. Verder is de wereld van de gebiedsontwikkeling nog altijd flink in beweging. Naast de onzekerheid omtrent het beperken van de stikstofuitstoot blijven er voortdurend nieuwe uitdagingen ontstaan, zoals de invoering van de Omgevingswet en de netcongestie (geen levering van energie op grootverbruik aansluitingen). Op dit moment speelt dit nog niet bij de woningbouwprojecten maar al wel bij de te realiseren bedrijfspkavels met een grootverbruik aansluiting.

Beleid

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente Renswoude ter beschikking staat om de vastgestelde ruimtelijke, en deels ook economische, doelstellingen te realiseren. Binnen de gemeente Renswoude is er sinds 2022 vastgesteld grondbeleid.

Bestaand beleid

Daar waar Renswoude gronden in eigendom heeft, voert de gemeente een actief grondbeleid. De gemeente maakt de gronden bouwrijp en verkoopt deze aan marktpartijen en/of particulieren. Om sturing te kunnen geven aan de gewenste invulling van projecten en waar mogelijk te kunnen delen in de winsten van ontwikkelingen, blijven eigen grondposities voor de gemeente van belang. Bij ontwikkelingen waarbij de gronden niet in eigendom zijn van de gemeente wordt doorgaans faciliterend grondbeleid gevoerd. De gemeente Renswoude faciliteert waar mogelijk deze ontwikkelingen van derden en zal de daarbij behorende kosten binnen de wettelijke kaders verhalen op de initiatiefnemer. Voorwaarde hierbij is dat deze ontwikkelingen wel passen binnen de (ruimtelijke) kaders. Conform de Nota Grondbeleid wordt in nieuwe situaties situationeel grondbeleid gehanteerd, waarbij actief grondbeleid wordt toegepast als dit een meerwaarde heeft. In het geval van faciliterend grondbeleid kiest de gemeente voor een stimulerend faciliterend grondbeleid, tenzij sprake is van een zeer beperkt gemeentelijk belang. In de Nota grondbeleid worden een aantal criteria geformuleerd op basis waarvan het college per project/locatie een onderbouwde keuze kan maken voor het toe te passen grondbeleid.

Onderstaand is een overzicht gegeven van de projecten waarbij de gemeente een actief grondbeleid voert, en welke werkzaamheden in 2024 worden verwacht.

Beekweide II

In het plan Beekweide II zijn 193 woningen en 3 standplaatsen voorzien. Het definitieve bestemmingsplan is februari 2022 vastgesteld. Tegen dit bestemmingsplan was één beroep ingediend. Het beroep is behandeld bij de Raad van State, waarbij een gedeelte van de woonbestemmingen is vernietigd. Voor dit gedeelte is opnieuw een bestemmingsplan vastgesteld (Herstelbesluit Beekweide II), en daar is weer één beroep ingediend. Op dit moment is nog niet inzichtelijk wanneer de inhoudelijke behandeling zal plaatsvinden en de daarbij behorende uitspraak kan worden verwacht.

De aanbesteding voor het bouwrijpmaken heeft reeds plaatsgevonden. De eerste voorbereidende werkzaamheden worden in september grotendeels afgerond, zodat medio oktober 2023 zal worden gestart met de daadwerkelijke bouwrijp werkzaamheden.

Niet alle gronden zijn in deze ontwikkeling verworven. Wel zullen de aangrenzende grondeigenaren participeren in deze ontwikkeling en ook zullen zij bijdragen in de kosten van het plan. Dit is vastgelegd in anterieure overeenkomsten die met vier partijen zijn gesloten. Recent is op deze overeenkomst een allonge gesloten waarbij met de betreffende grondeigenaren aanvullende afspraken zijn gemaakt met betrekking tot de gestegen bouwkosten en VON prijzen.

Eén grondeigenaar wil voorsnog niet in de ontwikkeling betrokken worden. Deze locatie is wel in het stedenbouwkundige plan opgenomen, maar in het bestemmingsplan met een "nader uit te werken woonbestemming" opgenomen omdat niet alle noodzakelijke onderzoeken op deze locatie konden worden uitgevoerd. Met één andere grondeigenaar worden nog gesprekken gevoerd over de wijze waarop deze kavel in het plangebied kan worden betrokken. Plan Beekweide II zal voor het gedeelte dat de gemeente in eigendom heeft als grondexploitatie worden geëxploiteerd, voor het andere gedeelte worden de kosten verhaald op de mede ontwikkelaars.

Groot Overeem II

In 2022 is het bestemmingsplan Groot Overeem II vastgesteld. Tegen dit bestemmingsplan is door meerdere belanghebbenden beroep ingediend. De behandeling van deze beroepen bij de Raad van State is nog niet gepland. Hierdoor treedt er de nodige vertraging op. De uitspraak wordt niet eerder verwacht dan eind 2023.

De grondexploitatie voor Groot Overeem II is opgestart en kent een behoorlijk positief resultaat, zij het dat het project nog een aanzienlijke looptijd kent en het resultaat daarom nog enigszins onbekend is. De civiele planvorming (bestekken, aanbesteding etcetera) ten behoeve van het bouwrijp maken wordt naar verwachting begin 2024 afgerond, mits het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden. Dit zal moeten blijken uit de uitspraak van de Raad van State.

Met betrekking tot de uitgifte van de kavels is er een uitgiftebeleid vastgesteld, inclusief de daarbij behorende model reserverings- en koopovereenkomst. Dit beleid is tot stand gekomen in een samenwerking met de ondernemersvereniging. Gelet op de hoge duurzaamheidsambitie van de gemeente is ook voor deze ontwikkeling een duurzaamheidskader vastgesteld. In het duurzaamheidskader is aangegeven wat de ambitie is van de gemeente voor deze ontwikkeling en worden aanvullend op de vigerende regelgeving randvoorwaarden gesteld aan de ontwikkeling als geheel, maar ook op kavelniveau.

Financiën

Een financieel uitgangspunt bij grondexploitaties is het realiseren van een minimaal sluitende exploitatie, waarin alle kosten voor het realiseren van het plan worden verhaald via de grondopbrengst. In het onderstaande overzicht zijn de verwachte lasten, baten en resultaten weergegeven, op basis van de balansstanden ultimo 2022.

Complex (x € 1.000)	Boekwaarde per 1-1-2023	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Verwacht resultaat	Reeds genomen winst	Resterende winst
Beekweide I	-13	0	0	0	0	0
Beekweide II	1.332	2.902	5.697	-1.463	0	0
Groot Overheem II	1.903	2.200	7.950	-3.847	0	0

Alle grondexploitaties van de gemeente Renswoude hebben een resterende looptijd die korter is dan tien jaar.

Bij de ontwikkelingen waarbij de gemeente Renswoude een faciliterend grondbeleid voert, en dus vooral publiekrechtelijk betrokken is (onder andere een gedeelte van de ontwikkeling Beekweide II), worden de kosten door middel van het kostenverhaal (Wro) verhaald op de initiatiefnemer. Hierbij is het van belang dat vroegtijdig in het traject afspraken worden gemaakt en vastgelegd in een anterieure overeenkomst.

Strategische gronden

De gemeente heeft op dit moment geen strategische gronden in bezit om toekomstige ontwikkelingen te kunnen realiseren.

Risico's

De gemeente Renswoude heeft op dit moment een vastgesteld grondbeleid, waarin aandacht wordt besteed aan het beheersen van de risico's die de verschillende ontwikkelingen (actief en passief grondbeleid) met zich meebrengen. Gelet op het financiële resultaat van de huidige grondexploitaties kan worden gesteld dat het treffen van een verliesvoorziening of het vormen van een reserve op dit moment niet nodig wordt geacht.

3.2.8 Paragraaf Wet open overheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden als opvolger van de Wet openbaarheid Bestuur. De openbaarheidsparagraaf die u hier aantreft komt voort uit de Woo. De wet draagt bij aan een transparante overheid en geeft regels over de manier waarop verzoeken om openbaarmaking van informatie worden behandeld (passieve openbaarmaking), welke informatie standaard door de gemeente openbaar wordt gemaakt in een fasering tot en met 2026 (actieve openbaarmaking) en het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. De implementatie van de Woo loopt door tot eind 2026. Om de impact van bovenstaande thema's te bespreken, zijn informatieve en interactieve bewustwordingssessies georganiseerd voor alle medewerkers gedurende 2022 en 2023.

Ten aanzien van passieve openbaarmaking worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Opstellen modelbrieven en intern werkdocument
- Aanstellen en opleiden Woo-contact persoon
- Openstellen digitale wegen via e-mailadres
- Interne training aan managers en medewerkers over gevolgen Woo

Ten aanzien van actieve openbaarmaking worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Gemeentelijke processen in beeld gebracht die tussen 2022 en 2026 gefaseerd standaard openbaar worden gemaakt
- In kaart gebracht welke informatie categorieën, die actief openbaar gemaakt moeten worden, al reeds actief openbaar gemaakt worden

Om meer grip op informatie te verkrijgen, worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Opzetten van een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer
- Project opstarten om een E-depot aan te schaffen en te implementeren

4 Financiële begroting

4.1 Overzicht van baten en lasten

4.1.1 Overzicht van baten en lasten in meerjarig perspectief

Programma	Omschrijving programma	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Lasten 2027	Baten 2027
1	Programma Wonen	4.604.298	5.187.000	4.956.947	4.435.400	3.257.895	4.696.500	3.858.544	4.784.800
2	Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	3.270.039	1.758.942	3.298.050	1.752.206	3.124.833	1.622.308	3.129.317	1.602.208
3	Programma Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)	5.056.310	729.289	5.083.948	729.289	4.981.349	713.289	4.986.727	713.289
4	Programma Economische Ontwikkeling en Toerisme	64.389	54.544	64.389	55.307	64.389	56.081	63.389	56.081
5	Programma Inwoners, Openbare Orde en Veiligheid, Bestuur en Organisatie	962.657	224.612	973.955	227.476	962.675	230.381	973.609	230.381
	Totaal	13.957.693	7.954.387	14.377.288	7.199.678	12.391.141	7.318.559	13.011.586	7.386.759
3.1.6.1	Algemene uitkering	-	9.513.000	-	10.047.000	-	9.640.000	-	9.836.000
3.1.6.1	Dividend	151.040	20.126	132.037	20.126	114.212	20.126	97.094	20.126
3.1.6.1	Lokale heffingen (niet-gebonden besteding)	80.130	1.186.380	70.130	1.202.989	70.130	1.219.831	70.130	1.236.908
3.1.6.1	Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
3.1.6.1	Algemene dekkingsmiddelen	231.170	10.719.506	202.167	11.270.115	184.342	10.879.957	167.224	11.093.034
3.1.6.2	Overhead	3.864.912	447.080	3.901.391	447.080	3.886.141	447.080	3.865.080	447.080
3.1.6.3	Vennootschapsbelasting	25.000	-	25.000	-	25.000	-	25.000	-
3.1.6.4	Onvoorzien	838.073	-	851.868	-	907.513	-	975.816	-
	Resultaat vóór reservemutaties	18.916.848	19.120.973	19.357.714	18.916.873	17.394.137	18.645.596	18.044.706	18.926.873
	<i>Waarvan:</i>								
	Structureel	18.518.541	18.812.182	18.956.718	18.606.827	17.160.932	18.490.776	17.811.553	18.772.053
	Incidenteel	398.307	308.791	400.996	310.046	233.204	154.820	233.153	154.820
	Reservemutaties per programma:								
1	Programma Wonen	183.600	-	-	999.400	904.400	-	377.000	-
2	Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer	-	114.475	-	70.449	-	-	-	-
3	Programma Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)	217.000	157.114	217.000	157.114	217.000	157.114	217.000	131.027
4	Programma Economische Ontwikkeling en Toerisme	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Programma Inwoners, Openbare Orde en Veiligheid, Bestuur en Organisatie	-	400.022	-	400.022	-	400.022	-	400.022
6	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	400.600	671.611	217.000	1.626.985	1.121.400	557.136	594.000	531.049
	<i>Waarvan:</i>								
	Structureel	-	175.136	-	175.136	-	175.136	-	175.136
	Incidenteel	400.600	496.475	217.000	1.451.849	1.121.400	382.000	594.000	355.913
	Saldo begroting na bestemming	19.317.448	19.792.584	19.574.714	20.543.858	18.515.537	19.202.732	18.638.706	19.457.922
			475.136		969.144		687.195		819.216

4.1.2 Grondslagen van de begroting

Kerngegevens en uitgangspunten

Bij de samenstelling van de Programmabegroting 2024-2027 houden wij rekening met gevolgen van besluiten die tot stand zijn gekomen na het vaststellen van de programmabegroting 2023. Verder houden wij rekening met autonome uitgaven- en inkomstentoesnames. De ramingen in deze Programmabegroting zijn gebaseerd op onderstaande kerngegevens en uitgangspunten.

Parameters begroting 2024

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Indexcijfers prijzen, goederen en diensten	5,90%	3,90%	1,60%	1,60%	1,60%
indexcijfers lonen en salarissen	4,00%	5,20%	5,80%	4,80%	4,20%
indexcijfers overheidsinvesteringen	4,80%	1,60%	1,90%	1,90%	1,90%
Mutaties gemeentelijke tarieven					
Leges	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Onroerende zaakbelastingen	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Afvalstoffenheffing (kostendekkend)	kd	kd	kd	kd	kd
Rioolheffing (kostendekkend)	kd	kd	kd	kd	kd
Grafrechten	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Overige gemeentelijke belastingen en heffingen	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Financiering					
Rente grondexploitaties (o.b.v. jaarstukken 2022)	0,31%	0,31%	0,31%	0,31%	0,31%
Rente investeringen (o.b.v. begroting 2023)	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%

Rente over reserves en voorzieningen

Over de reserves en voorzieningen wordt geen rente berekend.

Inkomsten

Bij de berekening van de inkomsten voor 2024 en volgende jaren worden de inkomsten onder andere geraamd op basis van de werkelijke inkomsten in 2023.

Algemene uitkering

De algemene uitkering wordt geraamd op basis van de gegevens van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor 2023 t/m 2027 is er een doorrekening gemaakt van de algemene uitkering op basis van de Rijkscirculaires. De meicirculaire is doorgerekend in de kadernota 2024, maar de septembercirculaire is nog niet doorgerekend in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025 t/m 2027. Deze wordt na publicatie door het ministerie doorgerekend via de najaarsrapportage 2023. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de reken en analyse tool (Lias Pauw) van Inergy.

4.1.3 Structureel en reëel evenwicht (provinciaal toezicht)

Op basis van onderstaand overzicht wordt aangetoond of de meerjarenraming 2024-2027, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval is, is de kans groot dat er op termijn een begrotingstekort ontstaat.

Structureel evenwicht

Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten.

Reëel evenwicht

Reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar moeten zijn. Bij de toetsing of het realiteitsgehalte van de ramingen voldoende is spelen diverse onderwerpen een rol:

- Uitgangspunten in de begroting (onder andere realiteit van ombuigingen, verwerking loon- en prijsstijgingen en algemene uitkering);
- Weerstandsvermogen en risico's;
- Ontwikkeling van de grondexploitaties;
- Onderhoud van kapitaalgoederen (wegen, groen, gebouwen en riolering);
- Onderzoek van de jaarrekening.

Provinciaal toezicht

De door de gemeenteraad vastgestelde begroting 2024 dient vóór 15 november 2023 aan de Provincie te worden toegestuurd. De Provincie toetst of de gemeentebegroting voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten en provinciale regelgeving. De standaard vorm van provinciaal toezicht is repressief toezicht. Dit betekent dat de provincie de gemeente "op afstand volgt". Bij repressief toezicht hebben de begroting en begrotingswijzigingen van een gemeente rechtskracht zonder de goedkeuring van de Provincie. Conform onderstaande berekening en tabel voldoet de gemeente Renswoude aan het repressief toezicht.

Berekening

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet op termijn positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). De begroting 2024 sluit met een positief saldo van € 475.000 (waarvan € 6.000 incidenteel). Dit betekent een structureel saldo van € 469.000 voor 2024, - € 174.000 voor 2025, € 1,5 mln. in 2026 en € 1,1 mln. in 2027. In onderstaande tabel 'Ontwikkeling begroting' geven we inzicht in de financiële doorrekening van de Programmabegroting 2024.

Ontwikkeling primitieve begroting 2024

(Bedragen * € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024 - 2026	938	1.302	902	902
Mutaties kadernota 2024 en voorjaarsrapportage 2023	-212	109	-83	-30
Saldo begroting na vaststelling kadernota en voorjaarsrapportage	726	1.411	819	872
Mutaties begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	-251	-441	-133	-52
Saldo begroting na mutaties begroting 2024 en meerjaren raming 2025 - 2027	475	970	686	820
Mutaties incidentele lasten en baten	6	1.144	-818	-316
Saldo begroting 2024 en meerjarenraming 2025 - 2027	469	-174	1.504	1.137

4.1.4 Overzicht per taakveld

Taakveld	Omschrijving taakveld	Begroting Lasten	Begroting Baten	Begroting na wijz. Lasten	Begroting na wijz. baten
0.1	Bestuur	901.799	32.000	-9.939	
0.10	Mutaties reserves	411.000	605.997	-10.400	65.614
0.2	Burgerzaken	169.044	69.918	-10.414	9.718
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	101.170	21.592	12.000	-20.564
0.4	Overhead	2.787.705	415.080	185.347	
0.5	Treasury	-97.725	20.126	248.765	
0.61	OZB woningen	102.130	886.576	-22.000	5.744
0.62	OZB niet-woningen	0	321.152		-27.092
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	9.256.000		257.000
0.8	Overige baten en lasten	804.790	0	33.283	
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	25.000	0		
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	490.817	0	-14.279	
1.2	Openbare orde en veiligheid	392.375	144.976	171.607	
2.1	Verkeer en vervoer	388.201	0	-19.333	
3.1	Economische ontwikkeling	16.500	0	-16.500	
3.4	Economische promotie	0	54.494		
4.2	Onderwijshuisvesting	132.295	0	9.147	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	302.831	99.653	-19.539	1.000
5.1	Sportbeleid en activering	83.291	30.000	-2.509	
5.2	Sportaccommodaties	196.370	13.629	26.093	60.503
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	20.339	50	13.225	
5.5	Cultureel erfgoed	4.074	0	1.500	
5.6	Media	2.546	0	1.806	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	46.179	0	-1.589	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	13.980	0	15.600	
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	83.756	28.440		
6.3	Inkomensregelingen	649.879	467.200		
6.4	WSW en beschut werk	229.262	0	30.738	
6.5	Arbeidsparticipatie	74.000	0		
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	232.879	0	-7.112	
6.71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	211.000	0	29.000	
6.71B	Begeleiding (WMO)	140.000	0	110.000	
6.71C	Dagbesteding (WMO)	100.000	0		
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	274.048	20.000	11.290	
6.72A	Jeugdzorg begeleiding	2.196.575	260.193	-406.100	-257.000
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0		
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	0	0		
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0		
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	19.000	0		
6.82A	Jeugdbescherming	89.000	0		
7.1	Volksgezondheid	195.548	1	12.424	5.670
7.2	Riolering	535.982	629.322	17.460	90.618
7.3	Afval	663.582	766.003	-31.215	52.429
7.4	Milieubeheer	660.870	0	-201.003	
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	99.872	69.917	-2.305	
8.1	Ruimte en leefomgeving	763.730	149.625	44.408	
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0		
8.3	Wonen en bouwen	2.901.900	3.779.900	1.702.398	1.407.100
		17.415.594	18.141.844	1.901.854	1.650.740
			726.250		-251.114
	Begrotingssaldo 2024			475.136	

4.2 Uiteenzetting van de financiële positie

4.2.1 Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste activa						
Materiële vaste activa	40.224	43.843	44.275	44.500	45.128	45.174
Financiële vaste activa	1.647	1.736	1.825	1.914	2.003	2.092
TOTAAL VASTE ACTIVA	41.872	45.579	46.101	46.414	47.131	47.266
Vlottende activa						
Voorraden	3.217	3.217	3.217	3.217	3.217	3.217
Totaal voorraden	3.217	3.217	3.217	3.217	3.217	3.217
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	3.426	434	130	130	728	1.578
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	3.426	434	130	130	728	1.578
Liquide middelen	129	129	129	129	129	129
Totaal liquide middelen	129	129	129	129	129	129
Overlopende activa	1.447	1.447	1.447	1.447	1.447	1.447
Totaal overlopende activa	1.447	1.447	1.447	1.447	1.447	1.447
TOTAAL ACTIVA	50.091	50.806	51.023	51.337	52.652	53.637

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	4.100	4.100	4.100	4.100	4.100	4.100
Algemene reserve - niet geblokkeerd	4.000	2.563	4.028	4.503	5.472	6.160
Algemene bedrijfsreserve Woningbedrijf	5.481	5.149	5.333	4.333	5.238	5.615
Reserves ter ekking van kapitaallasten	3.864	4.768	4.522	4.276	4.101	3.926
Overige bestemmingsreserves	888	1.582	1.363	1.188	1.013	864
Onderhoudsreserves	861	761	771	781	791	801
Nog te bestemmen resultaat	497	1.465	475	969	687	819
Totaal eigen vermogen	19.691	20.388	20.592	20.151	21.402	22.284
Voorzieningen	2.721	2.740	2.754	2.805	2.868	2.971
Totaal voorzieningen	2.721	2.740	2.754	2.805	2.868	2.971
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	24.359	24.359	24.359	24.359	24.359	24.359
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	24.359	24.359	24.359	24.359	24.359	24.359
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	1.780	1.780	1.780	2.483	2.483	2.483
Totaal netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	1.780	1.780	1.780	2.483	2.483	2.483
Overlopende passiva	1.540	1.540	1.540	1.540	1.540	1.540
Totaal overlopende passiva	1.540	1.540	1.540	1.540	1.540	1.540
TOTAAL PASSIVA	50.091	50.807	51.024	51.338	52.652	53.637

4.2.2 Investerings

Toelichting investeringen

De lijst van investeringen is ook wel bekend onder de naam meerjaren investeringsplan (MIP). Naar aanleiding van de jaarstukken 2022, het IBOR, het GRP en raadsbesluiten is deze lijst van investeringskredieten volledig geactualiseerd. Alle investeringen die gemeente Renswoude voornemens is te doen, zijn geïnventariseerd op basis van besluiten van de raad. In de kolom 'bron' in bovenstaande tabel is goed te volgen waar de betreffende investeringen vandaan komen. Investerings die al bestonden zoals bijvoorbeeld de werf, staan in de activastaat. Die kapitaallasten worden meegenomen via de stelpost bestaande investeringen. De bijhorende financiële effecten zijn hiermee ook opgenomen in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 t/m 2027.

Bron	Omschrijving	Programma	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Investering 2026	Investering 2027	Levensduur	Jaar gereed	Kapitaallasten 2024	Kapitaallasten 2025	Kapitaallasten 2026	Kapitaallasten 2027
AVP-gelden	Skatebaan	3	25.000					15	2023				
AVP-gelden	Bijgebouw museum Oud Renswoude	3	15.000					40	2023				
Gemeentehuis	Mobiel tenzij	5	30.000					3	2024		10.120	10.080	10.040
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2	6.000					15	2023	424	422	421	419
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2	6.000					15	2023	424	422	421	419
GRP	Aanpassen riolering Hooge Hoek, Groot Overeem	2	400.000					40	2025			11.600	11.560
GRP	Lindenhof/Wilgenlaan (voorbereidingen)	2	200.000					60	2025			4.133	4.120
IBOR	Omvorming oevers 2023	2	10.000					20	2023	540	538	536	534
IBOR	Groot onderhoud sportvelden 2023	2	3.100					20	2023	167	167	166	166
IBOR	Groot onderhoud meubilair 2023	2	14.800					20	2023	799	796	793	790
IBOR	Omvorming groen 2023	2	10.000					20	2023	540	538	536	534
IBOR	Vervanging OV 2023	2	15.000					20	2023	810	807	804	801
RB 20-06-2023	Verlichting natuurgasveld VVR	3	70.000					10	2023	7.280	7.252	7.224	7.196
Begraafplaats	Uitbreiding nieuwe begraafplaats	2		500.000				50	2028				
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2		6.000				15	2024		424	422	421
GRP	Rioolgemalen mech./elekt. en pompen	2		15.000				20	2024		810	807	804
GRP	afkoppelen van Reedweg (fase1)	2		175.000				60	2025			3.617	3.605
GRP	Eikenlaan en diverse kleine maatregelen	2		250.000				60	2026				5.167
IBOR	Omvorming oevers 2024	2		10.000				20	2024		540	538	536
IBOR	Groot onderhoud sportvelden 2024	2		3.100				20	2024		167	167	166
IBOR	Groot onderhoud meubilair 2024	2		14.800				20	2024		799	796	793
IBOR	Omvorming groen 2024	2		10.000				20	2024		540	538	536
IBOR	Vervanging OV 2024	2		15.000				20	2024		810	807	804
IBOR	Herinrichting Eikenlaan	2		193.000				25	2026				8.492
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2			12.000			15	2025			848	845
GRP	Rioolgemalen mech./elekt. en pompen	2			30.000			20	2025			1.620	1.614
GRP	Lindenhof/Wilgenlaan en Dorpstraat	2			425.000			60	2026				8.783
IBOR	Omvorming oevers 2025	2		10.000				20	2025			540	538
IBOR	Groot onderhoud sportvelden 2025	2		3.100				20	2025			167	167
IBOR	Groot onderhoud meubilair 2025	2		14.800				20	2025			799	796
IBOR	Overlagen Hopeseweg	2			498.000			15	2025			35.192	35.059
IBOR	Groot onderhoud brug Hopeseweg	2		25.000				20	2025			1.350	1.345
IBOR	Omvorming groen 2025	2		10.000				20	2025			540	538
IBOR	Vervanging OV 2025	2		15.000				20	2025			810	807
NIEUW	Mobiele telefoons	5				20.000		4	2026				5.080
GRP	Drukriool Mech.elekt. Pomp	2				12.000		15	2026				848
GRP	Rioolgemalen mech./elekt. en pompen	2				60.000		20	2026				3.240
GRP	Drukriool best.kast	2				12.000		30	2026				448
GRP	Drukriool CVK	2				4.000		30	2026				149
GRP	Lindenhof/Wilgenlaan en De Meent	2				520.000		60	2027				
IBOR	Reconstructie fietspaden Barneveldsestraat	2				800.000		20	2026				43.200
GRP	Afkoppelen Renswoude Noord -vervolg-	2					300.000	60	2028				
IBOR	Emminkhuizerlaan	2					600.000	20	2027				
Totaal			804.900	1.191.900	1.042.900	1.428.000	900.000			10.985	25.153	86.273	161.361

GRP
In het Gemeentelijk Riolering Plan is vastgesteld welke vervangingen en onderhoud er moet plaatsvinden de komende jaren. De verwachte investeringen staan hierboven genoemd.

IBOR
In het vastgestelde IBOR staat al het verwachte onderhoud en investeringen die de komende jaren verwacht worden op het gebied van de kapitaalgoederen (wegen en fietspaden, kunstwerken, openbare verlichting, groen). De investeringen zijn opgenomen in bovenstaande tabel. Het onderhoud staat in de reguliere onderhoudsbudgetten in de begroting.

AVP-gelden (Afhandeling bestuursovereenkomst provincie-gemeente)
Vanuit de AVP-gelden zijn er bestedingsdoelen opgesteld. Voor twee van die doelen (skatebaan en bijgebouw museum Oud Renswoude) zijn investeringskredieten geraamd.

4.2.3 Reserves

Reserves	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Algemene risicoreserve	4.100.000	4.100.000	4.100.000	4.100.000	4.100.000
Algemene reserve - niet geblokkeerd	4.028.099	4.503.235	5.472.379	6.159.574	6.978.790
Totaal algemene reserve	8.128.099	8.603.235	9.572.379	10.259.574	11.078.790
Algemene bedrijfsreserve Woningbedrijf	5.149.031	5.332.631	4.333.231	5.237.631	5.614.631
Bestemmingsreserves					
<u>Overige bestemmingsreserves</u>					
Reserve riolering	0	0	0	0	0
Reserve egalisatie exploitatie st. sporthal Hokhorst	24.730	24.730	24.730	24.730	24.730
Reserve sociaal domein	173.913	248.913	323.913	398.913	500.000
Reserve huisvesting onderwijs	0	0	0	0	0
Reserve monumenten	64.220	64.220	64.220	64.220	64.220
Reserve landschapselementen	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Reserve cultuur - promotiefonds	69.360	69.360	69.360	69.360	69.360
Reserve arbeidsmarkt	1.000.000	750.000	500.000	250.000	0
Reserve Omgevingswet	0	0	0	0	0
Reserve dorpshuisfunctie	200.000	156.000	156.000	156.000	156.000
<u>Reserves ter dekking van kapitaallasten</u>					
Reserve kapitaallasten gemeentehuis	4.250.000	4.099.978	3.949.956	3.799.934	3.649.912
Reserve kapitaallasten vervanging toplagen voetbal	312.500	291.667	270.834	250.001	229.168
Reserve kapitaallasten vervanging toplagen tennis	64.215	59.934	55.653	51.372	47.091
Ged. Res. Herinrichting sportpark	140.924	70.449	0	0	0
<u>Onderhoudsreserves</u>					
Reserve onderhoud openbare gebouwen	248.681	238.681	228.681	218.681	208.681
Reserve onderhoud wegen en wegmeubilair	202.354	192.354	182.354	172.354	162.354
Reserve onderhoud vervoermiddelen omg.beh.	185.794	217.794	249.794	281.794	313.794
Reserve onderhoud speeltoestellen	123.698	121.698	119.698	117.698	115.698
Totaal bestemmingsreserves	7.110.389	6.655.778	6.245.193	5.905.057	5.591.008
Totaal	20.387.519	20.591.644	20.150.803	21.402.262	22.284.429

Mutaties reserves begroting 2024	Programma	2024	2025	2026	2027
Algemene risicoreserve	6	0	0	0	0
Algemene reserve - niet geblokkeerd	6	7.511	-219.381	75.381	181.678
Totaal algemene reserve	6	7.511	-219.381	75.381	181.678
Algemene bedrijfsreserve Woningbedrijf	1	-135.400	-974.500	386.000	-141.400
Bestemmingsreserves					
<u>Overige bestemmingsreserves</u>					
Reserve riolering	2	0	0	0	0
Reserve egalisatie exploitatie st. sporthal Hokhorst	3	0	0	0	0
Reserve sociaal domein	3	125.000	125.000	125.000	151.087
Reserve huisvesting onderwijs	3	0	0	0	0
Reserve monumenten	3	0	0	0	0
Reserve landschapselementen	2	0	0	0	0
Reserve cultuur - promotiefonds	4	3.000	3.000	3.000	3.000
Reserve arbeidsmarkt	5	0	0	0	0
Reserve Omgevingswet	2	0	0	0	0
Reserve dorpshuisfunctie	2	-44.000	0	0	0
<u>Reserves ter dekking van kapitaallasten</u>					
Reserve kapitaallasten gemeentehuis	5	0	0	0	0
Reserve kapitaallasten vervanging toplagen voetbal	3	-20.833	-20.833	-20.833	-20.833
Reserve kapitaallasten vervanging toplagen tennis	3	-4.281	-4.281	-4.281	-4.281
Ged. Res. Herinrichting sportpark	2	0	26	70.449	0
<u>Onderhoudsreserves</u>					
Reserve onderhoud openbare gebouwen	3	0	0	0	0
Reserve onderhoud wegen en wegmeubilair	3	0	0	0	0
Reserve onderhoud vervoermiddelen omg.beh.	3	0	0	0	0
Reserve onderhoud speeltoestellen	3	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves		58.886	102.912	173.335	128.973
Totaal		-69.003	-1.090.969	634.716	169.251

Reserve sociaal domein

De reserve egalisatie Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugd zijn samengevoegd tot de reserve Sociaal Domein. Aan deze reserve is wel een maximale omgang gesteld van €800.000. Jaarlijks wordt er €50.000 onttrokken als egalisatiereserve op het productresultaat van WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING en Jeugd. Vanaf 2024 wordt er jaarlijks €125.000 toegevoegd aan deze reserve, met een beoogde stand van €500.000 per 1 januari 2028.

Reserve cultuur-promotiefonds

Deze reserve is ingesteld om uitgaven met een culturele strekking ten laste van deze reserve te kunnen doen. Er was een jaarlijkse onttrekking van €3.000 geraamd, maar deze is structureel afgeraamd naar €0 in de begroting 2024.

Reserve arbeidsmarkt

Deze reserve is in de voorjaarsnota 2023 ingesteld vanwege personele ontwikkelingen en de (onverwachte) fluctuaties in het verloop van de lasten die deze ontwikkelingen met zich mee kunnen brengen. Vanaf 2024 zal er jaarlijks €250.000 onttrokken worden aan deze reserve.

Reserve dorpshuisfunctie

Deze reserve is in de voorjaarsnota 2023 ingesteld om kosten van de realisatie van een dorpshuisfunctie op te kunnen vangen. De start van deze realisatie wordt verwacht in 2024, waarvoor een onttrekking van €44.000 is geraamd.

Reserve kapitaallasten gemeentehuis

De reserve kapitaallasten gemeentehuis dient ter dekking van de afschrijvingslasten van het nieuwe gemeentehuis. Vanaf 2024 zal er jaarlijks €150.022 onttrokken worden aan deze reserve.

Reserve kapitaallasten vervanging toplagen voetbal en tennis

In 2023 zijn de toplagen van de voetbalvelden en de tennisbanen vervangen. De voorzieningen die voor deze vervanging waren gevormd, zijn in 2022 vrijgevallen en via de resultaatbestemming 2022 toegevoegd aan deze twee reserves ter dekking van de afschrijvingslasten van de vervangingsinvesteringen. Vanaf 2023 wordt er jaarlijks €20.833 respectievelijk €4.281 onttrokken worden aan deze twee reserves.

Reserve kapitaallasten herinrichting sportpark

In 2010 is het sportpark opnieuw ingericht ten laste van het positieve exploitatieresultaat van de Hooge Hoek. Jaarlijks wordt er een bedrag van €70.475 aan deze reserve onttrokken ter dekking van de afschrijvingslasten van de tennisbanen. In 2025 zijn deze tennisbanen volledig afgeschreven en loopt deze reserve af naar €0.

4.2.4 Voorzieningen

Voorzieningen	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
<i>Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Pensioenen voormalige bestuurders	642.525	662.525	682.525	702.525	722.525
Voorziening organisatieontwikkeling	0	0	0	0	0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	642.525	662.525	682.525	702.525	722.525
<i>Voorziening v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden</i>					
Riolering	1.926.074	1.998.764	2.082.006	2.165.248	2.248.490
Milieu	171.898	92.286	40.666	0	0
Totaal v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden	2.097.972	2.091.050	2.122.672	2.165.248	2.248.490
<i>Onderhouds egalisatievoorzieningen</i>					
Voorziening vervanging toplaag kunstgras	0	0	0	0	0
Voorziening vervanging toplaag tennis	0	0	0	0	0
Totaal onderhouds egalisatievoorzieningen	0	0	0	0	0
Totaal Voorzieningen	2.740.497	2.753.575	2.805.197	2.867.773	2.971.015

Mutaties voorzieningen begroting 2024	Programma	2024	2025	2026	2027
<i>Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Pensioenen voormalige bestuurders	6	0	0	0	0
Voorziening organisatieontwikkeling	6	0	0	0	0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		0	0	0	0
<i>Voorziening v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden</i>					
Riolering	2	35.942	46.494	46.494	46.494
Milieu	2	12.123	-8.876	51.069	91.735
Totaal v. derden verkr. midd. die spec. besteed moeten worden		48.065	37.618	97.563	138.229
<i>Onderhouds egalisatievoorzieningen</i>					
Voorziening vervanging toplaag kunstgras	3	-24.500	-24.500	-24.500	-24.500
Voorziening vervanging toplaag tennis	3	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Totaal onderhouds egalisatievoorzieningen		-31.500	-31.500	-31.500	-31.500
Totaal Voorzieningen		16.565	6.118	66.063	106.729

Voorziening pensioenverplichting wethouders

Gemeenten zijn verplicht in de jaarrekening een voorziening te treffen ten behoeve van verplichtingen betreffende wethouderspensioenen. De hoogte van deze verplichting is bepaald aan de hand van jaarlijkse actuariële berekeningen en voldoende om aan de aanspraken van de zittende en voormalige wethouders te kunnen voldoen.

Voorziening Riolering

Via de voorziening Riolering kan de egalisatie van tarieven voor de rioolstoffenheffing worden geregeld. De jaarlijkse exploitatieresultaten riolering worden gemuteerd in deze voorziening. De verwachting is dat de hoogte van deze voorziening in de komende jaren rond €2 miljoen zal blijven.

Voorziening Milieu

Via de voorziening Milieu kan de egalisatie van tarieven voor de afvalstoffenheffing worden geregeld. De jaarlijkse exploitatieresultaten milieu worden gemuteerd in deze voorziening. De verwachting is dat deze voorziening in de komende jaren zal aflopen naar €0.

4.2.5 EMU saldo

Omschrijving		2023	2024	2025
		x 1.000	x 1.000	x 1.000
		Volgens realisatie t/m 15 sept. 2023, aangevuld met raming restant	Volgens begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.465	475	969
2	Mutatie (im) materiele vaste activa	3.618	432	225
3	Mutatie voorzieningen	20	13	52
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im) materiele	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-2.134	56	796

4.2.6 Incidentele baten en lasten

Programma	Taakveld	Omschrijving incidentele posten	Begroting 2024
<u>Incidentele lasten</u>			
<u>Programma 1 - Wonen</u>			
1	0.10	Actualisatie resultaat woningbedrijf (toevoeging ABR)	-135.400
1	8.3	Lasten opvang ontheemden Oekraïne	13.898
			-121.502
<u>Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer</u>			
2	8.1	Diverse grondzaken	7.000
			7.000
<u>Programma 3 - Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)</u>			
3	0.10	Toevoeging reserve sociaal domein	125.000
			125.000
Subtotaal incidentele lasten			10.498
<u>Incidentele baten</u>			
<u>Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer</u>			
2	0.10	Aframings onttrekking uit de bestemmingsreserve cultuur promotiefonds	-3.000
2	0.10	Onttrekking uit de bestemmingsreserve dorpshuisfunctie	44.000
			41.000
<u>Programma 3 - Sociaal Domein (Sociale Leefbaarheid)</u>			
3	7.1	SPUK infopunt digitale overheid	5.670
			5.670
Subtotaal incidentele baten			46.670
Totaal saldo incidentele baten en lasten			36.172

Programma Wonen

In het programma Wonen waren de afschrijvingslasten voor de ombouw van de Borgwal nog niet opgenomen. Door €13.898 op te nemen in taakveld 8.3 bij de begroting 2024 is dit hersteld. Daarnaast is de begroting 2024 van het Woningbedrijf geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling van het positieve resultaat met €135.400.

Programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer

In het programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer worden verschillende lasten opgenomen op het terrein van kleine grondzaken. Deze lasten waren nog niet voorzien in de begroting. Met de budgetopname van €7.000 is dit hersteld. Om rijksmiddelen veilig te stellen voor het project 'dorpshuisfunctie', is er een cofinanciering aangevraagd bij het Rijk. Als voorwaarde stelt het Rijk dat er een eigen bijdrage wordt geïnvesteerd. Er was al een reserve gevormd ter dekking van de exploitatie van een dorps huisfunctie. Lasten worden hiermee niet nog een keer begroot. De onttrekking van €44.000 uit deze reserve geeft een voordeel in de begroting.

Programma Sociaal Domein

De reserve Sociaal Domein is bedoeld om eventuele fluctuaties in het productresultaat WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING en Jeugd te egaliseren. Vanaf 2024 wordt er jaarlijks €125.000 toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein, met een beoogde stand van €500.000 per 1 januari 2028. Zonder deze toevoegingen zou deze reserve in de loop van de komende jaren aflopen naar €0.

5 Bijlagen

5.1 Samenstelling bestuur

Gemeenteraad

De gemeenteraad van Renswoude bestaat uit elf raadsleden. Raadsleden van eenzelfde politieke partij vormen een fractie in de raad. Momenteel zijn er vijf fracties in de raad van Renswoude. De zetelverdeling ná de verkiezingen van 16 maart 2022 is als volgt:

- Dorpsbelang Renswoude (3 zetels)
- SGP (3 zetels)
- VVD (2 zetels) (Per juni 2023 gaat deze fractie door onder de naam OP Renswoude)
- ChristenUnie (2 zetels)
- CDA (1 zetel)

Griffier: De heer M.H.T. (Marcel) Jansen

College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders is gezamenlijk verantwoordelijk voor het gevoerde gemeentelijke beleid. Het uitgangspunt hierbij is het coalitieakkoord. Het college bestaat uit de burgemeester, twee wethouders en de gemeentesecretaris. Het college legt verantwoording af aan, en wordt gecontroleerd door, de gemeenteraad.

Burgemeester P. (Petra) Doornbal-van der Vlist

Portefeuille Algemeen Bestuur: Openbare Orde en Veiligheid, APV / bijzondere wetten Toezicht en Handhaving, VRU, Cultuur & cultuurhistorie, ODRU (t/m juli 2022), Bedrijfsvoering, Oekraïense Vluchtelingen, K80.

Wethouder en 1^e locoburgemeester C.E. (Kees) Eskes (Dorpsbelang Renswoude)

Portefeuille: Welzijn, SWO, Ouderenbeleid en sport (sport- en vitaliteitsakkoord),GGD, gezondheidszorg, Jeugdzorg & Foodvalley Jeugd, Participatiewet & IW4, Schuldhulpverlening, minimabeleid, inkomensondersteuning, Onderwijs, passend onderwijs, leerlingenvervoer, bibliotheek, Wonen: woonbeleid, woonvisie, Woningbedrijf, sociale huurwoningen, Duurzaamheid: RES (foodvalley), energietransitie, routekaart Statushouders. **Projecten:** Taets 2, Beekweide 2, Ontwikkeling Borgwalterrein, Ontwikkeling dorpshuisfunctie, aanjaagproject biodiversiteit.

Wethouder en 2^e locoburgemeester H.H. (Henk) van der Schoor (SGP)

Portefeuille: Financiën; Ruimtelijk ordening, ontwikkeling buitengebied, grondbeleid onderhoud openbare buitenruimte (IBOR), begraafplaatsen, Economie, recreatie en toerisme, werkgelegenheid promotiecommissie, ODRU, milieu, omgevingsvergunning-verlening, Afval, ACV, Foodvalley, economie, verstedelijkingsstrategie, verkeer, verkeersveiligheid, ontsluiting en vervoer. **Projecten:** Groot Overeem 2, Werf, toekomstige woningbouwlocaties.

Gemeentesecretaris E.J. (Erik) Jansonius

De gemeentesecretaris ondersteunt de burgemeester en de wethouders bij het uitoefenen van hun taak. Als eerste adviseur en ambtelijk lid van het college is hij bij de vergaderingen aanwezig.

5.2 Mutaties per kadernota 2024 – 2027

Onderstaande tabel geeft een beeld van de mutaties die zijn besloten en verwerkt, de voorjaarsrapportage 2023 en de kadernota 2024.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling	Onderwerp	Lasten / Baten	Incidenteel / structureel	2023	2024	2025	2026	2027
Kadernota 2024	Algemene uitkering	B	S	83	350	366	554	481
Kadernota 2024	Algemene uitkering	B	S	437	526	683	633	902
Kadernota 2024	Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	B	S	-3	-3	-3	-3	-3
Kadernota 2024	Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief)	L	I	0	0	-15	0	0
Kadernota 2024	Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO	B	I	0	0	-13	0	0
Kadernota 2024	Jeugdzorg	L	S	0	-304	-195	-4	-4
Kadernota 2024	Wet Goed Verhuurderschap	B	I	-6	0	0	0	0
Kadernota 2024	Leerlingenvervoer Oekraïne	B	I	-36	0	0	0	0
Kadernota 2024	Taal voor ontheemden uit Oekraïne	B	I	-30	0	0	0	0
Kadernota 2024	Maatschappelijke begeleiding	L	I	-14	0	0	0	0
Kadernota 2024	Stelpost prijsstijgingen	L	S	-276	-199	-147	-265	-265
Voorjaarsrapportage 2023	Ontwikkeling sociaal domein	L	S	-213	-289	-394	-362	-371
Voorjaarsrapportage 2023	Ontwikkeling bijdrage gemeenschappelijke regelingen	L	S	-4	-112	-120	-136	-145
Voorjaarsrapportage 2023	Ontwikkeling kapitaallasten	L	S	212	-80	-5	66	17
Voorjaarsrapportage 2023	Specifieke uitkering opvang vluchtelingen Oekraïne	B	I	1.480	0	0	0	0
Voorjaarsrapportage 2023	Overige ontwikkelingen	L	S	-125	-193	-216	-191	-197
Voorjaarsrapportage 2023	Saldo reservemutaties	L	S	-372	484	560	17	-53
Voorjaarsrapportage 2023	Ontwikkeling CAO 2023	L	S	-322	-322	-322	-322	-322
Voorjaarsrapportage 2023	Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA)	L	S	-20	-20	-20	-20	-20
Voorjaarsrapportage 2023	Beleidsadviseur OOV	L	S	-50	-50	-50	-50	-50
Voorjaarsrapportage 2023	Beleidsadviseur Woningbedrijf	L	S	pm	pm	pm	pm	pm
				741	-212	109	-83	-30

5.3 Woningbedrijf Renswoude

Meerjarenbegroting 2024-2027

De gemeente Renswoude is als een van de weinige gemeenten in Nederland eigenaar van een Woningbedrijf. Dit biedt voor de gemeente unieke mogelijkheden waar op een actieve manier mee wordt omgegaan.

Ontwikkelingen

In deze begroting zijn de financiële maatregelen zoals deze zijn opgenomen in de Nationale Prestatie Afspraken verwerkt, waarvan de werking vanaf 1 januari 2023 is ingegaan.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft hier afspraken over gemaakt met Aedes (koepel van woningcorporaties), Woonbond (huurders vertegenwoordiging) en VNG voor de volkshuisvestelijke opgaven tot en met 2030. Deze afspraken dienen als gezamenlijke agenda voor de grote maatschappelijke opgaven rond de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen, de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de leefbaarheid van wijken en buurten en de betaalbaarheid van wonen. Realisatie van de ambitieuze doelen uit deze afspraken is mogelijk doordat de investeringsruimte van corporaties de komende jaren groeit, door het afschaffen van de verhuurderheffing per 1 januari 2023 en doordat woningcorporaties hun investeringen en de te nemen maatregelen versnellen.

Kort samengevat zijn de volgende wijzigingen in de begroting verwerkt:

- Afschaffing van de verhuurdersheffing;
- Eenmalige huurverlaging tot €575,03 voor huurders met inkomen tot 120% van het sociaal minimum;
- Jaarlijkse huurverhoging op basis van loonontwikkeling in plaats van inflatie;
- Versnelling verduurzamingsopgave;
- Geen huurverhoging meer bij verduurzamingsmaatregelen.

Onderstaand een toelichting op de diverse onderdelen met bijbehorende invloeden op het volkshuisvestelijke beleid van de gemeente en de portefeuillestrategie van het Woningbedrijf.

Verdubbelen bouwproductie

Om het huidige tekort aan sociale huurwoningen en de wachtlijsten aan te pakken moet het bouwtempo van de corporaties de komende jaren flink omhoog. Voor de tot 2030 te bouwen woningen zijn de volgende afspraken gemaakt:

• Sociale huur	€ 808,06	28%
• Midden huur	€ 1.000,00	6%
• Lage segment koop	€ 355.000,00	33%

Dit zijn geen percentages die jaarlijks moeten worden gerealiseerd maar gelden voor de periode 2022-2030.

Op 14 september 2023 heeft het college van B&W in een consultatiegesprek de impact van de Woondeal op het woningbouwprogramma in de gemeente Renswoude besproken. Tot 2030 is de prognose dat er 503 woningen worden gerealiseerd. Voor 50% van dit aantal geldt via anterieure overeenkomsten afspraken met ontwikkelende partijen over de van de te bouwen woningen. De die tot nu toe worden gerealiseerd zijn respectievelijk 25%, 1% en 20%. Als voor de wordt uitgegaan van de afgesproken voldoen de gemeente Renswoude nagenoeg is vastgelegd. Er worden iets te weinig woningen gerealiseerd maar daar staat tegenover dat er meer woningen lage segment zijn voorzien.

Jaar	Totaal	% sociale huur	% vrije sector	koop tot € 355.00	% Betaalbaar	Duur/onbekend
2022	15	0%	0%	0%	0%	100%
% uit Woondeal		28%	6%	33%	67%	33%
2023	4	0%	0%	0%	0%	100%
2024	47	72%	6%	0%	79%	21%
2025	79	41%	1%	32%	73%	27%
2026	92	22%	3%	44%	70%	30%
2027	87	3%	1%	66%	70%	30%
2028	60	28%	6%	33%	67%	33%
2029	60	28%	6%	33%	67%	33%
2030	59	28%	6%	33%	67%	33%
	503	28%	4%	36%	68%	32%

dat daarvoor zijn gemaakt prijsklassen percentages

overige 50% percentages aan hetgeen middenhuur

Betaalbaarheid

Huurders waarvan het inkomen lager is dan 120% van het sociaal minimum en welke een huur hebben die hoger is dan €575,03 kunnen in aanmerking komen voor eenmalige huurverlaging. Medio 2023 is de gemeenteraad geïnformeerd over de voorlopige stand van het aantal toegekende verzoeken. Inmiddels zijn alle verzoeken beoordeeld. Er zijn 50 verzoeken toegekend en er is 1 verzoek afgewezen. De totale maandelijkse verlaging bedraagt €3.566,32 en varieert van €4,30 tot €187,11 (gemiddeld € 71,33). Deze eenmalige huurverlaging werkt door in de hoogte van de huuropbrengst in de toekomst. De investeringscapaciteit daalt daarmee, uitgaande van een gemiddelde resterende exploitatieperiode van 25 jaar met ruim €660.000.

Ook via verduurzaming worden de woonlasten voor alle huurders verbeterd. De afspraken over betaalbaarheid beogen een balans te vinden tussen generieke maatregelen waarvan alle huurders profiteren en specifieke maatregelen waarvan mensen met lagere inkomens en mensen in niet-duurzame woningen kunnen profiteren.

Verduurzaming woningbezit

De verduurzaming van de gebouwde omgeving is een complexe opgave die tot 2050 veel vraagt van gemeenten, woningcorporaties, gemeentelijke woningbedrijven en huurders.

- Vanaf 2023 betalen huurders geen huurverhoging meer voor isolatie maatregelen;
- Uitzondering hierop is het plaatsen van zonnepanelen;
- Woningen met een E-, F-, of G-label tot en met 2028 versneld verduurzamen;
- Vanaf 2023 worden traditionele cv-ketels vervangen door hybride warmtepompen.

Uitwerking afspraken verduurzaming Woningbedrijf Renswoude

In eerdere begrotingen was jaarlijks een bedrag opgenomen van €200.000,-. Dit was gebaseerd op het uitgangspunt dat de uitgaven voor verduurzaming zouden worden uitgespreid over de jaren tot aan 2050. Rekening houdend met de gemaakte afspraken (NPA) en niet in de laatste plaats de huidige energiecrisis vindt er een versnelling plaats. Het uitgangspunt is nu, dat alle woningen uiterlijk 2030 zijn verduurzaamd middels no-regret maatregelen. Vervolgens zullen de woningen, welke in het portefeuilleplan na 2050 nog in de woningvoorraad zijn opgenomen stapsgewijs van het gas af gaan zodat deze volledig energieneutraal zijn.

Voor de jaren 2024-2027 worden dan ook de volgende maatregelen genomen:

- Er zijn nog slechts enkele woningen met een E,F en G-label. Deze bevinden zich in de wooncomplexen (Dorpsstraat (4-kasteelwoningen), Oude Holleweg (7) en van Reedeweg (5) die in het portefeuilleplan zijn opgenomen als “te verkopen woningen”. Het alsnog investeren in verduurzaming zou hierbij leiden tot grote onrendabele toppen. Om die reden is er voor gekozen om in 2024, bij oplevering van de nieuwbouwwoningen aan de Taets van Amerongenweg fase 2 huurders van deze woningen vervangende woonruimte aan te bieden. De woning die wordt verlaten kan dan worden verkocht en de opbrengsten kunnen worden ingezet voor het financieren van de verduurzaming. Vooralsnog wordt ervanuit gegaan dat een beperkt deel van de huurders ingaat op dit aanbod.

- Binnen het bestaande woningbezit worden in principe eerst de woningen aangepakt met energielabel > B, met een exploitatieduur tot 2050. Het gaat hierbij om ongeveer 160 woningen.
- Een appartementencomplex in het centrum wordt voorzien van zonnepanelen. Dit omdat de energiekosten voor de algemene voorzieningen niet meer in verhouding staan tot de servicekosten die hiervoor in rekening gebracht kunnen worden. Daarnaast is er nog voldoende ruimte om zonnepanelen aan te sluiten op de appartementen. De verduurzaming van de circa 140 overige woningen staat gepland voor de periode 2027-2030.

Plaatsing zonnepanelen

In 2022 heeft de gemeente de Coöperatie Zonnestroom Renswoude U.A. opgericht. Deze coöperatie is opgericht met het doel om de daken van woningen van het Woningbedrijf zoveel mogelijk te benutten voor het plaatsen van zonnepanelen. De stroom wordt door de coöperatie doorverkocht aan een energieleverancier. De huurders en de daaronder wonende eigenaren kunnen, tegen een geringe vergoeding, lid worden van deze zonnecoöperatie. Het biedt hen de mogelijkheid om tegen een gereduceerd tarief (kostprijs) stroom af te nemen van de betreffende energieleverancier. Dit initiatief is enerzijds ingegeven door de gunstige subsidiemogelijkheid (SCE=Subsidie Collectieve Energie-opwek) en anderzijds door het vanaf 2026 wegvallen van de huidige salderingsregeling. Door het wegvallen hiervan, is de terugverdientijd voor het investeren in zonnepanelen langer. Daarnaast zal een individuele huurder/eigenaar mogelijk net voldoende zonnepanelen plaatsen om in het eigen energieverbruik te voorzien. Het volledig vol leggen van daken met zonnepanelen draagt dan meer bij aan de energietransitie waarvoor de gemeente Renswoude staat.

Groot onderhoud

Medio 2023 is de 1^e fase van het groot onderhoud en verduurzaming voor 38 woningen aan de Van Reedeweg/Van Deylweg afgerond. In de 1^e fase zijn de volgende werkzaamheden afgerond:

- Repareren houtrot kozijnen voorzijde
- Plaatsen nieuwe draaiende delen (ramen en deur) voorzijde
- Schilderen voorzijde
- Isoleren geveldelen
- Verwijderen oude spouwisolatie (uitgezakt en nat) voor nieuwe spouwisolatie
- Plaatsen HR++-glas voorzijde
- Moderniseren toilet en badkamer
- Plaatsen CO₂-gestuurde ventilatie

De tweede fase start in 2025 waarvoor een budget in deze begroting is opgenomen. Deze fase heeft betrekking op:

- Vervangen houten achtergevel voor kunststof, inclusief HR++-glas
- Isoleren van daken aan de buitenzijde
- Moderniseren keuken
- Plaatsing van zonnepanelen door de zonnecoöperatie Renswoude.

Voor de woningen met het label 'verkoopwoning' (4) wordt, conform eerder besluit, bij het vaststellen van de portefeuillestrategie, het pakket maatregelen aangepast.

Tussen de huurwoningen waar het volledige pakket maatregelen wordt uitgevoerd bevinden zich een viertal koopwoningen. Deze eigenaren krijgen ook het aanbod om een keuze te maken om mee te doen met een of meerdere maatregelen.

Woondeal en Woningbedrijf

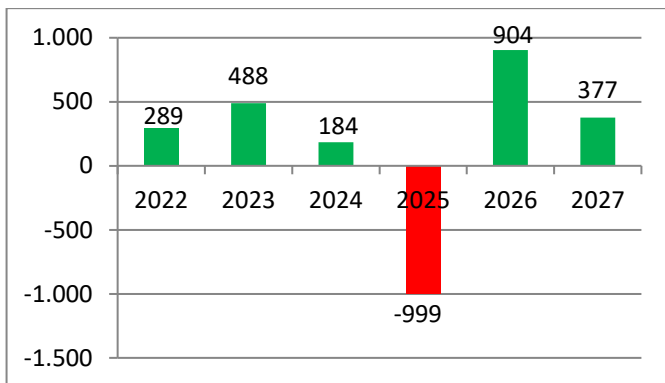
Zoals eerder aangegeven heeft het Rijk de regio's gevraagd hun woningbouwplannen te verwerken in de Woondeal. Dit betekent dat 28% van de te realiseren woningen tot 2030 worden gebouwd voor de sociale sector, er 6% bestemd is voor middenhuur en 33% lage segment koopwoningen tot de NHG-grens van €355.000. Voor wat betreft de realisatie van sociale huurwoningen zal het gemeentelijk Woningbedrijf de 'preferred supplier' worden. In onderstaand overzicht zijn in de grijze regel de te realiseren woningen tot 2030 weergegeven. In de groene regel zijn de tot nu toe vastgelegde woningen (72) weergegeven welke door het Woningbedrijf worden gerealiseerd. In de blauwe regel is de potentiële groei van de woningvoorraad (88) voor het Woningbedrijf weergegeven.

	Werkelijk te realiseren woningen bruto	Betaalbaarheid				Aantal woningen door Woningbedrijf	Duur	Onbekend
		Aantal sociale huurwoningen	Aantal huurwoningen € 808,06 - € 1.000,-	Aantal koopwoningen tot NHG-grens (€ 355.000,-)	Betaalbaarheid totaal			
Totaal te bouwen tot 2030	503	140	19	182	341	160	162	0
Huidige aantal woningen	69	3	99	171	72	80	252	
Extra woningen om aan Woondeal te voldoen	71	16	83	171	88	82	0	

Ontwikkeling resultaten en algemene bedrijfsreserve

Resultaten

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de jaarresultaten grafisch weergegeven. Het resultaat in 2023 is €99.100 lager dan begroot. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de gewijzigde regelgeving omtrent het verwerken van de verduurzaming van woningen:

Het resultaat is alleen voor het jaar 2025 negatief, omdat in dat jaar grootschalig onderhoud en verduurzaming wordt uitgevoerd aan de woningen aan de van Reedeweg/van Deylweg.

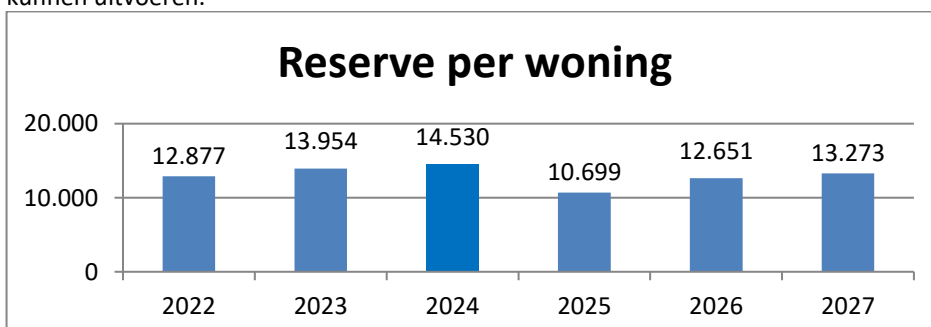
Algemene bedrijfsreserve

Om investeringen in nieuwbouw, renovatie en verduurzaming te kunnen doen is het noodzakelijk dat er voldoende reserves zijn om rente en afschrijving te kunnen dekken uit de exploitatie, evenals de onrendabele delen hiervan. De huidige reserve is voldoende om toekomstige investeringen in nieuwbouw en verduurzaming te kunnen doen.

Voor de periode 2023-2027 wordt er per saldo €953.000 als exploitatieresultaat aan de algemene bedrijfsreserve toegevoegd. Eind 2027 bedraagt de algemene bedrijfsreserve €5,6 miljoen. Hierbij moet worden opgemerkt dat een groot gedeelte hiervan nodig is voor de realisatie van verduurzaming van de woningen voor de periode 2028-2030 en verder. Die extra kosten komen grotendeels ten laste van het exploitatieresultaat waardoor de algemene bedrijfsreserve zal dalen.

De verduurzaming van de woningen in de periode 2024-2030 wordt grotendeels gedekt door de (extra) verkoop van voor verkoop aangewezen woningen.

De te verduurzamen woningen zullen niet in één keer energieneutraal worden maar dit zal gefaseerd gebeuren. Vanaf 2023 worden, indien mogelijk, de huidige cv-ketels vervangen door hybride warmtepompen. Op grond van de technische ontwikkelingen worden op een later moment besluiten genomen over de wijze van verwarmen. Vooralsnog is de huidige reserve voldoende om de toekomstige investeringen in nieuwbouw en verduurzaming te kunnen doen. Vuistregel is dat er per woning gemiddeld € 12.500 per woning in de algemene bedrijfsreserve moet zitten om de investeringen in de toekomst te kunnen uitvoeren.

**Begroting 2024-2027 Woningbedrijf
Renswoude**

	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Verwachting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bedrijfsopbrengsten							
Huur	2.712.599	2.806.900	2.874.200	3.073.000	3.315.100	3.439.700	3.508.600
Vergoedingen	43.558	44.900	45.800	46.100	47.400	47.400	47.400
Verkoop huurwoningen	347.895	246.400	582.200	1.348.500	258.000	346.400	346.400
	<u>3.104.052</u>	<u>3.098.200</u>	<u>3.502.200</u>	<u>4.467.600</u>	<u>3.620.500</u>	<u>3.833.500</u>	<u>3.902.400</u>
Bedrijfslasten							
Afschrijvingen op materiële vaste activa	671.287	714.200	704.300	802.400	886.800	941.100	947.600
Overige waardeveranderingen materiële vaste activa	0	273.100	27.200	150.000	500.000	0	0
Personeel/overhead	262.647	288.000	303.200	306.400	310.700	315.000	319.400
Lasten onderhoud	856.329	550.900	1.086.300	624.700	1.492.000	633.600	883.900
Lasten verduurzaming	0	0	218.000	1.683.700	621.200	166.900	495.000
Overige bedrijfslasten	580.784	293.600	303.300	303.800	305.000	324.500	316.500
	<u>2.371.147</u>	<u>2.119.800</u>	<u>2.641.300</u>	<u>3.871.000</u>	<u>4.115.700</u>	<u>2.381.100</u>	<u>2.962.400</u>
Bedrijfsresultaat	732.905	978.400	860.900	596.600	-495.200	1.452.400	940.000
Financiële baten en lasten							
Rentebaten	0	0	0	0	0	0	0
Rentelasten	211.470	271.900	267.700	308.400	354.800	386.100	388.300
	<u>-211.470</u>	<u>-271.900</u>	<u>-267.700</u>	<u>-308.400</u>	<u>-354.800</u>	<u>-386.100</u>	<u>-388.300</u>
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	521.435	706.500	593.200	288.200	-850.000	1.066.300	551.700
Resultaatbestemming: - Overhead	-232.793	-119.700	-105.500	-104.600	-149.400	-161.900	-174.700
Resultaat	<u>288.642</u>	<u>586.800</u>	<u>487.700</u>	<u>183.600</u>	<u>-999.400</u>	<u>904.400</u>	<u>377.000</u>
Algemene bedrijfsreserve per 1-1	5.192.689	4.661.331	4.661.300	5.149.000	5.332.600	4.333.200	5.237.600
Resultaat boekjaar	288.642	586.800	487.700	183.600	-999.400	904.400	377.000
Incidentele mutatie resultaatbestemming	-820.000	0	0	0	0	0	0
Algemene bedrijfsreserve per 31-12	<u>4.661.331</u>	<u>5.248.131</u>	<u>5.149.000</u>	<u>5.332.600</u>	<u>4.333.200</u>	<u>5.237.600</u>	<u>5.614.600</u>

Toelichting parameters

Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de werkelijke cijfers van 2022 en de bekende ontwikkelingen voor de jaren 2023 tot en met 2026. Deze hebben betrekking op:

- Portefeuillestrategie voor wat betreft de opgave voor nieuwbouw, renovatie en de verduurzaming van het woningbezit.
- Meerjaren onderhoudsbegroting voor wat betreft het planmatig onderhoud.
- Inschatting parameters.

	2022	2024	2025	2026	2027
Jaarlijkse huurverhoging	3,80%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Jaarlijkse huurderving	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%	0,50%
Inflatie algemene kosten	2,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Inflatie onderhoud	2,40%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
Rente financieringsbehoefte	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%

Toelichting opbrengsten

HUUR		Huurderving	Totaal
Werkelijk 2022	2.757.580	44.981	2.712.599
Begroting 2023	2.821.000	14.100	2.806.900
Verwachting 2023	2.888.600	14.400	2.874.200
Begroting 2024	3.088.400	15.400	3.073.000
Begroting 2025	3.331.800	16.700	3.315.100
Begroting 2026	3.457.000	17.300	3.439.700
Begroting 2027	3.526.200	17.600	3.508.600

Bij de berekening van de huuropbrengsten vanaf 2024 is rekening gehouden met:

- Afspraak zoals opgenomen in de NPA (Nationale Prestatie Afspraken zoals in de inleiding is weergegeven:
 - vanaf 2024 stijgingspercentage salarissen minus 0,5%.
- Gereed komen nieuwbouw in:
 - 2024-Taets van Amerongenweg fase 2
 - 2025-Beekweide II fase 1 – 6 woningen
 - 2026-Beekweide II fase 2 – 10 woningen
- Huurderving aangepast aan het (des)investeringsprogramma

Vergoedingen	Glasverzekering	Servicekosten	Totaal
Werkelijk 2022	5.170	38.388	43.558
Begroting 2023	5.100	39.800	44.900
Verwachting 2023	5.800	40.000	45.800
Begroting 2024	5.800	40.300	46.100
Begroting 2025	6.100	41.300	47.400
Begroting 2026	6.100	41.300	47.400

Bij de berekening van de vergoedingen is rekening gehouden met het (des)investeringsprogramma en jaarlijkse inflatie.

Verkoopopbrengst	Aantal	Bruto	Kosten	Boekwaarde	Netto
Werkelijk 2022	1	367.286	19.391	0	347.895
Begroting 2023	1	250.000	2.000	1.600	246.400
Verwachting 2023	2	590.600	4.000	4.400	582.200
Begroting 2024	5	1.370.000	10.000	11.500	1.348.500
Begroting 2025	1	260.000	2.000	0	258.000
Begroting 2026	1	350.000	2.000	1.600	346.400
Begroting 2027	1	350.000	2.000	1.600	346.400

Toelichting Lasten

Afschrijving Materiele vaste activa	Woningen	Overig	Activa t.d.v.	Totaal
Werkelijk 2022	654.214	13.711	3.463	671.387
Begroting 2023	694.900	13.700	5.600	714.200
Verwachting 2023	686.300	14.300	3.700	704.300
Begroting 2024	778.200	16.100	8.100	802.400
Begroting 2025	862.600	16.100	8.100	886.800
Begroting 2026	916.900	16.100	8.100	941.100
Begroting 2027	923.400	16.100	8.100	947.600

Jaarlijks wordt er lineair afgeschreven op de materiële vaste activa. Bij de bepaling van deze afschrijving is rekening gehouden met de restant looptijd van de betreffende activapost.

Ook is er rekening gehouden met de te realiseren nieuwbouw (Taets van Amerongen fase II en fase 1 van Beekweide II) en de verkoop van acht woningen in de periode 2024-2027.

Daarnaast is er invulling gegeven aan de ambitie om de woningvoorraad te verduurzamen. Door veranderde regelgeving worden investeringen in verduurzaming niet meer geactiveerd maar worden deze als exploitatielast verantwoord. Een uitzondering hierop is het activeren van de investering in zonnepanelen via Zonnecoöperatie Renswoude.

Afschrijving Materiele vaste activa	Dorpshart	Verduurzaming	Nieuwbouw
Werkelijk 2022	0	0	0
Begroting 2023	0	72.800	200.300
Verwachting 2023	27.200	0	0
Begroting 2024	0	0	150.000
Begroting 2025	0	0	500.000
Begroting 2026	0	0	0
Begroting 2027	0	0	0

In de begroting van 2023 was opgenomen dat 25% van de verduurzamingsmaatregelen van dat jaar niet zou worden doorberekend. De huur van de betreffende woningen zou als onrendabele top ten laste van de exploitatie komen. Zoals eerder vermeld is de regelgeving hiervoor gewijzigd en worden de totale kosten nu in de exploitatie verantwoord onder onderhoud. In 2023 is het project Dorpshart afgerond met de oplevering van de voorzieningen op het Dorpsplein. De hiervoor eerder gereserveerde kosten vallen hoger uit dan daarvoor waren begroot. Het resterende deel wordt als onrendabele investering ten laste gebracht van de exploitatie.

In 2024 en 2025 is rekening gehouden met een ingeschatte onrendabele top voor de nieuw te realiseren huurwoningen en Slimmer Koop-woningen in Beekweide II.

Kosten personeel/overhead	Directe kosten personeel
Werkelijk 2022	261.098
Begroting 2023	288.000
Verwachting 2023	302.202
Begroting 2024	306.400
Begroting 2025	310.700
Begroting 2026	315.000
Begroting 2027	319.400

Hieronder zijn de directe personeelskosten voor manager, opzichter, woonconsulent en onderhoudsmedewerker verantwoord. Deze laatste twee medewerkers zijn parttime in dienst. Ongeveer een kwart van de personeelskosten voor de manager worden verrekend met de overhead, in verband met activiteiten die door hem voor het gemeentelijk vastgoed worden verricht. Voor de begroting is uitgegaan van de huidige bezetting. In de loop van het 4^e kwartaal worden besluiten genomen over de invulling van de vacature voor de functie van manager die per 1 mei 2024 ontstaat in verband met pensionering. De overige indirecte kosten vanuit de algemene dienst zijn in de overhead verwerkt.

Onderhoud	Dagelijks	Planmatig	Totaal
Werkelijk 2022	431.380	424.949	856.329
Begroting 2023	344.600	206.300	550.900
Verwachting 2023	343.600	742.700	1.086.300
Begroting 2024	353.600	271.100	624.700
Begroting 2025	399.900	1.092.100	1.492.000
Begroting 2026	462.100	171.500	633.600
Begroting 2027	494.200	389.700	883.900

Periodiek wordt onderhoud uitgevoerd aan de woningen om ze in een goede staat te houden. Dit heeft enerzijds betrekking op (klein) dagelijks onderhoud en (groot) planmatig onderhoud.

De uitgaven voor dagelijks onderhoud zijn gebaseerd op een normbedrag per woning.

De uitgaven voor planmatig onderhoud zijn gebaseerd op de in 2023 geactualiseerde, meerjaren- onderhoudsplanning.

Groot onderhoud en verduurzaming

Zoals eerder weergegeven worden de kosten die betrekking hebben op verduurzaming anders verantwoord dan voorheen. Dat verklaart ook het verschil tussen begroting en realisatie in 2023.

In 2025 staat groot onderhoud en verduurzaming gepland voor de 45 woningen van complex 13 (Kastanjelaan/Dickerijst/Wilgenlaan).

In verband met de veranderende regelgeving omtrent de doorbelasting van investeringskosten voor verduurzaming worden deze vanaf 2023 separaat verantwoord. Vanaf 1 januari 2023 kunnen alleen nog de kosten voor zonnepanelen als investering in de huurprijs worden opgenomen. De kosten voor overige verduurzamingsmaatregelen (spouw, glas, vloer en dak) worden als onderhoudskosten in de exploitatie verantwoord.

Verduurzaming	t.l.v. exploitatie		t.l.v. investering
Werkelijk 2022	0		0
Begroting 2023	0		243.500
Verwachting 2023	218.000		355.000
Begroting 2024	1.683.700		670.100
Begroting 2025	621.200		400.000
Begroting 2026	166.900		200.000
Begroting 2027	495.000		200.000

In de periode 2024 wordt ten laste van de exploitatie een bedrag van € 2.966.800,- uitgegeven voor verduurzaming van de volgende woningen:

Complex	Aantal woningen	Straat/straten	Jaar uitvoering	Toelichting
13	29	Kastanjelaan e.o.	2024	Hoog energielabel
15	16	Kastanjelaan e.o.	2024	Hoog energielabel
12	38	Reedeweg/Deylweg	2025	2 ^e fase groot onderhoud/verduurzaming
10	16	Arckelweg/Spikhorst	2026	Hoog energielabel
24	15	Arckelweg/Benhheimlaan	2026	Hoog energielabel
19	22	Binnenveld	2027	Hoog energielabel
20	12	Platanenlaan	2027	Gelijktijdig met groot onderhoud
21	15	Platanenlaan	2027	Gelijktijdig met groot onderhoud
	<u>163</u>			

Onderstaand een overzicht van de stand van zaken van de verduurzaming van het huidige woningbezit op grond van de bijgestelde Routekaart Verduurzaming:

NOM-woningen (reeds duurzaam, gasloos)	65
Planning verduurzamen 2024-2027	163
Planning verduurzamen 2028-2030	<u>141</u>
Totaal huidig woningbezit	<u>369</u>

Overige bedrijfslasten	Algemeen	Belastingen	Verzekeringen	Servicekosten	Totaal
Werkelijk 2022	167.631	341.354	28.241	43.558	580.784
Begroting 2023	108.800	90.500	38.100	56.200	293.600
Verwachting 2023	100.500	97.200	40.050	65.500	303.250
Begroting 2024	103.400	93.300	40.600	66.500	303.800
Begroting 2025	92.400	102.000	43.200	67.400	305.000
Begroting 2026	105.400	105.400	45.300	68.400	324.500
Begroting 2027	94.300	107.000	45.900	69.300	316.500

Algemeen

De verwachting is dat de algemene kosten eind 2023 ongeveer €8.000 afwijken van hetgeen hiervoor in de begroting was opgenomen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door lagere kosten voor adviseurs (€22.400) en anderzijds door hogere kosten voor automatisering (€4.000) Dit vanwege de invoering van het separaat grootboek voor het Woningbedrijf en extra kosten voor inhuur (€10.000) als gevolg van vervanging tijdens ziekte van een van de medewerkers.

In 2024 t/m 2027 liggen de kosten min of meer in lijn met die van 2023.

Belastingen

In de post Belastingen is tot en met 2022 rekening gehouden met de Verhuurdersheffing omdat deze vanaf 2023 komt te vervallen. Dat houdt niet in dat jaarlijks enkele honderdduizenden euro's aan het exploitatieresultaat kunnen worden toegevoegd.

Verzekeringen

De post Verzekeringen stijgt jaarlijks met de inflatie. De verdere mutaties houden verband met onder andere verkoop van woningen en de realisatie van nieuwbouwwoningen.

Servicekosten

De post Servicekosten stijgt jaarlijks met de inflatie. De verdere mutaties houden verband met onder andere verkoop van woningen en de realisatie van nieuwbouwwoningen.

Toelichting rentelasten

Rentelasten	Kapitaal 1/1	Rente boekjaar
Werkelijk 2022	26.756.679	211.470
Begroting 2023	27.331.273	271.900
Verwachting 2023	26.756.679	267.700
Begroting 2024	30.836.367	308.400
Begroting 2025	35.484.984	354.800
Begroting 2026	38.614.625	386.100
Begroting 2027	38.825.951	388.300

De materiële vaste activa (MVA) van het Woningbedrijf worden rechtstreeks gefinancierd door de gemeente. De interne rentevoet wordt jaarlijks berekend aan de stand van de MVA per 1 januari. Jaarlijkse mutatie vindt enerzijds plaats op basis van de afschrijvingen en de verkoop en/of sloop van woningen en anderzijds door investeringen in nieuwbouw, verduurzaming en verbeteringen. De rente 2022 bedroeg 0,80% maar stijgt vanaf 2023 naar 1,00%.

Toelichting resultaatbestemming

Overhead	Overhead o.b.v. Aedes Benchmark		Overhead voor doorbelasting	Doorbelaste salariskosten	Overhead na doorbelasting
	Aantal	Norm			
Werkelijk 2022	362	1.000	362.000	129.207	232.793
Begroting 2023	369	1.105	407.700	288.000	119.700
Verwachting 2023	369	1.105	407.700	302.202	105.498
Begroting 2024	367	1.120	411.000	306.400	104.600
Begroting 2025	405	1.136	460.100	310.700	149.400
Begroting 2026	414	1.152	476.900	315.000	161.900
Begroting 2027	423	1.168	494.100	319.400	174.700

In 2022 is nader onderzoek gedaan naar de methodiek van het doorbelasten van de kosten voor overhead. Hiervoor is extern advies ingewonnen. Daaruit kwam naar voren dat de Aedes Benchmark een goede basis is. Deze wordt jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage. Daar worden vervolgens de direct doorbelaste salariskosten op gecorrigeerd.

5.4 Raadsbesluit

In de openbare vergadering van 7 november 2023 heeft de gemeenteraad besloten:

1. De Concept begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 t/m 2027 vast te stellen;
2. De kredieten voor de investeringen beschikbaar te stellen zoals opgenomen in onderdeel 4.2.2 Meerjaren investeringsplan;
3. De mutaties in de reserves en voorzieningen vast te stellen, conform 4.2.3 Reserves en 4.2.4 Voorzieningen.